

NÁVRH PLÁNU PODPORY VÝROBKŮ Z ODPADŮ

Závěrečná zpráva

Objednatel:	Zhotovitel:
Krajský úřad Středočeského kraje Odbor životního prostředí a zemědělství Zborovská 11 150 21 Praha 5	DHV CR, spol. s r.o. Táboritská 1000/23 130 87 Praha 3 E-mail: dhv@dhv.cz , Internet: www.dhv.cz

Praha

Listopad 2005

OBSAH:

SOUHRN.....	3
1 ÚVOD.....	8
2 VÝCHODISKA.....	9
3 ZADÁNÍ.....	12
4 METODIKA ŘEŠENÍ.....	13
4.1 POSTUP ŘEŠENÍ PROJEKTU	13
4.2 METODY ŘEŠENÍ.....	13
5 ZMAPOVÁNÍ SOUČASNÉ SITUACE	16
5.1 SHROMÁŽDĚNÍ INFORMACÍ O SITUACI V OKOLNÍCH ZEMÍCH.....	16
5.1.1 <i>Přehled vhodných nástrojů.....</i>	<i>16</i>
5.1.2 <i>Využívání odpadů a výrobků z odpadů a preference ekologicky šetrných výrobků</i>	<i>17</i>
5.1.3 <i>Internetové databáze o odpadových komoditách</i>	<i>19</i>
5.2 IDENTIFIKACE A ZHODNOCENÍ DOSTUPNOSTI FINANČNÍCH ZDROJŮ	28
5.2.1 <i>Státní fond životního prostředí České republiky</i>	<i>28</i>
5.2.2 <i>Strukturální fondy EU - OP Infrastruktura</i>	<i>30</i>
5.2.3 <i>Fond soudržnosti EU.....</i>	<i>31</i>
5.2.4 <i>Program LIFE.....</i>	<i>32</i>
5.2.5 <i>Investice do úspor energie.....</i>	<i>32</i>
5.2.6 <i>Granty z Fondu životního prostředí Středočeského kraje.....</i>	<i>33</i>
5.3 KLASIFIKACE NÁSTROJŮ.....	35
5.3.2 <i>Slabé a silné stránky používání jednotlivých nástrojů</i>	<i>39</i>
5.3.3 <i>Nejvýznamnější identifikované nástroje v odpadovém hospodářství</i>	<i>41</i>
5.4 MOŽNOSTI PODPORY EŠV A OZELEŇOVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK V ČR	43
5.5 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO PRŮZKUMU	46
5.6 PŘEHLED SKUPIN ODPADŮ A KOMODIT K VÝBĚRU PODPORY	47
5.6.1 <i>Biologicky rozložitelný odpad</i>	<i>47</i>
5.6.2 <i>Stavební a demoliční odpady.....</i>	<i>49</i>
5.6.3 <i>Pryžový odpad a opotřebované pneumatiky.....</i>	<i>55</i>
5.6.4 <i>Odpadní plasty</i>	<i>57</i>
5.6.5 <i>Recyklovaný papír</i>	<i>58</i>
5.6.6 <i>Odpady z energetiky (odpady z tepelných procesů)</i>	<i>59</i>
5.7 ZÁVĚRY ANALÝZY	60
6 STANOVENÍ PRIORIT PODPORY	62
6.1 HODNOCENÍ KOMODIT A VÝBĚR PRIORITNÍCH KOMODIT PRO PODPORU	62
6.1.1 <i>Kritéria výběru komodit</i>	<i>62</i>
6.1.2 <i>Hodnocení a výběr komodit.....</i>	<i>63</i>
6.1.3 <i>Výčet prioritních komodit a zdůvodnění výběru.....</i>	<i>63</i>
6.1.4 <i>Formy podpory.....</i>	<i>64</i>
6.2 PRIORITNÍ NÁSTROJE PRO PODPORU ODBYTU VÝROBKŮ Z ODPADŮ	66
7 STANOVENÍ SUBJEKTŮ A PODMÍNEK PODPORY	68

8	OBEČNÝ MECHANISMUS PRO UDĚLENÍ PODPORY	69
9	STANOVENÍ KRITÉRIÍ PRO UDĚLENÍ PODPORY A VÝŠE	
PODPORY		70
9.1	STANOVENÍ KRITÉRIÍ PRO UDĚLENÍ PODPORY A VÝŠE PODPORY	70
9.1.1	<i>Hlavní kritéria pro udělení podpory</i>	70
9.1.2	<i>Forma a výše podpory.....</i>	70
10	NÁVRH PLÁNU PODPORY VÝROBKŮ Z ODPADŮ	72
10.1	PŘÍMÁ OPATŘENÍ (OPATŘENÍ K PŘÍMÉ PODPOŘE).....	74
10.2	NEPŘÍMÁ OPATŘENÍ (OPATŘENÍ K NEPŘÍMÉ PODPOŘE):	76
11	ZÁVĚR	80
12	PŘÍLOHY.....	82

Autorský tým:

Na zhotovení závěrečné zprávy „Plán podpory výrobků z odpadů“ se podílel autorský tým společnosti DHV CR, spol. s r.o. ve složení:

Bc. Jana Kašková – vedoucí projektu

Ing. Lenka Kocmanová

Ing. Jiří Vavřínek

SOUHRN

Základním strategickým dokumentem v oblasti ochrany životního prostředí je Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (1600/2002/ES), kterým se stanoví Akční program pro životní prostředí pro léta 2001 – 2010 (dále jako Akční program). Akční program stanoví hlavní oblasti priorit a cíle environmentální politiky a podrobně uvádí opatření, jež je nutno přijmout k jejich dosažení.

Akční program stanovuje mimo jiné také cíle pro oblast trvale udržitelného využívání přírodních zdrojů a hospodaření s odpady. Základním cílem má být „Zajištění toho, aby spotřeba obnovitelných a neobnovitelných zdrojů nepřesáhla kapacitu životního prostředí. Pomocí významně zlepšeného využívání zdrojů, snížení materiálové náročnosti a zamezováním vzniku odpadů je třeba přerušit spojení mezi využíváním zdrojů a ekonomickým růstem.“

Návrh plánu podpory výrobků z odpadů vychází z priorit stanovených Plánem odpadového hospodářství Středočeského kraje, který byl schválený jako vyhláška Středočeského kraje č. 1/2005.

Plán odpadového hospodářství Středočeského kraje (obecně závazná vyhláška kraje č. 1/2005, dále jako POH SČK) stanovuje v zájmu splnění strategických cílů, kterými jsou snižování měrné produkce odpadů nezávisle na úrovni ekonomického růstu, maximální využívání odpadů jako náhrady primárních přírodních zdrojů a minimalizace negativních vlivů na zdraví lidí a životní prostředí při nakládání s odpady následující stěžejní priority:

- 1.6 Není podporována výstavba nových skládek odpadů,
- 1.8 Je podporováno využívání biologicky rozložitelných odpadů,
- 1.9 Jsou podporovány bezodpadové technologie a výroba a využití recyklovaných výrobků,
- 1.10 K financování výstavby zařízení na využití nebo odstranění odpadů jsou plně využívány všechny možnosti financování.

Přístup k řešení projektu vyplynul ze zadání projektu, metodiky strategického plánování a vhodných metod řešení, které jsou uvedeny v následující kapitole.

Klíčovou částí analytické části projektu bylo zpracování rešerší o situaci v okolních zemích a provedených projektech. Dotazníkovým průzkumem byla objasněna aktuální situace v regionu Středočeského kraje. Byla provedena syntéza poznatků analýzy a formulace závěrů. Návrhová část plánu se zaměřila na návrh priorit, vhodné nástroje podpory, definování kritérií a výše podpory a formulaci Návrhu plánu podpory výrobků z odpadů.

Návrh plánu podpory výrobků z odpadů byl zpracován na základě údajů o provozu zařízení na využívání odpadů na území Středočeského kraje a situaci v oblasti nákupu výrobků v obcích Středočeského kraje získaných vlastním dotazníkovým průzkumem na obecních úradech obcí s pověřeným stavebním úřadem a na základě údajů získaných z literatury. Tyto údaje jsou tam, kde to bylo nezbytné, doplněny údaji citovaných materiálů, případně legislativy (viz přehled použité literatury), a to především pro účely srovnání údajů pocházejících z několika zdrojů.

V rámci použité metodiky řešení plánu bylo aplikováno několik metod řešení z nichž nejdůležitější bylo rešeršní zpracování o situace v okolních zemích a ČR a dotazníkový průzkum o využívání výrobků z odpadu v pověřených obcích se stavebním úřadem ve Středočeském kraji. Byla zpracována analýza silných a slabých stránek (vnitřní analýza) a analýza příležitostí a hrozeb (vnější analýza) pro uplatňování výrobků z odpadu v komunální sféře.

Na základě provedené rešerše byly shromážděny informace o situaci v oblasti podpory výrobků z odpadů v okolních zemích (zejména státy EU). K podpoře nákupu výrobků z odpadů se v evropských zemích obecně využívají organizační, dobrovolné a ostatní „měkké“ environmentální nástroje.

Výdaje z veřejných rozpočtů a dotace soukromým subjektům na ochranu životního prostředí jsou významným nástrojem ochrany životního prostředí i v evropských zemích. Finanční prostředky jsou uvolňovány zejména na podporu sběru, zhodnocení a zpracování (recyklaci) různých odpadních komodit.

Internetové databáze obsahují mnoho informačních zdrojů o jednotlivých skupinách odpadů vhodných k podpoře jejich materiálového využití.

Na základě šetření byly identifikovány dostupné zdroje na úrovni České republiky i Evropské unie pro financování podpory odbytu výrobků z odpadů.

Žádný z dostupným finančních zdrojů není primárně určen k podpoře odbytu výrobků z odpadů je však možné odbyt výrobků z odpadů vnímat jako vedlejší efekt. Z národních programů jsou v oblasti využívání odpadů nejvýznamnější programy Státního fondu životního prostředí (SFŽP), který obsahuje dotační tituly pro oblast nakládání s odpady. Pro výstavbu a provoz zařízení na využívání odpadů jsou důležité programy Strukturálních fondů EU – OP Infrastruktura, možné je využití fondu Soudržnosti (Kohezní fond), který je určen pro projekty prioritní oblasti č. 2 – Nakládání s odpady.

Pro podporu odbytu výrobků je na území Středočeského kraje vhodné použít prostředky Fondu životního prostředí Středočeského kraje. Pro možnost podpory z tohoto fondu je

nejprve nutné připravit příslušný dotační titul (vymezení oblasti podpory na podporu výrobků z odpadů).

Nástroje v oblasti životního prostředí a specifické nástroje v oblasti odpadového hospodářství poskytují širokou škálu možností, mnohé z nich jsou vhodné pro použití pro podporu odbytu výrobků z odpadů. Ve zprávě jsou uvedeny také silné a slabé stránky jednotlivých skupin definovaných nástrojů.

Zařazení kritérií využívání odpadů a výrobků z odpadů do výběrových řízení a veřejných zakázek a preference Ekologicky šetrných výrobků (EŠV) může být významným nástrojem k podpoře nákupu a využívání environmentálně šetrných výrobků a služeb. Pokud veřejné instituce využijí svou kupní sílu k výběru toho zboží a služeb, které berou ohled také na životní prostředí, slouží tím jako příklad a mohou významně ovlivnit trh s takovým zbožím nebo službami.

V České republice lze ozeleňování veřejných zakázek realizovat s využitím těchto zákonů a předpisů: zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, usnesení vlády ČR č. 720/2000 k návrhu podpory rozvoje prodeje a užívání ekologicky šetrných výrobků, nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky, zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií.

Pro získání informací o aktuální situaci na území Středočeského kraje v oblasti využívání výrobků z odpadů byl proveden dotazníkový průzkum v obcích Středočeského kraje. Celkem bylo osloveno 56 obecních úřadů se stavebním úřadem a bylo získáno 23 dotazníků. Výtěžnost dotazníků získaných od respondentů průzkumu (zástupci měst a obcí) dosáhla téměř 50 %, proto je možné považovat výsledky průzkumu za dostatečně reprezentativní.

Vyhodnocením dotazníků a expertním posouzením byla připravena analýza SWOT. Na základě zpracované analytické části Plánu podpory výrobků z odpadů a zejména z provedeného dotazníkového šetření vyplynuly následující stěžejní problémy: malá nabídka výrobků na trhu vede k malé poptávce (využívání), malá informovanost o možnostech použití a nákupu výrobků z odpadů, nedostatečné informační zdroje (katalog, internetový portál), malá propagace výrobků z odpadů, nedůvěra spotřebitele k takovému výrobku (lze změnit osvětou a kvalitou technologie výroby), nedostupnost nebo složitější dostupnost u obchodníků (např. obrubníky z recyklovaných plastů ke koupi ve stavebninách), dost vysoká cena výrobků, krátká trvanlivost výrobků, málo konkrétních akcí a investic obcí pro uplatnění výrobků z odpadů, možnosti dalšího zpracování výrobků z odpadu, nižší kvalita recyklovaných výrobků (hlavně papír do kopírek), nižší ceny výrobků z primárních surovin a vyšší ceny výrobků z odpadu snižují jejich uplatnění, hořlavost výrobků z odpadu (poškození ohněm u plastů), nutná povrchová úprava (střepey skla).

Na základě analýzy odpadů v zemích EU a zejména z hlediska původu, produkovaného množství odpadu (t, m³), technologií zpracování odpadů a využití výrobků z odpadů v komunální sféře se jeví jako významné skupiny biologicky rozložitelné odpady a stavební a demoliční odpady.

Žádný z dostupným finančních zdrojů není primárně určen k podpoře odbytu výrobků z odpadů, odbyt výrobků z odpadů je však možné vnímat jako vedlejší efekt.

Pro podporu odbytu výrobků na území Středočeského kraje je vhodné použít prostředky Fondu životního prostředí Středočeského kraje. Pro možnost podpory z tohoto fondu je nejprve nutné připravit příslušný dotační titul (vymezení na podporu výrobků z odpadů).

Řešení identifikovaných problémů a další aspekty využívání výrobků z odpadu je uvedeno v návrhové části plánu.

Pro možnost hodnocení prioritních komodit byla stanovena kritéria výběru. Kritéria hodnocení umožňují objektivně posoudit vhodnost posuzovaného řešení. Obvykle jsou k výběru používána kritéria ekonomická, technická, environmentální a sociální. Pro hodnocení komodit bylo stanoveno 5 kritérií, z toho první tři kritéria byla environmentální a další dvě technicko-ekonomická.

Při definování podpory je vhodné zaměřit se zejména na výrobky z odpadů vyráběné na území Středočeského kraje (tam kde je to možné).

Hodnocení a výběr komodit pro podporu bylo provedeno podle určených kritérií a bodového hodnocení (3-1). Podle významnosti byly komodity zařazeny do skupin A. a B.

Na základě provedeného hodnocení a finanční dostupnosti podpory byly stanoveny 2 úrovně významnosti.

V případě nedostatku finančních prostředků a splnění kritérií bylo navrženo přednostně podpořit komodity skupiny A: komposty vyrobené z biologicky rozložitelných komunálních odpadů, recykláty vyrobené ze stavebních a demoličních odpadů,

V případě dostatku finančních prostředků a splnění kritérií přednostně podpořit výrobky skupiny A. a rovněž skupiny B.: papírové a lepenkové výrobky vyrobené a případně izolační materiály vyrobené ze sběrového papíru, výrobky vyrobené z pryžových a plastových odpadů, vedlejší energetické produkty.

Forma podpory byla navržena přímá a nepřímá. Přímá podpora je poskytována např. formou dotace. Nepřímá finanční podpora se poskytuje jako příspěvek na částečnou úhradu úroků z úvěrů. Podporu nelze poskytnout na již ukončené akce.

V rámci podpory uplatnění výrobků z odpadů na území Středočeského kraje je vhodné podpořit zejména subjekty a organizace řízené krajským úřadem Středočeského kraje nebo v jeho majetku, obce a města a sdružení obcí ze Středočeského kraje.

Kritéria pro udělení podpory vychází z předpokládaných dostupných finančních prostředků pro realizaci projektů v rámci Plánu podpory výrobků z odpadů. Kritéria pro hodnocení udělení podpory jsou rozdělena na ekonomická a sociální, environmentální a technická.

Pro přímou finanční podporu byla určena forma nevratné dotace (finanční kompenzace) do celkové max. výše 0,8 mil. Kč v kalendářním roce. Finanční podpora (nevratná dotace/ finanční kompenzace) je rozdělena dle charakteru záměru a typu subjektu. Výše podpory byla určena s ohledem na možnosti čerpání finančních zdrojů, finanční situaci žadatele a podmínky jiných zdrojů financování uvedených v analýze.

Strategický cíl Středočeského kraje pro oblast podpory odbytu výrobků z odpadů byl stanoven na základě stěžejních problémů identifikovaných v provedené analýze. Strategickým cílem je tedy prostřednictvím přímé a nepřímé podpory zvýšit odbyt výrobků z odpadů ve veřejném sektoru na území Středočeského kraje.

Byly definovány konkrétní cíle pro naplnění Plánu podpory výrobků z odpadů:

- zvýšení povědomí o možnostech používání výrobků z odpadů zejména v komunální sféře,
- zajistit uplatnění výrobků z odpadů v rámci obchodních zakázek.

Pro realizaci plánu podpory výrobků z odpadů byla navržena přímá a nepřímá opatření. Na úrovni Středočeského kraje a obcí je nejvhodnějším způsobem přímá a nepřímá podpora

odbytu výrobků z odpadů. Zvýšená poptávka logicky povede ke zvýšení výroby a k rozvoji výrobních kapacit.

Za účelem zajištění splnění uvedených strategických a konkrétních cílů byla navržena 3 přímá a 3 nepřímá opatření.

- Upřednostnění výrobků z odpadů v přímých nákupech (krajský úřad, organizace řízené krajem),
- Zahrnutí podmínky maximálního uplatnění výrobků z odpadů do obchodních soutěží vypisovaných krajem, organizacemi řízenými krajem,
- Uplatňování dobrovolných dohod k podpoře výrobků z odpadů,
- Doporučení pro obecní úroveň k upřednostňování výrobků z odpadů v přímých nákupech a zahrnutí podmínky do obchodních soutěží,
- Finanční kompenzace v případě, že nákup výrobků z odpadů vyžaduje vynaložení vyšších finančních prostředků než cena srovnatelných výrobků z primárních surovin,
- Připravit a realizovat informační kampaň.

Navržená přímá a nepřímá opatření jsou detailně rozpracována v samostatných tabulkách níže a v každém opatření byly definovány: název opatření, popis, nástroj, odpovědnost, cíle, náklady. Časová dimenze řešení návrhu plánu se předpokládá ve střednědobém horizontu 5 let v období 2006 – 2010.

1 ÚVOD

V rámci plnění požadavků schváleného Plánu odpadového hospodářství Středočeského kraje zadal Krajský úřad společnosti DHV CR, spol. s r.o. (dále jen DHV CR) zpracování Návrhu plánu podpory výrobků z odpadů využívaných zejména v komunální sféře.

V oblasti odpadového hospodářství Středočeského kraje definuje Plán odpadového hospodářství Středočeského kraje (POH SČK) cíle a opatření. V posledních letech narůstá množství vyříděných složek komunálních odpadů a obalů a daří se naplňovat závazek ČR vůči EU v oblasti recyklace obalů (přechodného období směrnice 2005/20/ES ve znění směrnice 94/62/ES o obalech a odpadech, který stanoví dosažení cílů pro recyklaci a využití obalů uvedených ve směrnici 2004/12/ES do 31.12.2012). Avšak podíl materiálového využívání některých komodit (odpadů) je v současnosti nedostatečný na celostátní i regionální úrovni. Je způsoben nedostatkem uplatnění vyříděných odpadů jako vstupní suroviny a vhodných výrobků z odpadu na trhu.

POH SČK navrhuje využít potenciálu vyříděných druhotných surovin pro produkci výrobků z odpadu, které by byly uplatněny zejména v komunální sféře. Právě komunální sféra by se mohla stát motorem pro zvýšení poptávky výrobků z odpadu v rámci aplikace dobrovolných nástrojů „zeleného nakupování“ a „ozeleňování veřejných zakázek“ a vyvolat vyšší poptávku využívání druhotných surovin (odpadů).

Zvýšení poptávky po výrobcích z odpadu se může stát impulzem pro rozvoj nových podnikatelských záměrů v oblasti materiálového využití odpadů a přispět k rozvoji sociálních příležitostí zejména v periferních částech regionu. Kombinace navržených cílů a očekávaných efektů navržených řešení vede ke naplňování udržitelného rozvoje regionu Středních Čech.

Zvláště výrobky, které nedosahují svými vlastnostmi primárních surovin a vykazují stížený odbyt, zasluhují počáteční podporu kraje pro jejich uchycení na trhu. Efektem je nastavení spotřebitelského chování odpovědného vůči životnímu prostředí nejen ve veřejné správě, ale i pro privátní, neziskovou sféru a samotné občany, je vhodným příkladem.

Předmětem tohoto Návrhu plánu jsou možné přístupy podpory výrobků z odpadu s výběrem prioritních komodit, definováním vhodných nástrojů, nastavením kritérií výběru a tvorby návrhu plánu podpory výrobku z odpadu.

Návrh plánu byl zpracován s využitím metodiky strategického plánování, která člení závěrečnou zprávu na analytickou a návrhovou část.

Odpovědným pracovníkem pro zpracování Návrhu plánu podpory výrobků z odpadů využívaných zejména v komunální sféře (dále jen Návrhu plánu) byla za DHV CR stanovena Jana Kašková a za Krajský úřad Středočeského kraje Šárka Koudelová.

2 VÝCHODISKA

Účelem této kapitoly je navázat dosud známé strategické dokumenty a poznatky v návaznosti na řešení Plánu podpory výrobku z odpadu.

Materiálové využívání odpadu a podpora výrobků z odpadu je založeno na strategických dokumentech na úrovni Evropské unie a České republiky.

Směrnice EU stanoví závazek ČR vůči EU v oblasti recyklace obalů (přechodného období směrnice 2005/20/ES ve znění směrnice 94/62/ES o obalech a odpadech), který stanoví dosažení cílů pro recyklaci a využití obalů uvedených ve směrnici 2004/12/ES do 31.12.2012.

Základním strategickým dokumentem v oblasti ochrany životního prostředí je Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (1600/2002/ES), kterým se stanoví **Akční program pro životní prostředí** pro léta 2001 – 2010 (dále jako Akční program). Akční program stanoví hlavní oblasti priorit a cíle environmentální politiky a podrobně uvádí opatření, jež je nutno přijmout k jejich dosažení.

Akční program stanovuje mimo jiné také cíle pro oblast trvale udržitelného využívání přírodních zdrojů a hospodaření s odpady. Základním cílem má být „Zajistění toho, aby spotřeba obnovitelných a neobnovitelných zdrojů nepřesáhla kapacitu životního prostředí. Pomocí významně zlepšeného využívání zdrojů, snížení materiálové náročnosti a zamezováním vzniku odpadů je třeba přerušit spojení mezi využíváním zdrojů a ekonomickým růstem.“

Akční program stanovuje v průběhu programového období dosáhnout významného snížení množství produkovaných odpadů určených ke konečnému odstranění a významného snížení objemu nebezpečných odpadů. Celkového snížení objemu produkovaných odpadů má být dosaženo iniciativami zaměřenými na zamezení vzniku odpadů, zlepšením hospodárnosti využívání zdrojů a přechodem k udržitelnějšímu chování spotřebitelů. Tím má být přerušeno spojení mezi vznikem odpadů a ekonomickým růstem. I nadále produkované odpady by neměly mít nebezpečné vlastnosti nebo by měly představovat co možná nejnížší riziko. Regenerace a zejména recyklace má mít přednost a množství odpadů určených ke konečnému odstranění má být omezeno na minimum a tento odpad by měl být bezpečně odstraněn. S odpady má být nakládáno co nejbližší místu jejich vzniku, pokud je to slučitelné s legislativou Společenství a nevede to k poklesu ekonomické a technické účinnosti procesů nakládání s odpady.

Cíle stanovené Akčním programem jsou převedeny do environmentálních legislativních předpisů na úrovni EU a následně také do národních předpisů a strategických dokumentů České republiky.

Plán odpadového hospodářství Středočeského kraje (obecně závazná vyhláška kraje č. 1/2005, dále jako POH SČK) stanovuje v zájmu splnění strategických cílů, kterými jsou snižování měrné produkce odpadů nezávisle na úrovni ekonomického růstu, maximální využívání odpadů jako náhrady primárních přírodních zdrojů a minimalizace negativních vlivů na zdraví lidí a životní prostředí při nakládání s odpady, tyto priority v oblasti hospodaření s odpady (výběr relevantních):

- 1.1 Na území kraje je preferováno následující pořadí při nakládání s odpady
 - předcházení vzniku odpadů z hlediska množství,
 - předcházení vzniku odpadů s nebezpečnými vlastnostmi,
 - opakované použití výrobků ke stejnému účelu před tím, než se stanou odpadem,

- znovupoužití výrobků nebo jejich částí k jiným účelům, než k těm, ke kterým byly původně určeny před tím, než se stanou odpadem,
- materiálové využití odpadů,
- materiálové využití odpadů v podzemních prostorech a na povrchu terénu (např. rekultivace a terénní úpravy),
- energetické využití odpadů,
- konečné odstranění odpadů skládkováním na skládkách s využitím energie,
- konečné odstranění odpadů (jiné než skládkování) bez využití energie,
- konečné odstranění odpadů formou skládkování.

Hierarchii nakládání s odpady lze měnit, v případě, že její dodržování není při současném stavu znalostí technicky možné, nebo vede k nepřiměřeně vysokým nákladům nebo ke zvýšeným rizikům pro lidské zdraví či okolní životní prostředí.

1.3 Je dosaženo soběstačnosti kraje v oblasti využívání a odstraňování odpadů

- Pro ty druhy odpadů, kde je to z hlediska produkovaného množství ekonomicky efektivní, jsou na území kraje vybudována a provozována zařízení na jejich využití nebo odstranění s takovou kapacitou, aby byly pokryty potřeby kraje.
- U těch druhů odpadů, kde je z hlediska zpracovávaného množství výhodnější budovat zařízení pro využití nebo odstranění odpadu pro více krajů společně, bude umístění takového zařízení koordinováno s ostatními kraji a hl. městem Prahou, s cílem zabezpečit pro kraj únosnou dostupnou vzdálenost a dostatečnou kapacitu pro pokrytí jeho potřeb.

1.4 S odpady je nakládáno ve větších regionálních či nadregionálních zařízeních

- Na území kraje je preferována zejména výstavba a provoz regionálních či nadregionálních zařízení z důvodu lepší rentability a tím nižší dosahované ceny za zpracování odpadů, vyšší míry dodržování provozní a technologické kázně a efektivnější možnosti kontroly.
- Na území kraje je podporováno budování efektivních logistických systémů např. formou provozování sítě překládacích stanic s vysokou technologickou a provozní úrovní, ze kterých jsou odpady v koncentrovaných objemech převáženy do regionálních či nadregionálních zařízení.
- Na území kraje je upřednostňován princip proximity tj. odpady jsou využívány nebo odstraňovány v nejbližším možném zařízení.

1.6 Není podporována výstavba nových skládek odpadů

- Na území kraje není podporována výstavba skládek všech skupin v nových lokalitách.
- Výstavba nových kazet u stávajících skládek je možná.
- Je podporována přeměna stávajících skládkových areálů na centra komplexního nakládání s odpady.

1.8 Je podporováno využívání biologicky rozložitelných odpadů

- Je podporován rozvoj domácího a komunitního kompostování, zejména ve vesnické a příměstské zástavbě.
- Jsou podporovány aktivity vedoucí k uplatnění kompostů vzniklých z biologicky rozložitelných odpadů například při rekultivaci skládek, důlních děl, bývalých průmyslových zón apod.

- Jsou podporovány aktivity vedoucí k přímé i nepřímé aplikaci biologicky rozložitelných odpadů na k tomu účelu vhodné zemědělsky obdělávané půdy.

1.9 Jsou podporovány bezodpadové technologie a výroba a využití recyklovaných výrobků

- Je podporováno zavádění bezodpadových a nízkoodpadových technologií (např. formou projektů čistší produkce).
- Je upřednostňováno použití výrobků, které vzniknou v kroku c),d) a e) hierarchie nakládání s odpady, před novými výrobky.
- Při zadávání a vyhodnocování veřejných obchodních soutěží na území kraje je vždy jedním z kritérií použití recyklovaných výrobků a výrobků vyrobených bezodpadovou (nízkoodpadovou) technologií.
- Tam, kde je to relevantní, je při poskytování podpor uvolňovaných ze státních nebo komunálních rozpočtů na území kraje požadováno použití recyklovaných výrobků nebo výrobků vyrobených bezodpadovou (nízkoodpadovou) technologií.

1.10 K financování výstavby zařízení na využití nebo odstranění odpadů jsou plně využívány všechny možnosti financování

- Je podporován přístup samosprávných celků, obcí, původců odpadů a oprávněných osob k dotačním prostředkům a jiným formám finanční i nefinanční podpory v ČR a EU.
- Je realizován program finanční spolupráce mezi komunální a soukromou sférou formou Public-Private Partnership (např. investor a příjemce dotace je komunální sféra, následným provozovatelem zařízení je soukromá společnost).
- Tam, kde je to možné, je podporováno sdružování prostředků pro výstavbu zařízení (financování soukromé, státní, komunální, dotační a jejich vzájemné kombinace).

1.12 Všechny subjekty na území kraje sdílejí pravdivé informace o hospodaření s odpady.

Návrh plánu podpory výrobků z odpadů vychází z priorit stanovených Plánem odpadového hospodářství Středočeského kraje, který byl schválený jako vyhláška Středočeského kraje č. 1/2005.

3 ZADÁNÍ

Podle zadání projektu má závěrečná zpráva obsahovat zmapování současné situace (identifikace a zhodnocení dostupnosti finančních zdrojů), stanovení priorit podpory, stanovení kritérií pro udělení podpory a výše podpory, zpracování dostupných informací včetně vyhodnocení dotazníků a doporučení okamžiku přidělení finanční podpory. Navržené možnosti (opatření) pro řešení podpory odbytu výrobků z odpadů budou komentovány a zdůvodněny.

Zadání je rozpracováno v jednotlivých bodech řešení:

- Shromáždění informací o situaci v okolních zemích formou rešerše.
- Zhodnocení situace v okolních zemích na základě provedené rešerše.
- Zdroje financování – jejich dostupnost, podmínky čerpání.
- Určení způsobu podpory – finanční, mediální, politické atd., popis jednotlivých druhů podpory (rozdělení dle možností Středočeského kraje)
- Definování jednotlivých nástrojů podpory.
- Určení jakým komoditám by měla být podpora primárně určena – stanovení priorit podpory (tj. např. výrobky z pneumatik, směsného plastu, stavebního odpadu, biologicky rozložitelného odpadu, papíru, kterým bude podpora určena, zdůvodnění jejich výběru).
- Stanovení, jakým subjektům a za jakých podmínek bude podpora určena v souladu s podmínkami ochrany hospodářské soutěže.
- Definování obecného mechanismu pro udělení podpory.
- Stanovení kritérií pro udělení podpory.
- Návrh výše podpory – její zdůvodnění.
- Vyhodnocení a doporučení okamžiku přidělení finanční podpory v rámci cyklu sběr (výkup) – využití (např. dotace přímo výrobcí nebo až při distribuci...). Zdůvodnění navržených variant.

Řešitelé postupovali podle bodů zadání a přizpůsobili je metodice řešení a samotnému postupu řešení projektu, které jsou popsány v následujících kapitolách.

4 METODIKA ŘEŠENÍ

4.1 Postup řešení projektu

Přístup k řešení projektu vyplynul ze zadání projektu, metodiky strategického plánování a vhodných metod řešení, které jsou uvedeny v následující kapitole.

Klíčovou částí analytické části projektu bylo zpracování rešerší o situaci v okolních zemích a provedených projektech. Dotazníkovým průzkumem byla objasněna aktuální situace v regionu Středočeského kraje. Byla provedena syntéza poznatků analýzy a formulace závěrů. Návrhová část plánu se zaměřila na návrh priorit, vhodné nástroje podpory, definování kritérií a výše podpory a formulaci Návrhu plánu podpory výrobků z odpadů.

Pro účely provedení projektu „Návrh plánu podpory výrobků z odpadů“ byl proveden dotazníkový průzkum na úřadech obcí s pověřeným stavebním úřadem. Cílem bylo zjistit aktuální stav v oblasti nákupu výrobků z odpadů a získat podklady pro přípravu Návrhu plánu.

Návrh plánu podpory výrobků z odpadů byl zpracován na základě údajů o provozu zařízení na využívání odpadů na území Středočeského kraje a situaci v oblasti nákupu výrobků v obcích Středočeského kraje získaných vlastním dotazníkovým průzkumem na obecních úřadech obcí s pověřeným stavebním úřadem a na základě údajů získaných z literatury. Tyto údaje jsou tam, kde to bylo nezbytné, doplněny údaji citovaných materiálů, případně legislativy (viz přehled použité literatury), a to především pro účely srovnání údajů pocházejících z několika zdrojů.

Získávání informací o provozovateli zařízení probíhalo v rámci projektu „Audit zařízení na využívání odpadů“ realizovaného společností DHV CR probíhalo jednak dotazníkovým způsobem a jednak v rámci auditu in situ, kdy byly s provozovateli zařízení vedeny řízené rozhovory. Další informace byly získány z databáze provozovatelů zařízení na využívání odpadů vedené Krajským úřadem Středočeského kraje.

4.2 Metody řešení

V rámci použité metodiky řešení plánu bylo aplikováno několik metod řešení z nichž nejdůležitější bylo rešeršní zpracování o situace v okolních zemích a ČR a dotazníkový průzkum o využívání výrobků z odpadu v pověřených obcích se stavebním úřadem ve Středočeském kraji.

Rešeršní zpracování informací o situaci v okolních zemích

Rešeršní zpracování bylo provedeno na základě výstupů databáze RESERS Ministerstva životního prostředí. Získané informace o situaci v okolních zemích a ČR byly podkladem pro návrh plánu podpory výrobků z odpadů.

Jedním z bodů zadání bylo také identifikovat a zhodnotit dostupné zdroje financování za účelem návrhu plánu.

Zpracování informací o výsledcích předchozích projektů

Na základě údajů o provozu zařízení na využívání odpadů na území Středočeského kraje (např. Audit zařízení na využívání odpadů) byly pro návrh plánu použity výsledky předchozích projektů.

Kvantitativní analýza

Řešitelé se obrátili s žádostí o poskytnutí údajů o materiálovém využívání odpadů na autorizovanou obalovou společnost EKO-KOM, a.s.. Ke dni uzavření závěrečné zprávy nebyly údaje potvrzeny ani získány. Získání informací by umožnilo potvrdit aktuální situaci vzhledem k předchozím poznatkům a cílům obsaženým v POH SČK.

SWOT analýza

Byla zpracována analýza silných a slabých stránek (vnitřní analýza) a analýza příležitostí a hrozeb (vnější analýza) pro uplatňování výrobků z odpadu v komunální sféře. Analýza je založena na kombinaci závěrů dotazníkového průzkumu na obecních úřadech obcí se stavebním úřadem a expertního posouzení řešitelského týmu. SWOT analýza je obsažena v kapitole Vyhodnocení dotazníku.

Analýza silných a slabých stránek je zahrnuta v kapitole o používání jednotlivých nástrojů.

Dotazníkové šetření o aktuální situaci v regionu Středočeského kraje

Významnou součástí první části zpracování Návrhu plánu bylo získání informací o aktuální situaci v regionu Středočeského kraje. K získání informací o aktuální situaci byla použita metoda dotazníkového šetření. Dotazníkovému šetření byly podrobeny úřady obcí se stavebním úřadem. Seznam a kontaktní údaje o obcích byly předány společnosti DHV CR pověřeným pracovníkem Krajského úřadu Středočeského kraje (KÚ). Zpracovatel Návrhu plánu předložil pověřenému pracovníkovi KÚ návrh dotazníku. Po odsouhlasení byl dotazník rozeslán e-mailovou poštou na úřady obcí se stavebním úřadem.

Seznam oslovených úřadů je přílohou 1 této zprávy. Seznam všech došlých odpovědí je uvedený v příloze 2 této zprávy.

Průběh dotazníkového průzkumu

Dotazníkový průzkum o současné situaci v oblasti nákupu výrobků z odpadů zahrnoval tvorbu, schválení, rozeslání a sběr dotazníků, validaci a zpracování dat a prezentaci výsledků průzkumu.

Dotazníkový průzkum probíhal následujícím způsobem:

- Dotazník byl vytvořen pracovním týmem DHV CR a byl konzultován s pověřeným zástupcem Krajského úřadu Středočeského kraje.
- Průzkum byl zaměřen na obce s pověřeným stavebním úřadem z důvodu optimalizace souboru respondentů. Počet obcí s rozšířenou působností byl pracovním týmem DHV CR vyhodnocen jako nereprezentativní a naopak rozeslání dotazníku s následným zpracováním dat ze všech obcí ve Středočeském kraji bylo zhodnoceno jako administrativně velmi náročný a pro účely projektu naddimenzovaný.
- Zástupci obcí byli kontaktováni formou e-mailového spojení. Součástí e-mailu bylo sdělení Středočeského kraje o výběru zpracovatele Návrhu plánu podpory výrobků z odpadů a důvody pro získávání informací touto cestou. Současně byl uveden cíl projektu a odpovědní zástupci byli požádáni o předložení vlastních komentářů k problematice využívání výrobků z odpadů.

Obsah dotazníku

Dotazník byl připraven v jednoduché podobě, ale tak, aby uvedené otázky byly jasné a aby zbytečná složitost dotazníku neodradila respondenty.

Struktura dotazníku:

- a) využíváte/uvvažujete o využívání výrobků z odpadů v rámci obce?
- b) pokud ano, uveďte, prosím, druhy a důvody,
- c) pokud ne, uveďte, prosím, důvody za jakých by bylo používání výrobků z odpadů možné zavést,
- d) uveďte, prosím, možnosti obce ve využívání výrobků z odpadů formou analýzy silných/slabých stránek, příležitostí a hrozeb (u této otázky byly pro příklad uvedeny některé možné odpovědi),
- e) další komentář.

Validace dat

Validace¹ dat získaných dotazníkovým šetřením proběhla řízenými telefonickými rozhovory mezi odpovědnými zástupci obcí a zpracovateli.

Uvedené metody řešení umožnily provést zmapování situace a formulaci závěrů, syntézu poznatků a návrh priorit řešení, které vyústily v přípravu Návrhu plánu.

¹ **Validace** : 1. Proces, kterým posuzovatel stanoví, že shromážděné informace jsou přesné, spolehlivé, dostatečné a relevantní k tomu, aby bylo dosaženo cílů posuzování. ČSN ISO 14015: 2003, čl. 2.15.

2. Potvrzení prostřednictvím poskytnutí objektivních důkazů, že požadavky na specifické zamýšlené použití nebo na specifickou aplikaci byly splněny. ČSN EN ISO 9000:2000, čl. 3.8.5. (pozn. – anglicky validation)

5 ZMAPOVÁNÍ SOUČASNÉ SITUACE

5.1 Shromáždění informací o situaci v okolních zemích

Informace o situaci v okolních zemích zejména států EU byly získány formou rešerše.

Výdaje z veřejných rozpočtů a dotace soukromým subjektům na ochranu životního prostředí jsou významným nástrojem ochrany životního prostředí i v evropských zemích. Finanční prostředky jsou uvolňovány zejména na podporu sběru, zhodnocení a zpracování (recyklaci) různých odpadních komodit.

5.1.1 Přehled vhodných nástrojů

K podpoře nákupu výrobků z odpadů se v evropských zemích obecně využívají organizační, dobrovolné a ostatní „měkké“ environmentální nástroje. Používání produktů obsahující recyklované materiály mají zákonem či nařízením doporučeny státní orgány v některých státech USA.

Organizační nástroje

Organizační nástroje jsou založeny na změně vztahů a vazeb mezi subjekty a nebo činnostmi, i když jejich aplikace může vyvolat ekonomické dopady. Většina organizačních nástrojů je v kompetenci veřejné správy.

- *Zařazení kritérií využívání odpadů a výrobků z odpadů do výběrových řízení a veřejných zakázek a preference Ekologicky šetrných výrobků* - Ve veřejných zakázkách může být stanoveno kvantifikované využití odpadů (např. při stavebních zakázkách), konkrétní požadavky na využití recyklátů či ekologicky šetrných výrobků, příp. přímý požadavek na využití nebo recyklaci odpadu vzniklého při plnění zakázky. Tento nástroj je v zemích EU uplatňován zejména u veřejných zakázek velkého rozsahu.

Dobrovolné nástroje

Dobrovolné nástroje jsou aktivity subjektů, které nejsou uloženy jako povinnost a jsou motivovány snahou zlepšit postavení na trhu nebo zvýšit flexibilitu regulace ze strany orgánů veřejné správy.

- *Dobrovolné environmentální dohody se subjekty odpadového hospodářství, producenty i subjekty nakládajícími s odpady, včetně subjektů povinných ke zpětnému odběru* - Dobrovolné environmentální dohody jsou považovány za specifický nástroj politiky životního prostředí. Jsou charakterizovány dobrovolnými přístupy, v jejichž rámci jsou mezi subjekty dohody uzavírány závazky ke zlepšení stavu životního prostředí prostřednictvím dobrovolného, aktivního environmentálního jednání. Dobrovolné dohody představují specifický nástroj prosazování cílů odpadového hospodářství, jdou nad rámec povinností vyplývajících z platných zákonů, nebo je při jejich neexistenci nahrazují. Jsou založeny na dobrovolném proaktivním přístupu smluvních stran, jsou variabilní a spojeny s vyjednáváním. Nástroj je uplatňován v zemích EU v různých oblastech odpadového hospodářství.

Ostatní nástroje podporující nákup recyklovaných výrobků

Působení tzv. měkkých nástrojů řízení má pro posílení materiálového využívání odpadů podstatný význam. Pracuje s motivačními a dobrovolnými nástroji, které jsou projevem

rozhodnutí na základě znalostního zázemí podnikatelského i soukromého subjektu. Pokud jsou tyto hodnoty zároveň skutečně ve společnosti podporovány a významnými společenskými autoritami podpořeny dostávají se i do dílčích každodenních praktických rozhodování. Mezi tyto nástroje patří:

- *Profesionální politický lobbying* - Profesionální lobbistické agentury, vybavené odbornými informacemi získanými věrohodnými vědeckými metodami působí na cílové skupiny osob, s cílem prosazovat účinné nástroje k podpoře nákupu výrobků z odpadů.
- *Ovlivňování veřejného mínění v OH* - Zveřejňování dobrých a špatných příkladů v systému OH, zdůrazňování pozitivní role těch subjektů, které zajišťují vysokou míru materiálového využití odpadů, informování o důležitosti nákupu recyklovaných výrobků.

5.1.2 Využívání odpadů a výrobků z odpadů a preference ekologicky šetrných výrobků

Zařazení kritérií využívání odpadů a výrobků z odpadů do výběrových řízení a veřejných zakázek a preference Ekologicky šetrných výrobků je obsahem této kapitoly.

Evropská komise vydala příručku pro zadávání veřejných zakázek šetrných k životnímu prostředí Kupujte zeleně! Příručka je pouze indikativním materiálem a slouží jako pracovní document pracovníků Komise. Příručka je v českém jazyce k dispozici na webových stránkách „EUROPA“ Evropské komise v části týkající se zelených veřejných zakázek (<http://europa.eu.int/comm/environment/gpp/>), kde lze nalézt další praktické informace, užitečné odkazy a kontaktní informace pro zadavatele, kteří by chtěli nakupovat zeleněji.

Zelené nakupování cestou veřejných zakázek se týká takových oblastí, jako je nákup energeticky efektivní výpočetní techniky a budov, kancelářského zařízení vyrobeného ze dřeva získaného způsobem udržitelným z hlediska životního prostředí, recyklovaného papíru, elektromobilů, ekologicky šetrných forem hromadné dopravy, biopotravin v závodních jídelnách, elektřiny z obnovitelných zdrojů energie nebo klimatizačních systémů odpovídajících nejmodernějším ekologickým řešením.

Účelem této příručky (viz příloha č. 3 této zprávy) je pomoci veřejným orgánům úspěšně zahájit politiku zeleného nakupování. Jsou v ní prakticky vysvětleny možnosti, které nabízí právo Evropského společenství, a jsou uvedena jednoduchá a účinná řešení, která lze při zadávání veřejných zakázek uplatňovat. Z praktických důvodů je struktura příručky určena logikou a průběhem zadávacího řízení. V příručce je také uvedena řada praktických příkladů toho, jak veřejné orgány v celé EU nakupují zeleně.

Příručka doporučuje začít s malým sortimentem produktů a služeb, kde je ekologický dopad zřejmý nebo kde jsou zelenější alternativy snadno dostupné a nejsou dražší (např. recyklovaný papír, energeticky úsporné kancelářské vybavení). Rovněž je důležité provedení analýzy trhu k zjištění alternativ šetrných k životnímu prostředí, pokud existují, a obecné cenové hladiny dostupných možností. (např. obec, která zamýšlí zakoupit ploty a pouliční vybavení, si může zjistit, které materiály jsou na trhu, například dřevo z lesů spravovaných udržitelným způsobem nebo syntetické materiály z recyklovaných surovin.)

Podle směrnic 2004/17/ES a 2004/18/ES je možno při definování technických specifikací výslovně zohlednit výrobní metodu. Zadavatelé veřejných zakázek mají dle legislativy ES právo vyžadovat, aby byl produkt, který kupují, vyroben z určitého konkrétního materiálu, pokud je přitom dodržena zásada Smlouvy o nediskriminaci a volném pohybu zboží a služeb. V právu specifikovat materiály nebo obsah produktu je zahrnuto také právo vyžadovat, pokud je to možné, určitý minimální procentický podíl recyklovaných nebo opakovaně používaných materiálů.

Komise Evropských společenství vyvinula databázi, ve které jsou uloženy prosté ekologické informace o zhruba jednom stu skupin produktů a služeb. Lze z ní získat základní informace pro nákupčí ze soukromého i veřejného sektoru, jako jsou eko-značení daného produktu nebo jeho základní charakteristiky z hlediska vlivu na životní prostředí. Do databáze lze nahlédnout na internetové adrese:

http://europa.eu.int/comm/environment/green_purchasing.

Evropská komise spolufinancovala řadu výzkumných projektů týkajících se zadávání veřejných zelených zakázek:

- RELIEF projekt (2001 – 2003,
<http://www3.stzh.ch/internet/ugz/home/fachbereiche/umweltschutzfachstelle/relief-index.html>)
- Eco-Procurement Survey (červenec 2003)
- LEAP (Local Authority EMAS and procurement,
http://europa.eu.int/comm/environment/emas/local/projects_en.htm)
- GPPnet green public procurement network;
<http://www.provincia.cremona.it/servizi/ambiente/gppnet/>
- Green Purchasing Criteria <http://www.oekoinkauf.at/engl/>

Velká Británie

Součástí Národního recyklačního fóra je kampaň podporující nákup recyklovaných výrobků. V jejím průběhu byl vypracován seznam recyklovaných výrobků dostupných ve Velké Británii.

K podpoře udržitelného nakládání s odpady byl ve Velké Británii ustaven vládou The Waste and Resources Action Programme (WRAP). Konkrétní zaměření je vytvořit stabilní a efektivní trh s recyklovanými materiály a výrobky. Program vyvíjí strategie k podpoře trhu s recyklovanými plasty.

Splnění náročných recyklačních cílů, které byly v Londýně stanoveny, je možné dosáhnout pouze stimulací skutečné komerční poptávky po recyklovaných materiálech. Dosažení těchto cílů pomůže redukovat poptávku po primárních surovinách, přispět k strategickým cílům jednotlivých regionů a vytvořit mnoho nových obchodních příležitostí v tzv. “zelené ekonomice”.

Podpora prodeje výrobků z recyklovaných materiálů byla řešena vyhlášením tzv. Mayor's Green Procurement Code v roce 2001. Tento program byl vypracován neziskovou organizací London Remade, s podporou veřejného i privátního sektoru. Cílem programu je stimulovat poptávku po recyklovaných produktech, napomáhat obchodním záměrům

a zvyšovat kapacity recyklačních zařízení. Dále pomáhat organizacím nalézt příležitosti k recyklaci odpadů a/nebo nakupovat produkty vyrobené z recyklovaných materiálů.

The Mayor's Green Procurement Code program je financován z fondu London Development Agency a sponzorován organizacemi veřejného a privátního sektoru.

Program pracuje na čtyřech úrovních závazku (povinnosti). Organizace, které podepsali základní úroveň se zavázali k prozkoumání příležitostí a možností pro nákup recyklovaných výrobků, na nejvyšší úrovni organizace souhlasí se stanovením konkrétních cílů „zeleného zprostředkování“ (green procurement).

Tato iniciativa byla velmi úspěšná. Mayor's Green Procurement Code byl podepsán všemi 33 londýnskými úřady a více než 400 londýnskými organizacemi privátního sektoru. Nyní pomáhá mnoha londýnským privátním a veřejným organizacím nakupovat kvalitní recyklované materiály za konkurence schopné ceny. Specializovaný tým makléřů (zprostředkovatelů) v London Remade je schopen poskytovat zdarma konzultační servis signatářům a poskytovat kontakty na vhodné dodavatele širokého rozsahu recyklovaných produktů. Signatáři Mayor's Code vytvořily společnou kupní sílu v hodnotě mnoha milionů liber.

Bližší informace jsou na webových stránkách <http://www.londonremade.com/>, které obsahují i adresář recyklovaných výrobků.

London Remade poskytuje služby podporující rozvoj nových a stávajících organizací pracujících v recyklačním a přepracovatelském sektoru. Prostřednictvím podpory užívání odpadních materiálů ve výrobě nových produktů, London Remade doufá ve vytvoření životaschopného lokálního odbytu odpadů určených k recyklaci v rámci Londýna.

Podobná nezisková organizace napomáhající vytváření nových trhů a sekundárního používání pro recyklované materiály funguje i např. v Essexu (Remade Essex).

5.1.3 Internetové databáze o odpadových komoditách

K podpoře odbytu recyklovaných výrobků je v západních zemích hojně využíván internet. Slouží jako platforma pro prodej a nákup odpadů a recyklovaných materiálů, zahrnuje online seznamy recyklačních služeb a dodavatelů recyklovaných výrobků. Např.:

Recy trade (<http://www.recytrade.com/webpages/f/>) - Globální internetová platforma pro recyklaci všech plastů. Slouží pro prodejce a nakupující recyklovatelných plastů.

British Plastics Federation (BFP), (<http://www.bpf.co.uk/>) - online seznam recyklačních služeb a dodavatelů recyklovaných produktů.

InspireRecycle (www.inspirerecycle.org) - ukazuje způsoby, jak malé podniky Velké Británie a neziskové organizace používají recyklované materiály k navrhování a tvorbě zajímavých produktů.

Recycled Products Guide (www.recycledproducts.org.uk) - adresář více než 3200 recyklovaných výrobků.

Recycled products cooperative (<http://www.recycledproducts.org>) (Kalifornie) – nabízí recyklovaný papír a kancelářské potřeby.

Biologicky rozložitelné odpady

Evropská kompostárenská síť <http://www.compostnetwork.info/> v současné době zastupuje 21 států. Sjednocuje subjekty, které dohromady provozují přes 1000 kompostáren, bioplynových stanic a linek mechanicko-biologické úpravy s celkovou roční kapacitou více než 20 milionů tun.

Tabulka č. 1 Charakteristika nakládání s biologicky rozložitelnými odpady na území EU

Název země	Charakteristika nakládání s biologicky rozložitelnými odpady
Belgie	<p>Belgie je rozdělena na tři části: Flandry, Valonsko a Brusel. Členem ECN jsou pouze Flandry, kde na začátku 90. let Flanderské ministerstvo životního prostředí společně s jím zřízeným Flanderským úřadem pro komunální odpady (Flemish Public Waste Office) začalo prosazovat oddělený sběr a kompostování bioodpadů a odpadů ze zeleně. Ve Flandrech je pro zpracování biologicky rozložitelných komunálních odpadů provozováno sedm kompostáren a jeden provoz anaerobní digesce. Pět z uvedených kompostáren je umístěno v halách a jejich kapacita je od 35 do 60 tis. t ročně. Ostatní jsou intenzivní kompostovací technologie – kompostování v boxech. Odpady ze zeleně jsou kompostovány v otevřených kompostovacích zakládkách se zachycováním a opětovným použitím vznikajícího výluhu.</p> <p>Na stránkách Vlámské kompostárenské organizace je k dispozici studie o situaci odděleného sběru, kvality kompostů a rozvoji trhu s kompostárenskými produkty. Webové stránky této organizace obsahují různé informace o domácím kompostování, komunálním kompostování a zabezpečení kvality.</p>
Dánsko	<p>Produkovaný odpad je zejména předáván ke spálení ve spalovnách odpadů (spalování není označeno za některý ze způsobů využití). Je snaha zajistit větší podíl odpadů odděleně sbíraných a také větší množství druhů. Cílem pro rok 2004 bylo využívat 30 % produkovaných komunálních odpadů. V Dánsku je podstatný rozdíl v nakládání s různými druhy odpadů: nakládání s odpadem z údržby zeleně (parky, lesy, zahrady) není nijak regulováno, nakládání s kuchyňskými odpady upravují legislativní předpisy. v roce 2000 bylo v kompostárnách zpracovááno 37 tis. t kuchyňských odpadů, 615 tis. t odpadů z údržby zeleně a vyprodukováno bylo 388 tis. t kompostu.</p>
Finsko	<p>Biologicky rozložitelné odpady jsou ve Finsku odděleně sbírány a nakládání s nimi je založeno na kompostování. Anaerobní digesce je zastoupena jedním zařízením s celkovou kapacitou 40 tis. t. Plán odpadového hospodářství stanoví, že v roce 2005 musí být 75 % biologicky rozložitelného komunálního odpadu využito. Na základě platné legislativy a cílů stanovených Ministerstvem životního prostředí lze předpokládat že separovaný sběr biologicky rozložitelných odpadů a kompostování se bude rapidně zvyšovat (v roce 2005 má být provozováno 80 zařízení na zpracování biologicky rozložitelných odpadů). Pozitivním ekonomickým nástrojem je nezdaňování zařízení zpracovávajících biologicky rozložitelné odpady a kaly z čistíren odpadních vod. Vyrobený a na trh dodávaný kompost je podřízen sledování kvality (patogeny, těžké kovy, živiny) a je používán zejména v parcích, zahradách a k rekultivacím.</p>
Francie	<p>Kompostování je zaměřeno zejména na využívání odpadů z údržby zeleně, ze zahrad a parků. v roce 2000 bylo takto využito více než 1,5 mil. t odpadů ve 280 kompostárnách. Kompostováním jsou upravovány také směsné komunální odpady (biologická stabilizace) kdy vzniká kompost, který je dle obsahu nežádoucích příměsí řazen do dvou skupin; dalším kritériem pro využití kompostu je obsah těžkých kovů. Tento limit je ale pro obě skupiny stejný.</p>
Holandsko	<p>V roce 2000 bylo zapojeno téměř 92 % domácností do separovaného sběru biologicky rozložitelných odpadů. Z 1.57 miliónu t bioodpadů bylo vyrobeno 0.6 mil. t kompostu. Plán odpadového hospodářství stanoví kompostování jako minimální standard pro nakládání s bioodpady. V budoucnosti by mohla kompostování předcházet výroba bioplynu anaerobní digescí. Použití kompostu je limitováno typem půdy na kterou je kompost aplikován (3-6 t sušiny/ha/rok).</p>
Irsko	<p>Většina biologicky rozložitelných odpadů obsažených v komunálních a průmyslových odpadech je skládkována. Odpady ze zemědělství jsou aplikovány do půdy zejména ve formě statkových hnojiv. Pro zpracování biologicky rozložitelných odpadů nejsou</p>

Název země	Charakteristika nakládání s biologicky rozložitelnými odpady
	odpovídající kapacity. Ze čtyř provozovaných kompostáren dvě přijímají pouze odpad ze zeleně, další dvě přijímají odpad ze zeleně a odděleně sbíraný odpad z kuchyní. Plán odpadového hospodářství stanoví cíle pro nakládání s komunálními odpady k roku 2012 (snížit a 50 % celkové množství odpadů a o 65 % snížit množství biologicky rozložitelných odpadů odstraňovaných skládkováním).
Itálie	Hlavním způsobem nakládání s komunálními odpady (včetně jejich biologické složky) je odstraňování skládkováním. Kompostování je více rozšířeno pouze ve čtyřech regionech (Lombardie, Piemonte, Benátky, Sicílie). Celková projektovaná kapacita zařízení v těchto regionech je cca 2 mil. t. v zařízeních jsou zpracovávány kuchyňské odpady (z odděleného sběru) a odpady z údržby zeleně. Výrobci kompostu jsou sdruženi v Asociaci výrobců kompostu (CIC, Consorzio Italiano Compostatori).
Lucembursko	Cca 50 % z 430 000 obyvatel je zapojeno do separovaného sběru odpadů. Odděleně sebrané odpady jsou zpracovávány v centralizovaných kompostárnách s celkovou kapacitou více než 30 tis. t.
Maďarsko	Potenciálně dostupných je 3.5 mil. t biologicky rozložitelných odpadů ročně (komunální odpady, odpady ze zemědělství, kaly z čistíren odpadních vod, průmyslové org. odpady). V současnosti je provozováno cca 20 kompostáren s kapacitou od 5 do 30 tis. t odpadů ročně.
Německo	<p>Separovaný sběr biologicky rozložitelných odpadů z domácností, parků a zahrad je jedním z hlavních opatření odpadového hospodářství. V současnosti je takto sebráno 7 až 8 mil. t odpadů ročně. Přičemž potenciál biologicky rozložitelných odpadů je 9 mil. t. Do oddělného sběru biologicky rozložitelných odpadů je zapojeno 60 – 75 % obyvatel. V roce 2001 bylo provozováno 700 – 900 kompostáren, které vyprodukovaly 4 až 5 mil. t kompostu.</p> <p>Anaerobní digescí jsou zpracovávány zejména zemědělské odpady (hnůj, kejda apod.). Provozováno je cca 500 zařízení.</p> <p>Dochází k rozvoji mechanicko-biologických technologií úpravy odpadů před jejich uložením na skládky (úspora skládkovacího prostoru a zamezení vzniku metanu).</p> <p>V roce 1998 byl přijat zákon o biologicky rozložitelných odpadech, který stanovuje zejména kvalitu výstupního materiálu a podmínky jeho použití v zemědělství a lesnictví. Je možná dobrovolná akreditace a členství v Německé organizaci pro kvalitu kompostu (Bundesgütegemeinschaft Kompost BGK).</p> <p>V Německu je k dostání příručka Aplikace kompostů pro krajinářství a Zahradnictví (www.bgkev.de/infomaterial/empfehlungen/index.htm)</p>
Norsko	Oddělený sběr bioodpadů byl započat na začátku 90. let. Postupně byly významně zvýšeny zákonné poplatky za odstraňování odpadů (skládkování, spalování) což motivovalo obce ke snižování množství zbytkového odpadu určeného právě k odstraňování a zavádění separovaného sběru odpadů. V roce 2002 bylo zapojeno do separovaného sběru biologicky rozložitelných odpadů 62 % obyvatel a sebráno bylo 140 tis. t kuchyňských odpadů a 84 tis. t odpadů z údržby zeleně. Mnoha obcemi je podporováno domácí kompostování přičemž množství odpadů takto zpracovávaných není možné evidovat. Kompost vznikající v centralizovaných kompostárnách je dělen dle obsahu těžkých kovů do čtyř tříd.
Polsko	Separovaný sběr odpadů není v Polsku příliš rozšířen, v roce 2000 bylo zapojeno pouze 30 % z celkem 38,7 miliónu obyvatel do sběru papíru, skla, plastů a kovů. 97 % produkovaných komunálních odpadů bylo skládkováno, zbývající 3 % byly kompostovány nebo odstraněny spalováním. v kompostárnách bylo zpracováno 250 tis. t biologicky rozložitelných odpadů což je 10 % z celkové produkce těchto odpadů v Polsku. Kompost uváděný na trh jako hnojivo podléhá certifikaci ministerstva zemědělství.
Portugalsko	V roce 2004 bylo v Portugalsku provozováno několik zařízení na úpravu (výroba kompostu) směsného komunálního odpadu s celkovou kapacitou 420 tis. t. Významnější aktivity se předpokládají až v souvislosti s připravovanou směrnicí o biologicky rozložitelných odpadech.
Rakousko	V Rakousku je od roku 2001 platný zákon o kompostování (Compost Ordinance, FLG II Nr. 292/2001), který nabyl účinnosti 1. dubna 2002. Tento zákon je legislativním nástrojem pro řízení výroby, značení a prodeje kompostu jako výrobku. Jsou definovány různé kvalitativní stupně produktu a současně jsou stanoveny požadavky na vstupní

Název země	Charakteristika nakládání s biologicky rozložitelnými odpady
	<p>suroviny. Zákon se zabývá výrobou kompostu z odděleně sbíraného biologicky rozložitelného odpadu, kalů z čistíren odpadních vod a komunálních odpadů (po odstranění nebezpečných součástí). Zákon stanovuje tři úrovně kvality vyráběného kompostu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A+ = nejvyšší kvalita ▪ A = vysoká kvalita (pro použití na zemědělské půdy) ▪ B = nízká kvalita (pro použití na půdy nevyužívané k produkci potravin). <p>Komposty jsou vyráběny aerobními a anaerobními procesy (anaerobní digesce). 50 % produkovaného biologicky rozložitelného odpadu je zpracováváno v 7 % z celkového počtu kompostáren. Vedle velkých zařízení existuje velká spousta malých kompostáren (44 % má kapacitu menší než 500 t/rok) což zdůrazňuje vysokou decentralizaci nakládání s biologicky rozložitelnými odpady v Rakousku. Anaerobní digesce je zastoupena třemi velkými zařízeními na výrobu bioplynu s celkovou kapacitou 45 tis. t.</p> <p>Příklad: Odděleně sbíraný biologicky rozložitelný odpad je ve Vídni zpracováván na kompostárně Lobau. Kompost je distribuován jednotlivým odběratelům, přičemž obyvatelé Vídně jej mohou dostat zdarma.</p>
Řecko	<p>Nakládání s odpady prochází v posledních pěti letech vývojem směrem k řádnému a k životnímu prostředí odpovědnému provozování zařízení. Je to způsobeno tím, že odpadové hospodářství bylo vyhodnoceno jako nejproblematictější oblast. V oblasti nakládání s biologicky rozložitelnými odpady lze situaci shrnout do následujícího:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ není prováděn oddělený sběr těchto odpadů, ➤ existuje jedno velké zařízení, které vyrábí kompost ze směsného komunálního odpadu. <p>Uvedené zařízení má kapacitu 31,5 tis. t (celková produkce směsného komunálního odpadu byla v roce 2000 mil. t). Pro kompostování směsného komunálního odpadu je projektováno nové zařízení v Aténách – denní kapacita 1800 t směsného odpadu, kalů z čistíren odpadních vod a odpadů z údržby zeleně.</p>
Slovinsko	<p>Separovaný sběr je ve Slovinsku zaměřen na sběr papíru, skla a kovů. Biologicky rozložitelný odpad je odděleně shromažďován v průmyslové výrobě, v roce 2000 bylo takto shromážděno 2,8 tis. t. V budoucnu se předpokládá separovaný sběr biologicky rozložitelných komunálních odpadů.</p>
Španělsko	<p>Nejrozvinutější separovaný sběr bioodpadů je v Katalánsku kde je provozován již od roku 1993, v roce 2001 bylo zapojeno do odděleného sběru biodopadů téměř 1 milion obyvatel (61 tis. t kuchyňských odpadů a 27 tis t odpadů z údržby zeleně). Přesto bylo v tomto roce odstraňováno skládkováním bez jakékoli předúpravy více než 63 % vznikajícího komunálního odpadu. Separovaný biologicky rozložitelný odpad je využíván v kompostárnách nebo zařízeních anaerobní digesce.</p>
Švédsko	<p>Zákonná úprava zakazuje od roku 2005 odstraňování biologicky rozložitelných odpadů. V roce 1999 bylo separováním sběrem shromážděno 280 tis. t z potenciálně dostupných 1,6 mil. t biologicky rozložitelných odpadů z domácností. Tyto odpady byly většinou zpracovávány v kompostárnách s kapacitou menší než 5 000 t/rok, nebo v některé ze sedmi anaerobních digescí. Další zařízení jsou plánována v souvislosti s nutností splnění povinnosti vyloučení organických odpadů ze skládkování.</p>
Švýcarsko	<p>V roce 2000 byla celková produkce komunálních odpadů ve Švýcarsku 652 kg/obyvatele. Více než 48 % z tohoto množství bylo využito ve spalovnách, téměř 45 % tvoří využitelné odpady z odděleného sběru. Biologicky rozložitelné odpady tvoří 14 % z celkové produkce komunálních odpadů a sebraných v rámci separovaného sběru. Z 640 tis. t biologicky rozložitelných odpadů je 88 % kompostováno, zbytek je zpracováván anaerobní digescí. Ze studie zpracované v roce 2002 vyplývá, že ve zbytkovém komunálním odpadu je 27 % biologicky rozložitelných odpadů, které by bylo možné kompostovat. Z tohoto důvodu je stanovena povinnost samosprávným úřadům podporovat domácí kompostování a u odpadů u kterých není domácí kompostování možné je nutno zajistit jejich oddělený sběr.</p>
Velká Británie	<p>Biologicky rozložitelné odpady jsou představovány zejména separovaně sbíranými odpady z údržby zeleně. Většina provozovaných kompostáren má kapacitu do 6 tis. t a zpracovává pouze odpad ze zeleně. Kuchyňské odpady jsou zpracovávány v 11 % z provozovaných zařízení. Rozšířeno je také tzv. farmářské kompostování, kde bylo</p>

Název země	Charakteristika nakládání s biologicky rozložitelnými odpady
	zpracováno v roce 2000 více než 60 tis. t biologicky rozložitelných odpadů. Provozovatelé kompostáren jsou sdruženi v Kompostářské asociaci (The Composting Association, TCA).

V jednotlivých státech EU jsou zaznamenány významné diference v situaci na trhu s komposty. Využití biologicky rozložitelného odpadu je úspěšně realizováno především v Rakousku, Německu a Itálii. Zelený kompost je organickým hnojivem akceptovaným trhy v rámci celé Evropy. Může být produkován v dobré kvalitě bez použití pokročilé technické mechanizace. Trh s kompostem ukazuje dva protikladné vývoje. Z důvodu snižujících se nebo nízkých plateb za odvoz biologických odpadů do kompostovacích zařízení, jsou snahy snižovat náklady na jejich úpravu a prodej. Výsledkem bývá doručení kompostu farmářům zdarma bez dalšího marketingového úsilí. Na druhé straně se mnoho kompostovacích zařízení snaží poskytovat ke svým produktům přidanou hodnotu a vyrábí směsi nebo speciální produkty dle potřeb zákazníka a požadavků trhu. Obecně jsou podporovány výzkumné projekty možných aplikací kompostu a nové produkty.

Pro budoucnost kompostování v Evropě jsou klíčové záruky kvality a výrobový marketing. Z pohledu nakládání s organickými odpady se dají evropské země rozdělit do čtyř skupin. Země první skupiny (Rakousko, Belgie, Německo, Švýcarsko, Lucembursko, Itálie, Španělsko - Katalánsko, Švédsko a Nizozemsko) využívají kolem 80 procent organických odpadů a odpadová politika je implementována celostátně. Ve druhé skupině jsou Dánsko, Velká Británie a Norsko, kde je politika, kvalita a organizace nakládání s organickým odpadem zajišťována pouze částečně. Země třetí skupiny jsou ve startovacím bodě, ale mají vypracované strategie (Finsko, Irsko, Francie, Maďarsko a ČR). Nedostatečné úsilí v oblasti nakládání s biologicky rozložitelným odpadem vykazují země čtvrté skupiny (částečně Španělsko, dále Řecko, Portugalsko a zbývající východoevropské země).

Stavební a demoliční odpad

Ve většině zemí EU věnuje recyklaci stavebních materiálů pozornost řada národních asociací a státních institucí. Většina těchto asociací a spolků je podporována i finančně státem. V devadesátých letech byla založena celoevropské organizace F.I.R. (*Federation Internationale du Recyclage*). Jejimi členy jsou národní organizace ČR, Holandska, Německa, Rakouska, Švýcarska, Španělska a Itálie a řada samostatných firem. Hlavním cílem F.I.R. je podpora recyklace stavebních a demoličních odpadů v národním a mezinárodním kontextu.

Německo

Od července 2005 je zakázáno skládkovat stavební odpady s obsahem minerálních látek. Provozovatelé se obávají nedostatečného odbytu, proto je požadováno, aby recyklované stavební materiály s kontrolovanou kvalitou byly uznány jako produkt (nikoli odpad). To se prozatím podařilo pouze v Bavorsku. V dalších dvou spolkových zemích byly předloženy návrhy. Velkým problémem je, že nebyly nalezeny jiné oblasti použití recyklovaných stavebních materiálů kromě tradičních oblastí jako je stavba silnic a inženýrské stavitelství.

Způsoby, jak zajistit znovuvyužití stavebních a rekonstrukčních materiálů, a tím snížit množství skládkovaného odpadu, mohou být různé. Pod adresou Baustoff Recycling Verband lze udáním poštovního směrovacího čísla vyhledat v databance vhodný recyklační podnik. Jinou online databanku provozuje kolínský Bundesverband der Entsorgungswirtschaft: po zadání místa lze najít seznam firem, které v něm sídlí. Zemský úřad pro ochranu životního

prostředí Bádenska-Württemberska informuje na internetu o rámcových podmínkách pro demolice, odstraňování odpadů a stavebních materiálů s obsahem škodlivých látek. Na jeho stránkách lze vyhledat příslušné odpadové klíče a přehled kritérií při volbě alternativ demolice. Většina německých obcí schválila odpadové stanovy, které upravují také zacházení se stavebními odpady. Obce rovněž často zveřejňují na svých stránkách jména firem na odstraňování odpadů. Na internetových stránkách Waste-Online-Information-System (www.alois-info.de) Spolkové republiky Severní Porýní-Vestfálsko byla založena burza stavebního odpadu, označována jako BBB (Boden- und Bauschuttbörse).

Ministerstvo pro životní prostředí a dopravu spolkové země Bádensko-Württembersko vypracovalo pokyny pro využívání recyklovaného stavebního materiálu. Pokyny platí do 31. 12. 2006, poté budou stanoveny přísnější hodnoty. Jsou určeny výrobcům, dodavatelům a uživatelům recyklovaných minerálních stavebních materiálů. Obsahují kritéria pro vymezení odpadu a produktu, seznam výchozích materiálů pro recyklované stavební materiály, požadavky na zpracování a skladování, konfigurace využití, vyhodnocování výsledků kontroly. Příloha Pokynů se týká zřízení systému monitorování kvality při výrobě a využívání recyklovaného stavebního materiálu; konkrétně kontroly na místě demolice, vstupní kontroly, kontroly výroby, odběr vzorků a přípravy eluátu, úřední kontroly, vyhodnocování výsledků kontrol a dokumentace v rámci kontroly.

Rakousko

V Rakousku existuje více než 100 zařízení na recyklaci stavebních materiálů. Přehled zařízení na recyklaci odpadu v Rakousku lze najít na <http://brv.at/>. Kromě toho lze využít bezplatných služeb informační burzy Recycling Börse Bau RBB (<http://recycling.or.at>).

Recyklovaný papír

Podpora nákupu recyklovaného papíru je v zemích Evropské Unie založena na dobrovolné bázi (dobrovolném závazku) a není finančně podporována. Recyklovaný papír používají vládní úřady a agentury např. v Irsku, Německu či Rakousku.

V západní Evropě funguje Evropská asociace pro recyklovaný papír (ERPA) a Svaz evropských výrobců papíru (CEPI). Tyto dvě organizace provozují internetové stránky <http://www.paperrecovery.org>, jejichž hlavním cílem je podpora recyklace papíru v Evropě.

Směsné odpadní plasty

Materiálová recyklace směsných plastů

Odpad veškerých typů termoplastů o přibližně stejném tavném indexu lze zpracovávat na jednom zařízení. Umožňuje zpracovávat i termoplastický odpad s obsahem až 30 % přísad (vláknitého výztužného materiálu, minerálních plniv apod.), např. na velkoplošné přepravky. Podobně se vyrábějí palety a kontejnery z granulátu odpadních termoplastů. Ze získaného materiálu se dále také vyrábí zahradní nábytek, vybavení dětských hřišť, okenní rámy, dekorativní květináče apod.

Netříděné plastové odpady ve směsích s dalšími (prach, dřevo, hliník, papír, lepenka atd.) se zpracovávají na přepážky, cívky, laťky na ploty, meliorační trubky apod.

Recyklace tříděných plastů

Polyolefinové ohebné fóliové materiály

V hospodářsky vyspělých státech se sbírají v mnoha podnicích, obchodních organizacích a třídí i z komunálních odpadů. Zpracovávají se zejména opět na fóliové materiály a desky, ale také na kryty elektropřístrojů a jiné vstříkované dílce, přepravky, trubky pro zavlažování, kanalizační roury apod.

Polyolefinové tuhé obaly

Regranulát z PE je možno znovu zpracovat buď samotný, nebo ve směsi s panenským polyethylenem na tuhé duté obaly, a to buď jednovrstvé (pouze pro nepotravinářské aplikace), nebo vícevrstvé, což je ovšem technicky i ekonomicky náročnější. Soustředným výtlačným vyfukováním jsou např. vyráběny dvou- až čtyřvrstvé lahve na základě PE-HD.

Regranulát z PP, který pochází většinou z recyklovaných skříní automobilových akumulátorů, se zpracovává ponejvíce opět na tyto výrobky a dále i jiné vstříkované součásti.

Polyvinylchloridové ohebné fóliové materiály

Ohebné polyvinylchloridové obalové fólie (filmy) se využívají zejména pro jejich nastavitelné bariérové vlastnosti ke skupinovému i spotřebitelskému balení, hlavně masa a masných výrobků. Proto se použité nacházejí především v komunálním odpadu, jehož podstatná část je i ve velmi vyspělých státech stále ještě odstraňována, resp. spalována.

Polyvinylchloridové tuhé obaly

Odpady se drtí (melou), v případě potřeby restabilizují, eventuálně se přidávají maziva a znovu tváří. Při zpracování recyklátu nedochází k tvorbě větších emisí do ovzduší než při zpracování panenského PVC. Většina recyklátu se zpracovává na trubky, zejména k dopravě médií bez tlaku, např. kanalizační, protože v těchto případech neplatí žádná omezení.

Polyethylentereftalátové fólie

Vytlačované fólie z vysokomolekulárního PET neobsahujícího kontaminanty se používají k výrobě blistrových obalů, pohárků, misek na potraviny apod.

Ze směsi recyklovaného a panenského PET se ve světě začaly vstříkováním vyrábět rázuvzdorné základny přivařované ultrazvukem k měkkým nápojovým lahvím. Z peletizovaného recyklátu PET se vyrábějí kartony k balení vajec, fólie pro blistrová balení kosmetických výrobků, přepravky pro plechovky a jiné duté obaly na nápoje, lehčené fólie nahrazující izolační lehčené fóliové materiály z polystyrenu a řada dalších produktů, jejichž vývoj stále pokračuje.

Polyethylentereftalátové lahve

Recyklace polyethylentereftalátových měkkých nápojových lahví má své počátky téměř shodné s jejich uvedením na trh. Výsledkem je vysoce čistý PET a PE-HD o střední čistotě (kontaminovaný polypropylenem, ethylenvinylacetátovým kopolymerem a adhezivou). Regranulát polyethylentereftalátu se pak ve většině případů (asi 78 %) zpracovává na vlákna, dále na lepicí pásy, slitiny a směsi, polyoly, fólie a ještě méně na lahve.

Ve Velké Británii v roce 2002 zpracovávalo odpadní plasty celkem 142 firem. Bylo využíváno 6 druhů odpadních plastů - nízkohustotního polyetylenu, polypropylenu, polystyrenu, vysokohustotního polyetylenu, polyvinylchloridu a polyethylentereftalátu. Hlavní příležitosti pro odbyt recyklátu plastů jsou ve stavebním průmyslu, obalovém průmyslu, pro

účely místních úřadů, pro spotřebitelské aplikace a pro elektrotechnický a automobilový průmysl.

Příručka Německé společnosti pro recyklaci plastů uvádí téměř 60 výrobků pro pozemní, inženýrské a vodní stavitelství a dopravní techniku, vyráběných z recyklovaných plastů. Hlavními oblastmi jejich využití jsou tepelné izolace, ochrana pobřeží, konstrukce ploch a silnic, ochrana budov, zvuková izolace a kanalizační systémy. Cenová úroveň recyklovaných plastů je srovnatelná s jinými materiály, například dřevem nebo betonem, ale poměr ceny a výkonu je v případě plastů výhodnější. Všechny výrobky z recyklovaných plastů splňují technické normy a jsou dále recyklovatelné.

Odpadní pneumatiky

Zřejmě největší rozvoj spotřeby gumového granulátu vzniká v oblasti silničního stavitelství. Silnice s přídavkem granulované gummy jsou ve světovém měřítku používány nejvíce ve Spojených státech a to již od 80 let minulého století. Ve státě Kalifornie platí zásada, že z finančních prostředků státu, mohou být hrazeny pouze silnice s použitím gumového granulátu. Ve spolkové zemi Bavorsko je nařízením zemské vlády uzákoněna povinnost na vozidlech provozovaných institucemi financovanými z veřejných prostředků používat protektorované pneumatiky všude tam, kde nebude ohrožena bezpečnost provozu.

Dopravní experti v EU intenzivně pracují na technologiích, ve kterých se gumový granulát používá na modifikaci asfaltových směsí. Závěry posledního zasedání ETRA na jaře 2004 označily asfaltobetonové směsi s přídavkem gumového granulátu za silniční povrchy 21. století.

Prioritní podpora materiálového využití ELT ve strukturách EU vyvolala iniciativu, na základě které vzniká pod patronací Technické univerzity v Římě manuál týkající se použití gumového granulátu v asfaltobetonových směsích.

Odpady z energetiky

Jako hlavní zdroj zahraničních informací o vedlejších energetických produktech (VEP) byla použita internetová prezentace asociace ECOBA (European Coal Combustion Products Association, www.ecoba.com). Asociace byla založena v roce 1990 za účelem podpory využívání druhotných surovin vznikajících při spalování uhlí. Na počátku bylo členy 10 společností a asociací z celé Evropy, všichni byli výrobci elektřiny a tepla. Dnes sdružuje asociace 21 členů z 13 evropských zemí. Členové ECOBA reprezentují více než 86% z celkové produkce VEP v EU 25. Z nových členských zemí je členem asociace pouze Polsko. ECOBA spolupracuje s dalšími mezinárodními institucemi. Síť kontaktů a zkušenosti asociace ECOBA ji umožňují být aktivní zvláště ve vývoji evropských standardů a to prostřednictvím práce v několika výborech CEN.

Níže uvedené příklady různého využití VEP v zemích Evropské unie je převzaty z dokumentů asociace ECOBA:

- Použití popílku ve velkých betonových konstrukcích (ochranná zeď podél kanálu Caland v Nizozemí, nejdelší visutý most na světě spojující Kodaň s pevninskou Evropou, betonová sila pro skladování popílku v elektrárnách Belgie, vysoká věž Picasso v Madridu)

- Použití kotelní strusky jako materiálu pro tlakové čištění konstrukcí (Německo)
- Při výrobě písko-vápenitých cihel se používá jako přídavek směs kotelní strusky, popílku, vápence a vody (Německo)
- Popílek se používá ve směsi pro budování konstrukcí vozovek, podsyp vozovky a jako násypy (Velká Británie, Francie).

Tabulka č. 2 Přehled hlavních odpadů a komodit (výrobků z odpadů) v zemích EU

Kategorie odpadu	Odpady	Komodity
Biologicky rozložitelné odpady	kuchyňské odpady, biologicky rozložitelné odpady z domácností, odpady z údržby zeleně, kaly z čistíren odpadních vod, směsné komunální odpady, odpady ze zemědělství (hnůj, kejda apod.), průmyslové org. odpady, stavební odpady s obsahem minerálních látek	kompostářenské produkty ve 2 třídách jakosti
		bioplyn vyrobený anaerobní digestí
Stavební a demoliční odpad		recyklované stavební materiály s kontrolovanou kvalitou
Recyklovaný papír	papírový a lepenkový odpad	recyklovaný papír
Směsné odpadní plasty	odpadní termoplasty	na velkoplošné přepravky, zahradní nábytek, vybavení dětských hřišť, okenní rámy, dekorativní květináče apod.
	netříděné plastové odpady ve směsích s dalšími (prach, dřevo, hliník, papír, lepenka atd.)	přepážky, cívky, laťky na ploty, meliorační trubky apod.
Recyklace tříděných plastů	odpadní polyolefinové ohebné fóliové materiály	fóliové materiály a desky, kryty elektropřístrojů a jiné vstříkované dílce, přepravky, trubky pro zavlažování, kanalizační roury apod
	odpadní polyolefinové tuhé obaly regranulát z PP skříní automobilových akumulátorů	jednovrstvé, dvou- až čtyřvrstvé lahve PE-HD, recyklované skříně automobilových akumulátorů i jiné vstříkované součásti
	odpadní polyvinylchloridové ohebné fóliové materiály	ohebné polyvinylchloridové obalové fólie (filmy)
	odpadní polyethyltereftalátové fólie	blistrové obaly, pohárky, misky na potraviny apod.
	odpadní recyklovaný a panenský PET	rázuvzdorné základny přivařované ultrazvukem k měkkým nápojovým lahvám
	peletizovaný recyklát PET	kartony k balení vajec, fólie pro blistrová balení kosmetických výrobků, přepravky pro plechovky a jiné duté obaly na nápoje, lehčené fólie nahrazující izolační lehčené fóliové materiály z polystyrenu
	odpadní polyethyltereftalátové lahve	vlákna, lepicí pásy, slitiny a směsi, polyoly, fólie a méně na lahve
Pneumatiky	odpadní pneumatiky	protektorované pneumatiky, asfaltobetonové směsi s přídavkem gumového granulátu
Odpad z energetiky	vedlejší energetické produkty	popílek ve velkých betonových konstrukcích, kotelní struska pro tlakové čištění konstrukcí, písko-vápenité cihly s přídavkem směsi kotelní strusky a popílku apod.,

Na základě analýzy odpadů v zemích EU a zejména z hlediska původu, produkovaného množství odpadu (t), technologií zpracování odpadů a využití výrobků z odpadů v komunální sféře se jeví jako významné skupiny biologicky rozložitelné odpady a stavební a demoliční odpady.

5.2 Identifikace a zhodnocení dostupnosti finančních zdrojů

Na základě šetření byly identifikovány dostupné zdroje na úrovni České republiky i Evropské unie pro financování podpory odbytu výrobků z odpadů. Ve zhodnocení byly zahrnuty programy Státního fondu životního prostředí (SFŽP), programy Strukturálních fondů EU – OP Infrastruktura a fondu Soudržnosti (Kohezní fond) a Fond životního prostředí Středočeského kraje a pod. Zhodnocení dostupnosti finančních zdrojů je uvedeno v následujícím textu a v závěru této kapitoly.

5.2.1 Státní fond životního prostředí České republiky

Podpora z Fondu je směřována v souladu s Národním programem přípravy České republiky na vstup do EU, se závazky vyplývajícími z mezinárodních úmluv a Státní politikou životního prostředí, především do oblasti ochrany vod, ovzduší, nakládání s odpady a oblasti ochrany přírody a péče o krajinu.

Základní přístupy k poskytování finančních prostředků z Fondu jsou definovány Směrnicí Ministerstva životního prostředí o poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí České republiky.

V oblasti odpadového hospodářství a podpory environmentálního vzdělávání a osvěty lze na Fond podat žádost o podporu na realizaci opatření v rámci následujících programů:

4.1. Program podpory sanací a rekultivací starých skládek

Cílem programu jsou sanace a rekultivace starých skládek převážně komunálního odpadu (KO), zejména těch, které byly provozovány na základě zvláštních podmínek podle § 15 odst. 1 písm. b) zrušeného zákona č. 238/1991 Sb., o odpadech, ve znění zákona č. 300/1995 Sb., zpoplatněných dle § 2 zákona č. 62/1992 Sb., a následně dle zákona č. 41/1995 Sb.

4.2. Program na podporu využití odpadů

Cílem programu je podpořit zavádění Integrovaných systémů nakládání s odpady na území krajů a obcí, jejichž jednotlivé prvky přispívají k využívání odpadů a tím ke snížení celkové zátěže životního prostředí. Základními prvky integrovaného systému nakládání s odpady, které budou podporovány, jsou zařízení, v nichž jsou provozovány činnosti uvedené v příloze č. 3 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, v platném znění, např.:

- technologické linky na třídění a úpravu odpadů;
- zařízení pro mechanicko-biologickou úpravu odpadů,
- zařízení pro biologickou úpravu odpadů - kompostování,
- technologické linky na recyklaci a regeneraci odpadů;
- zařízení na využívání odpadů;

- zařízení a technologické linky na úpravu a využívání elektrošrotu (ledničky, PC, TV atp.);
- a výstavba (zřizování) sběrných míst a dále sběrných dvorů a překládacích stanic v systému odděleného sběru různých druhů odpadů.

Program je určen pro právnické i fyzické osoby oprávněné k podnikání s odpady, územní samosprávné celky a jimi zřizované příspěvkové organizace nebo organizační složky. Předmět podpory musí být v souladu s Plánem odpadového hospodářství ČR a Plánem odpadového hospodářství místně příslušného kraje, pokud je uvedený dokument v době podání žádosti o podporu schválen.

Kriteria pro výběr akcí k podpoře v rámci programů 4.1. a 4.2. jsou stanovena takto:

a) měrná finanční náročnost z celkových nákladů na realizaci akce, (v Kč/1m² sanované plochy, popř. v Kč/1m³ pro program 4.1, nebo v Kč/1t odpadu/rok pro program 4.2)

b) vyhodnocení ekonomických parametrů příjemce podpory, zejména ekonomické způsobilosti, dále zajištění celkového financování předmětu podpory po celou dobu výstavby (vč. obdržení zahraniční grantové podpory či podpory formou výhodné půjčky poskytované EBRD, EIB, WB, popřípadě jinou mezinárodní finanční institucí a pod., pokud nejsou řešeny podle jiné směrnice), ekonomika předmětu podpory,

c) podíl nenávratné a návratné podpory na celkových nákladech akce (%),

d) priority akce v rámci kraje nebo ČR,

e) úroveň technologického řešení, udělení známky „Ekologicky šetrný výrobek“,

f) stupeň rizikovosti skládky pro program 4.1.,

g) přínos navrženého zařízení (řešení) z hlediska úspory primárních surovin a energií,

h) stupeň „integrovánosti“ navrženého zařízení (řešení), např. množství řešených komodit odpadů, velikost svozové oblasti apod.

4.3. Program na podporu zpracování Plánů odpadového hospodářství krajů

Cílem programu je podpora zpracování Plánu odpadového hospodářství kraje (dále jen „POH kraje“) pro území jednotlivých krajů dle členění České republiky platného od 1. 1. 2000.

4.4. Program na podporu nakládání s autovraky

Cílem programu je podpořit nakládání s autovraky, zejména při odtahu a svozu opuštěných vozidel do sběrných zařízení a dále na podporu vybudování systému sběru, zpracování a využití autovraku.

8.1. Program neinvestiční podpory environmentálního vzdělávání a osvěty

Cílem programu je poskytnutí příspěvku na realizace opatření, vedoucích k dostupnosti environmentálních vzdělávacích a osvětových programů a environmentálního poradenství na celém území České republiky:

- realizace environmentálních vzdělávacích programů pro jednotlivé kategorie zaměstnanců veřejné správy a pro členy samospráv v rámci jejich vzdělávání podle

usnesení vlády České republiky č. 991 ze dne 8. října.2003, k plnění usnesení vlády ze dne 23. října 2000 č. 1048, o Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice, včetně pilotních vzdělávacích programů pro budoucí školitele;

- realizace celostátních, krajských, regionálních nebo městských environmentálních vzdělávacích a osvětových programů;
- podpora konkrétních akcí ekologického významu připravovaných regionálními nebo obecními centry a středisky environmentální výchovy a environmentálními poradnami;
- podpora vydávání odborných publikací zaměřených na ekologickou tematiku.

Předmětem podpory je příspěvek na úhradu nákladů na realizaci environmentálních vzdělávacích programů pro jednotlivé kategorie zaměstnanců veřejné správy a pro členy samospráv v rámci jejich vzdělávání podle usnesení vlády České republiky č. 991+P ze dne 8. října.2003, k plnění usnesení vlády ze dne 23. října 2000 č. 1048, o Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice včetně pilotních vzdělávacích programů pro budoucí školitele:

- příspěvek na úhradu nákladů spojených s realizací celostátních, krajských, regionálních nebo městských environmentálních vzdělávacích a osvětových programů;
- příspěvek na úhradu nákladů na konkrétní ekologické akce regionálních nebo obecních center a středisek environmentální výchovy a environmentálních poraden;
- příspěvek na úhradu nákladů související s vydáváním odborných publikací zaměřených na environmentální tematiku.

8.2. Program investiční podpory environmentálního vzdělávání a osvěty

Cílem programu je příspěvek na zabezpečení funkční sítě center a středisek environmentální (ekologické) výchovy a environmentálních (ekologických) poraden za účelem plošné dostupnosti environmentálního vzdělávání a osvěty a environmentálního poradenství na celém území ČR.

5.2.2 Strukturální fondy EU - OP Infrastruktura

V rámci strukturálních fondů EU jsou podporována opatření na podporu nakládání s odpady zejména v Operačním programu infrastruktura.

Opatření 3.4 - Nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží

Cílem opatření je snížení množství odpadu ukládaného na skládkách, zvýšení množství recyklovaného a využitého odpadu a jeho podílu na celkové produkci odpadu, snížení počtu starých ekologických zátěží. Jedná se zejména o případy, kde dochází k závažnému ohrožení nebo znečištění povrchových nebo podzemních vod. Veškeré podporované projekty musí být součástí integrovaného systému nakládání s odpady a být v souladu s koncepcemi a plány odpadového hospodářství.

Dělí se na 2 kategorie:

A. Vybudování integrovaného systému sběru a recyklace odpadů

Podporu lze poskytnout na:

- budování zařízení pro třídění odpadů, pro recyklaci,
- budování zařízení na využívání odpadů (např. kompostování, bioplynové stanice),
- budování systémů odděleného sběru různých druhů odpadů,
- budování sběrných dvorů a překladišť,
- budování zařízení na úpravu a zpracování odpadů a nebezpečných odpadů,
- vybudování zařízení na dekontaminaci a odstraňování nebezpečných odpadů (vyjma skládkování).

B. Rekultivace a sanace starých ekologických zátěží

Podporu lze poskytnout na:

- rekultivace starých skládek převážně komunálního odpadu a ostatního odpadu,
- likvidace černých skládek zvláště v chráněných územích,
- sanace a rekultivace vážně kontaminovaných lokalit ohrožující složky životního prostředí a zdraví člověka.

Státní fond životního prostředí ČR má v rámci OP Infrastruktura roli zprostředkujícího subjektu a platební jednotky. Přijímá žádosti a poskytuje poradenský servis potenciálním i stávajícím klientům.

5.2.3 Fond soudržnosti EU

Z posouzení vývoje a současného stavu životního prostředí, investiční náročnosti a charakteru přetrvávajících problémových oblastí vyplývají následující prioritní oblasti Fondu soudržnosti:

1. zajištění množství a jakosti vod (pitné vody a odpadních vod)
2. nakládání s odpady
3. kvalita ovzduší
4. odstraňování starých zátěží.

Prioritní oblast č. 2 – Nakládání s odpady počítá zejména s podporou systémů separací a sběrů, druhotného využití odpadů a výstavby případně dovybavení spaloven odpadu v souladu se státním Plánem odpadového hospodářství. Jsou definovány jednotlivé dílčí priority:

- podpora využití odpadů jako druhotných surovin
- vytváření systémů pro separaci, sběr a využití separovaného odpadu
- podpora využívání nebo likvidace čistírenských kalů
- podpora využití biodegradabilních odpadů
- podpora výstavby spaloven nebezpečných a komunálních odpadů.

5.2.4 Program LIFE

Program LIFE je finanční nástroj Evropské unie k zabezpečování požadavků v oblasti ochrany přírody a životního prostředí. Obecným cílem programu LIFE je přispět k implementaci, zdokonalení, rozvoji politiky a legislativy v oblasti životního prostředí, obzvláště s ohledem na integraci otázek životního prostředí do jiných politik a dosažení trvale udržitelného rozvoje.

II. LIFE – Životní prostředí (Environment)

Specifickým cílem oddílu LIFE – Environment je přispívat k rozvoji inovativních a integrovaných technik i metod a k prohloubení rozvoje politiky Evropské unie v oblasti životního prostředí. Zaměřuje se zvláště na začlenění ohledů na životní prostředí do rozvoje využívání půdy a územního plánování; prevenci vlivu ekonomické činnosti na ŽP; prevenci, recyklaci a zdravé nakládání s tokem odpadů a snížení vlivu výrobků na ŽP. V rámci tohoto vymezení je dále definováno množství prioritních oblastí environmentální politiky.

V rámci tohoto oddílu se uplatňují:

- demonstrační projekty,
- projekty, které jsou přípravou k vývoji nových akcí a nástrojů v oblasti životního prostředí,
- doprovodná opatření.

Finanční příspěvek je nejvýše 30 % nákladů přicházejících v úvahu u projektů, které mají potenciál vytvořit (budoucí) příjem nebo snížit provozní náklady, a nejvýše 50 % u ostatních projektů.

5.2.5 Investice do úspor energie

Možnosti získání formy (státní) podpory pro zateplení jsou v současnosti následující (stav k roku 2005):

Program PANEL - zajišťován Státním fondem rozvoje bydlení (SFRB) a Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou (ČMZRB), podpora je poskytována pouze na **komplexní** renovace bytových domů postavených panelovou technologií.

Komplexní se zde rozumí oprava statických vad konstrukce, zateplení obvodového pláště pro splnění současných top-technických požadavků na stavby a výměna vnitřních rozvodů, neprokáže-li revize, že to není potřeba.

Poskytovaná podpora z tohoto programu má dvojí formu, a to jednak:

- v podobě až 70% bankovní garance za úvěr, jež si žadatel (společenství, družstvo, obec či jiná právnická nebo fyzická osoba) na renovaci domu vezme,
- a jednotně 4% úrokové dotace kryjící část úroku z (tohoto) úvěru.

Druhým případným zdrojem podpory je program České energetické agentury (ČEA), jenž je zaměřen na "energeticky nadstandardní" renovace bytových domů. Tím se rozumí zlepšení tep-technických parametrů stavby výrazně (min. o 25%) nad současné požadavky (dle ČSN 73 05 40) a (tím) poklesu spotřeby tepla pro vytápění objektu hluboko (min. o 35%) než stanovuje zvláštní předpis (vyhláška č. 291/2001 Sb.), a to navíc za současné podmínky

využít rovněž obnovitelných zdrojů nebo odpadního tepla z provozních částí budovy pro vytápění nebo přípravu TUV (tepelná čerpadla, solární panely, biomasa apod.).

Podpora z tohoto programu je poskytována formou dotace, a to v průměrné výši 15 až 20 tis. Kč na bytovou jednotku.

Podmínky a pravidla tohoto programu (nazýván jako Část a St. programu na podporu úspor energie a využití OZE) jsou každoročně aktualizovány, příjem přihlášek je omezen do 1. až 3. měsíce příslušného kalendářního roku (z důvodu rozpočtových omezení). Přihlášky a podmínky lze nalézt na webové prezentaci ČEA (<http://www.ceacr.cz/>).

Třetí program, ze kterého by bylo možné částečně financovat případnou rekonstrukci domu s cílem jeho zateplení je Program Ministerstva pro místní rozvoj "Podpora oprav vad panelové bytové výstavby".

Podmínkou pro poskytnutí podpory z tohoto programu (v podobě přímé nenávratné dotace až do výše 40% skutečných nákladů) je, že se jedná o panelový dům a že jeho stav je shledán jako havarijní - pak jsou z něj financovány základní opravy konstrukcí, s výjimkou těch, jež by znamenaly zhodnocení stavby. Nelze z něj tedy získat podporu např. na výměnu oken či zateplení.

5.2.6 Granty z Fondu životního prostředí Středočeského kraje

Fond životního prostředí Středočeského kraje slouží k zabezpečování a podpoře financování ochrany a zlepšování životního prostředí, poskytování peněžitých účelových darů pro právnické osoby působící na území Středočeského kraje a pro fyzické osoby, které jsou občany Středočeského kraje.

Fond životního prostředí Středočeského kraje je tvořen z těchto zdrojů:

1. přebytky hospodaření z minulých let
2. příjmy běžného roku, které nejsou určeny k využití v běžném roce
3. převody prostředků z rozpočtu během roku do účelových peněžních fondů
4. poplatky za odběr podzemní vody s výjimkou příjmu do havarijního fondu

Prostředky Fondu životního prostředí Středočeského kraje se určují dle ustanovení § 19 zákona č. 250/2000 Sb. takto:

a) na podporu investičních a neinvestičních akcí právnických a fyzických osob souvisejících s ochranou a zlepšováním životního prostředí,

b) na zlepšování vybavení Středočeského kraje technickou infrastrukturou zajišťující kvalitnější životní prostředí,

c) k dosažení cílů stanovených v programu rozvoje Středočeského kraje a v koncepčních dokumentech ochrany životního prostředí Středočeského kraje

d) na podporu programu výzkumu, vývoje, výroby a zavádění vhodných technologií a akcí vědeckotechnického rozvoje v oblasti životního prostředí,

e) na podporu činností souvisejících s ekologickými funkcemi vodních toků a vodních ploch,

f) na podporu činností souvisejících se zlepšováním stavu ovzduší, ochranou atmosféry a ozónové vrstvy Země

g) na podporu správného nakládání s odpady, zejména jejich využívání jako druhotných surovin

h) na podporu opatření k ochraně přírody a krajiny

i) na podporu správné zemědělské praxe s ohledem na ochranu životního prostředí, podporu zemědělské výroby obnovitelných zdrojů energie

j) na podporu péče o zvěř jako součást přírodního bohatství a podporu života ryb v tekoucích vodách

k) na podporu monitorování složek životního prostředí,

l) podporu výchovných, vzdělávacích a osvětových akcí a rozšiřování informací o životním prostředí,

Cílem dotačního systému, vystavěného na principu vícezdrojového financování, je efektivně přispívat k tomu, aby se Středočeský kraj vyznačoval životním prostředím příznivým pro život člověka a existenci ekosystémů typických pro vlastní území. Má přispět ke zlepšování stavu životního prostředí, zajištění jeho ochrany a vytvoření předpokladů pro udržitelné využívání jednotlivých složek životního prostředí pro další generace obyvatel Středočeského kraje. Dotační systém má sloužit pro podporu tvůrčího zapojení občanů do aktivní činnosti při tvorbě a ochraně životního prostředí ve Středočeském kraji. Tento systém dále považuje Středočeský kraj za svůj účinný nástroj pro vytváření a posilování středočeské identity a za instrument podpory rozvoje občanské společnosti.

Celkový objem finančních prostředků FŽPSK určených pro poskytování dotací dle těchto Zásad schvaluje Zastupitelstvo Středočeského kraje (dále jen „zastupitelstvo kraje“) v rámci schvalování rozpočtu nebo rozpočtových opatření.

Dotace se poskytuje na jednorázové či déle trvající aktivity v ochraně a tvorbě životního prostředí nadlokálního charakteru, které se realizují na území Středočeského kraje a které výrazně přispějí ke zlepšení stavu životního prostředí a dosažení koncepčních cílů definovaných ve schválených koncepčních materiálech kraje.

Tabulka č. 3 Přehled způsobů financování podpory výrobků z odpadů

Zdroj financování	Program/prioritní opatření	Forma (výše) podpory	Vhodnost zdroje
Státní fond životního prostředí České republiky	4.2. Program na podporu využití odpadů	<ul style="list-style-type: none"> podpora zavádění Integrovaných systémů nakládání s odpady na území krajů a obcí výše nebyla definována 	Ano, vhodné pro významnější projekty
	8.1. Program neinvestiční podpory environmentálního vzdělávání a osvěty	<ul style="list-style-type: none"> příspěvek na úhradu nákladů 	Ano
	8.2. Program investiční podpory environmentálního vzdělávání a osvěty	<ul style="list-style-type: none"> příspěvek na zabezpečení funkční sítě center a středisek EVVO 	Ano
Strukturální fondy EU - Podporovaná opatření v rámci OP Infrastruktura	Opatření 3.4 - Nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží	<ul style="list-style-type: none"> podpora vybudování integrovaného systému sběru a recyklace odpadů (zařízení) 	Vhodné pro velké projekty, časově a administrativně náročné na přípravu žádosti
Fond soudržnosti EU	Prioritní oblast č. 2 – Nakládání s odpady	<ul style="list-style-type: none"> podpora systémů separací a sběrů, druhotného využití odpadů a výstavby případně 	Vhodné pro velké projekty, časově a administrativně

		dovybavení spaloven odpadu	náročné na přípravu žádosti
LIFE	II. LIFE – Životní prostředí (Environment)	<ul style="list-style-type: none"> demonstrační projekty, projekty přípravy vývoje nových akcí a nástrojů doprovodná opatření - nejvýše 30 % až 50 % nákladů	Spíše ne
Granty z fondu životního prostředí Středočeského kraje	a) na podporu investičních a neinvestičních akcí souvisejících s ochranou a zlepšováním životního prostředí, b) na zlepšování vybavení Středočeského kraje technickou infrastrukturou, g) na podporu správného nakládání s odpady, zejména jejich využívání jako druhotných surovin	Dotace se poskytují na jednorázové či déle trvající aktivity O výši podpory rozhoduje kraj.	Ano, časově a administrativně nejdostupnější zdroj

Žádný z dostupným finančních zdrojů není primárně určen k podpoře odbytu výrobků z odpadů je však možné odbyt výrobků z odpadů vnímat jako vedlejší efekt.

Z národních programů jsou v oblasti využívání odpadů nejvýznamnější programy Státního fondu životního prostředí (SFŽP), který obsahuje dotační tituly pro oblast nakládání s odpady – zejména program na podporu využití odpadů a programy pro investiční i neinvestiční podpory environmentálního vzdělávání a osvěty. V současnosti je příjem žádostí do národních programů SFŽP pozastavený (v rámci 3. výzvy).

Pro výstavbu a provoz zařízení na využívání odpadů jsou důležité programy Strukturálních fondů EU – OP Infrastruktura, možné je využití fondu Soudržnosti (Kohezní fond), který je určen pro projekty prioritní oblasti č. 2 – Nakládání s odpady.

Pro podporu odbytu výrobků je na území Středočeského kraje vhodné použít prostředky Fondu životního prostředí Středočeského kraje. Pro možnost podpory z tohoto fondu je nejprve nutné připravit příslušný dotační titul (vymezení oblasti podpory na podporu výrobků z odpadů).

5.3 Klasifikace nástrojů

Nástroje jsou klasifikovány podle vztahu a rozhodování jednotlivých subjektů na administrativní, ekonomické a ostatní.

Administrativní (normativní) nástroje

Stát prosazuje pomocí normativních (administrativních) nástrojů, tj. příkazů a zákazů (včetně pokut), cíle v oblasti životního prostředí. Použití administrativních nástrojů neposkytuje mnoho prostoru pro různorodá rozhodování. Problematická se v této souvislosti jeví i otázka účinné kontroly. Ukotvení většiny administrativních nástrojů můžeme nalézt v jednotlivých zákonech a jiných právních normách.

Administrativní nástroje zatím převažují ve všech zemích i s rozvinutým tržním hospodářstvím a vycházejí z právním předpisem stanoveného limitu, standardu, zákazu nebo povinnosti, které jsou kontrolovány a jejich neplnění sankcionováno.

Administrativní (normativní, donucovací) nástroje ochrany životního prostředí dosud jednoznačně převažují i v zemích s klasickým tržním hospodářstvím. Využívání administrativních nástrojů je velice frekventované a mnohotvárné. Administrativní nástroje zahrnují příkazy, zákazy, které se vztahují na chování subjektů zatěžujících životní prostředí. Centrální úroveň se tímto snaží řešit problematiku životního prostředí podle určitých cílových představ.

Použití administrativních nástrojů je velmi široké. Předpisy mohou být definovány jako absolutní zákaz určité činnosti (zákaz výroby konkrétní látky, zákaz vstupu do přírodní rezervace) nebo specifikují povolenou hranici činnosti formou příkazu. Předpisy a požadavky mohou být formulovány jako doporučené postupy a pro jejich dodržování jsou stanoveny dodatečné motivační mechanismy.

Druhy administrativních nástrojů:

- Politické nástroje
- Zákony
- Vyhlášky
- Plány
- Mezinárodní smlouvy a dohody
- Zákazy
- Příkazy

Ekonomické nástroje

Podstatou ekonomických nástrojů je tržně orientovaný přístup. Jednotlivé nástroje působí na cenu výrobních vstupů nebo samotných výrobků, a tím mění rozhodování spotřebitelů a výrobců o objemu nákupu nebo výroby konkrétního statku. Ekonomické nástroje zpravidla zvýhodňují některé činnosti nebo produkty vůči činnostem nebo produktům méně žádoucím.

Ekonomické nástroje umožňují dosažení zvolených cílů v rámci politiky životního prostředí s vyšší efektivností. Oproti administrativním nástrojům (příkazy, limity) jsou charakterizovány možností regulovaného subjektu zvolit si vlastní specifickou cestu k naplnění konkrétních požadavků – tj. například možnost platit definovaný poplatek za znečišťování nebo možnost zavést novou technologii, čímž se subjekt vyhýbá platbě poplatku.

V současné době začínají ekonomické nástroje v mnoha oblastech pomalu nahrazovat tradiční přístupy založené na přímých formách regulace, často fungují jako jejich doplněk, nebo působí ve vzájemné kombinaci.

Při respektování cenového mechanismu lze uplatnit dva základní typy nástrojů:

1. řešení pomocí stanovení ceny (v podobě platby poplatku či daně), kdy cena (ve formě výše platby) je stanovenou veličinou a množství (kvalita životního prostředí) je výsledkem trhu
2. řešení na základě stanovení množství, tedy prodej určitého množství zatížení (znečištění), přičemž množství (v podobě definovaného standardu životního prostředí) představuje fixovaný parametr a cenu generuje trh (prodej práv na znečištění, povolenek nebo kreditů).

V rámci tržního přístupu (ekonomických nástrojů) lze rozlišit více možností působení trhu podle míry zásahů státu:

- původce negativního externího efektu je zatížen **platbou (daní)**, pomocí cenového mechanismu dochází k přenášení nákladů k znečišťovateli, internalizaci externích efektů, stát zde opět hraje rozhodující úlohu,
- **dotace nebo investiční záměry** k ochraně životního prostředí představují odměnu za omezení negativních externalit, stát může podpořit vytváření pozitivních externalit (například dotace na sanace starých skládek),
- vytvoření simulovaného trhu práva na znečištění v podobě **obchodovatelných povolení**; subjekty, které si konkurují při využití určitého statku životního prostředí se o vlastnických právech na jejich využití mohou **dohodnout** přímo mezi sebou, v tomto případě stát ustupuje do pozadí, jde o vzájemné působení subjektů, stát však musí garantovat stabilitu právního systému jako záruku vynucení dohodnutých práv, může jít např. o různé formy kooperace a vyjednávání v určitém regionu, jehož subjekty mohou být podniky, zájmové skupiny, státní správa a občané. V mezních polohách mohou nastat dvě situace: znečišťovatel zaplatí poškozeným, aby byli ochotni akceptovat negativní externality, nebo pro poškozené jsou statky životního prostředí tak důležité, že zaplatí znečišťovatelům, aby jejich poškozování omezili či ukončili,
- v podobě obecnějších právních norem definujících **odpovědnost za škody** na životním prostředí vytváří stát podmínky pro to, aby poškození mohli svá práva účinněji prosazovat přímo vůči znečišťovatelům v podobě náhrady škody a znečišťovatelé mohli hledat efektivní mechanismy k eliminaci příčin a minimalizaci dopadů jako např. pojištění. Ve vztahu k životnímu prostředí jsou významné odpovědnost za škody na životním prostředí, tedy na majetku, zdraví osob a na přírodních statcích, odpovědnost za výrobek.

Podpory, subvence, výhodné půjčky

Podpory jsou jednorázové platby na krytí jednorázových investičních nákladů pro realizaci ekologických opatření.

Subvence jsou zpravidla trvalé platby na částečnou úhradu nákladů spojenou s poskytováním služeb.

Výhodné půjčky představují zapůjčení peněžních prostředků za výhodnějších než běžných komerčních podmínek.

Daňová zvýhodnění

Daňová zvýhodnění představují úlevy z existujících daní pro konkrétní subjekty, předmět činnosti, případně časovou nebo místní příslušnost. Jsou přesně definovány v příslušných zákonech, zohledňujících nejčastěji sociální, investiční a ekologické záměry hospodářské politiky.

Daňová zvýhodnění představují ekonomický stimul ve prospěch technologií šetrných k životnímu prostředí, který je realizován prostřednictvím nižších nákladů na pořízení investice a nižších nákladů na zamezení znečištění životního prostředí v dalších letech (emise, odpady, odpadní vody). Tento stimul sám o sobě není často natolik významný, aby motivoval podnikatelské subjekty ke změně technologie.

Ceny

Do tržní tvorby cen zasahují orgány státní správy různými formami regulace, díky těmto zásahům však dochází ke změně (deformaci) tržních signálů, která se dále promítá do dalších oblastí mimo trh, který byl regulací postihnut. Všechny důsledky zavedené regulace nelze dopředu odhadnout. Regulace cen sleduje vždy konkrétní záměry subjektu, který regulaci uvalil a přináší s sebou vedlejší efekty.

Daně a poplatky

Z ekonomického pohledu můžeme považovat daně a poplatky za zaměnitelný nástroj.

Daně a poplatky mají kromě změny chování tržních subjektů (alokační funkce) i redistributivní a fiskální efekt. Redistributivní funkce znamená, že peněžní prostředky se od původců znečištění přerozdělují směrem k postiženým, nebo jsou používány na zlepšení stavu životního prostředí v celonárodním měřítku. Toto rozhodnutí o nasměrování vybraných plateb je však často závislé na rozhodnutí státní správy, a proto zde existuje velké nebezpečí, že vybrané prostředky nebudou efektivně využívány. Fiskální funkce daní je definována jako jejich schopnost vytvářet zdroje pro soustavu veřejných rozpočtů.

Ostatní, doplňkové nástroje

Do doplňkových nástrojů zařazujeme všechna ostatní podpůrná opatření pro dosažení deklarovaných cílů, která ve většině případů nejsou zakotvena přímo v zákonech. Jedná se např. o informační kampaně na podporu recyklace, uzavírání dobrovolných dohod o spolupráci mezi průmyslem a veřejnou správou, zavádění značení ekologických výrobků aj. Skupina nástrojů označena jako „ostatní“ zahrnuje soubor nástrojů, které ovlivňují využívání odpadů nepřímo, prostřednictvím dobrovolných aktivit nebo definováním pravidel, která jsou určena převážně rozhodnutím vlády. Informační, institucionální nástroje a výzkum a vývoj patří ke skupině obecně definovaných prvků řízení systému odpadového hospodářství. I když bývají dobrovolné nástroje většinou zařazovány až na poslední místo v hierarchii významnosti nástrojů, jejich význam je nepochybný a jejich úloha se v posledních letech zvyšuje.

V rámci řešení problematiky znečištění životního prostředí je možno obracet se na etiku a hodnotové orientace znečišťovatelů (občanů, podniků) a působit na ně, aby negativní externality vyplývající z jejich aktivit omezili dobrovolně či aby omezili spotřebu statků, s jejichž vytvářením je znečišťování životního prostředí spojeno (např. EMS). Stát může silně podpořit toto chování prostřednictvím výchovy a poskytováním informací znečišťovatelům.

Příklady vybraných ostatních nástrojů, jež mohou být uplatněny ke zlepšení situace nakládání s jednotlivými odpadovými toky:

- zařazení kritérií využívání odpadů do výběrových řízení a veřejných zakázek, včetně např. Ekologicky šetrných výrobků,
- vládní programy, např. Program Ekologicky šetrných výrobků a výrobků s obsahem recyklovaných materiálů, Národní program EMAS, Národní program čistší produkce,
- státní programy,
- optimalizace výkonu veřejné správy v odpadovém hospodářství,
- odborná podpora výkonu státní správy,

- informační nástroje představují oblast získávání, zpracování a předávání informací. Pro odpadové hospodářství jsou informace základním vstupem pro jakékoli modelování současného stavu a budoucího vývoje oboru v ČR,
- další dobrovolné nástroje – například dobrovolné environmentální dohody mezi firmami a veřejnou správou.

5.3.2 Slabé a silné stránky používání jednotlivých nástrojů

Samozřejmě aplikace a používání nástrojů nejenom v odpadovém hospodářství má i řadu nevýhod, jež je třeba při jejich využívání zvážit. Používání jednotlivých nástrojů má také své vedlejší efekty, které bývají často přehlíženy.

Administrativní nástroje

Jako výhody administrativních nástrojů oproti ekonomickým bývají nejčastěji uváděny:

- administrativní nástroje jsou spojeny s větší jistotou reakce, naproti tomu působení ekonomických stimulů je založeno na dobrovolném a tedy ne exaktně předvídatelném chování původců zatížení resp. znečištění životního prostředí,
- jsou-li příkazy a zákazy důrazně kontrolovány a prosazovány, mají rychlé působení; mnohdy lze pouze tímto mechanismem zamezit nevratným škodám,
- v kritických situacích, např. při akutním ohrožení lidského zdraví, nelze spoléhat na dobrovolné a ne zcela předvídatelné reakce na působení ekonomických stimulů,
- administrativní nástroje se údajně mnohdy ve srovnání s jinými nástroji ekologické politiky vyznačují jednodušší aplikovatelností, protože příkazy a zákazy jsou jasně formulovány a jejich dodržení lze bez větších obtíží kontrolovat,
- dopady zákazů jsou jasné a nevyžadují ekonomické znalosti a myšlení, v politické diskusi při přípravě a zavádění opatření je to významný faktor při jednání s techniky, právníky, veřejností i politiky, ve srovnání s méně transparentními ekonomicky orientovanými nástroji jako platby či licence,
- právníkům, kteří zajišťují vypracování zákonů pro oblast péče o životní prostředí, je soubor normativních nástrojů nejbližší a nejjednodušeji použitelný, stejně tak experti, kteří zajišťují kontrolu jejich dodržování, znají ze své profesní praxe podobné zákazy či příkazy.

Nedostatky a problémy v působení administrativních nástrojů se odrážejí ve stále se zhoršujícím stavu životního prostředí, neboť:

- po dosažení předepsaných cílů v oblasti ochrany životního prostředí nevytvářejí normativní nástroje žádný stimul k dalšímu zlepšování situace,
- relativní průhlednost normativních nástrojů vytváří podmínky pro jednoznačnou negativní reakci (zpravidla vlivných) hospodářských subjektů, které zejména hrozbou ztráty pracovních míst vytvářejí tlak na politiky a státní správu,
- normativní řešení je oproti ekonomickému řešení méně „konformní z hlediska tržního hospodářství“, protože jednoznačný předpis s výrazným tlakem podstatně více omezuje rozhodovací prostor podniků a tím brání mikroekonomicky i makroekonomicky nejvýhodnějšímu řešení,

- tlaku normativních nástrojů se znečišťovatelé snaží vyhnout, kontrola dodržování stále rostoucího množství předpisů, zákazů a příkazů není v silách sebevýkonnějšího státního aparátu, implementační deficity v prosazování administrativních nástrojů silně omezují až eliminují jejich působení a možnost dosažení stanoveného cíle v oblasti ochrany životního prostředí,
- obecně závazné normativy nemají stejný ekonomický dopad (v podobě mezních i celkových nákladů na zamezení) na jednotlivé subjekty, protože neberou ohled na individuální (marginální) náklady na eliminaci znečištění, ty však mohou být velmi odlišné, v případě, že je předepsáno snížení emisí o určitý procentní podíl nebo stejné absolutní množství, jsou silněji zatíženy ty podniky, které se o redukcii znečištění snažily již v minulosti, dochází tak ke zkrácení konkurenceschopnosti jednotlivých hospodářských subjektů,
- administrativní nástroje staví na individuální kontrole každého znečišťovatele (kontrola množství emisí), při velkém počtu znečišťovatelů a obtížném stanovení přípustného množství emisí nelze soubor administrativních nástrojů plně uplatnit.

Ekonomické nástroje

Jako výhody ekonomických nástrojů bývají nejčastěji zmiňovány:

- ekonomické nástroje fungují spíše na principu povzbuzování nežli donucování, jsou považovány za méně autoritativní a příkazové,
- zároveň ale nechávají prostor pro rozhodování subjektů, nevyžadují, aby se každý choval stejným způsobem, podporují různorodost řešení a hledání nových cest,
- představují neustálý podnět ke zlepšování situace, například uvalené daně podporují subjekty k neustálému snižování znečištění, tak aby podnik ušetřil dodatečné peníze,
- zpravidla vyžadují nižší náklady na administrativu.

Nevýhody ekonomických nástrojů:

- skutečnost, že nikdy nemohou změnit chování všech subjektů, například některé subjekty budou raději platit vyšší daně, než aby investovaly do nových zařízení a omezily tak svůj negativní vliv na životní prostředí,
- ekonomické nástroje podnítí subjekty ke změně jejich chování pouze v případě, že mají možnost jiného řešení situace, příkladem může být sběr druhotných surovin a jejich třídění, pokud neexistuje podnik, který by je zpracoval a pokud neexistuje poptávka a využití dané suroviny, popřípadě recyklovaných výrobků z této suroviny,
- problémem ekonomických nástrojů je nastavení rámce jejich působení, stanovení jejich výše, pokud například uvalíme velmi vysoké poplatky za odpady, lidé se budou snažit uniknout z působení těchto poplatků, třeba i nelegálním způsobem.

Ostatní nástroje

Ostatní nástroje přináší výhody i nevýhody subjektům, které je zavádějí.

Výhodami jsou pak zvýšení konkurenceschopnosti výrobků a zvýšení jejich odbytu na trhu, což souvisí s celkovým zlepšováním situace daného subjektu – jak ekonomické tak i environmentální (snižují se negativní vlivy na životní prostředí).

Nevýhodami ostatních nástrojů je finanční náročnost na jejich zavedení (příklad environmentální účetnictví), dobrovolnost jejich zavedení – nechávají prostor pro rozhodování o jejich aplikaci na subjektech (obecně - právní úprava nevyžaduje povinnost jejich zavádění).

5.3.3 Nejvýznamnější identifikované nástroje v odpadovém hospodářství

Ze stávajících používaných nástrojů byly v rámci doporučení Realizačního programu „Návrh nástrojů na podporu materiálového využití odpadů“ identifikovány jako nejúčinnější následující nástroje s následujícími doporučeními:

Administrativní nástroje

Za skutečně účinné byly vybrány následující nástroje s komentáři:

- **Souhlas k provozování zařízení k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu odpadů** - jedná se o nástroj, který významně ovlivňuje kvalitu služeb poskytovaných firmami v oblasti sběru, přepravy, úpravy, využití a odstranění odpadů. Nevýhodou však je, že v praxi není často zajištěna dostatečná kontrola žadatele a zároveň není zajištěna průběžná kontrola žadatele činnosti.
- **Souhlas k nakládání s nebezpečnými odpady** - obdobně jako u předchozího nástroje, opět chybí kontrola nakládání s NO, které daná firma zajišťuje.
- **Obecně závazná vyhláška obce o systému nakládání s KO** – je doporučováno zakotvit v zákoně jako povinnost, nikoliv jako možnost. Za vhodné je považováno zakotvit možnost obce postihovat původce „černých“ skládek a vlastníky pozemků, na nichž se skládka nachází. Dnes je tato problematika částečně upravena v zákoně o obcích, není však komplexní.
- **Zpětný odběr vybraných výrobků** - - současná právní úprava je považována za nedostatečnou, je apelováno na doplňující nástroje, které by povinnost zpětného odběru výrobků výrazně podpořily.
- **Plán odpadového hospodářství** - POH se jeví jako účinný nástroj ovšem za předpokladu, že bude vymahatelný a že se najdou finanční prostředky na jeho realizaci. V současné právní úpravě je pouze předkládán k posouzení, ale není schvalován a dále kontrolován.
- **Autorizace k zajišťování sdruženého plnění** - nástroj je uplatňován komplexně, ovšem jen v případě povinných osob, které se zapojily do sdruženého plnění, provozovaného autorizovanou obalovou společností. U povinných osob však nelze prokazatelně kontrolovat, jak plní zpětný odběr a recyklaci odpadů z obalů.
- **Tlak na vymáhání administrativních nástrojů** musí být daleko důslednější, porušení zákona musí mít pro původce závažné dopady do jeho činnosti, musí znamenat ztrátu „dobrého jména“ a prokazatelné znevýhodnění na trhu.

Ostatní popsané nástroje jsou funkční omezeně s ohledem na účinnost postihů a vykonávaných kontrol.

Ekonomické nástroje

- **Podpory, subvence, výhodné půjčky** - jako podnětné se jeví podporovat z veřejných prostředků technologické inovace v zařízeních pro využívání odpadů a jejich recyklaci z programů, které administrují i jiná ministerstva (MPO, Mze atd.).
- Nutnou podmínkou poskytování jakékoliv finanční dotace je však věrohodné prokazování pozitivního výsledku ve vztahu k měřené míře materiálového využívání a vlivu zařízení na životní prostředí.
- **Daňová zvýhodnění** jsou rovněž vhodným nástrojem pro podporu materiálového využívání odpadů, zejména pro zvýhodnění výrobků s obsahem recyklovaného materiálu nebo ekologicky šetrných výrobků.
- **Rozšířená odpovědnost výrobce** je doporučený nástroj, vzhledem k pozitivním multiplikačním efektům (na snížení zátěže složek životního prostředí, na sníženou produkci odpadu, plnění recyklačních kvót apod.)
- **Povinné finanční rezervy** mají své místo mezi nástroji ekologické politiky. S ohledem na předpoklad, že finanční rezervy pro rekultivaci skládek pravděpodobně nepokryjí budoucí náklady na jejich sanaci, je navrhováno jejich zvýšení.
- **Zálohy** přímo ovlivňují cenu konkrétního výrobku. Díky administrativnímu stanovení jejich výše a povinnosti všech prodejců/výrobců pro zpětný odběr představují dobře fungující a v podstatě samokontrolující se systém, zálohy mohou být vhodným nástrojem pro zajištění zpětného odběru některých odpadů.
- **Poplatek za ukládání odpadů na skládky** a jeho výše je významným nástrojem, který ovlivňuje další způsoby nakládání s odpady, je nezbytné tyto poplatky zvýšit a vymezit nově stimulativní působení poplatku, směrem k podpoře zařízení na využívání odpadů s krajskou (nadregionální) působností. Pro jednotlivé toky odpadů, které budou takto odkloněny od ukládání na skládky, je však třeba zajistit jejich využití a znát recyklační potenciál pro jejich recyklaci v České republice.
- **Pokuty a sankce** za nedodržování zákonů je třeba považovat za nezbytný nástroj, který doporučujeme využívat s daleko větším důrazem než v současnosti.

Ekonomické nástroje nejsou v odpadovém hospodářství plně účinné, kromě jiného také proto, že odpady jako „materiál“ mají specifické (proměnlivé, nestandardní) kvalitativní vlastnosti a nedají se zcela přesně vždy stanovit přesné kvantitativní vstupy a výstupy do technologie.

Doporučené nástroje vycházejí z expertní analýzy jednotlivých ekonomických nástrojů a reagují na výroky SWOT analýzy v části Slabé stránky a Hrozby/Ohrožení a Příležitosti.

Dobrovolné nástroje

Ovlivňují využívání odpadů nepřímo, prostřednictvím dobrovolných aktivit nebo definováním pravidel, které jsou určeny převážně rozhodnutím vlády.

Celá řada organizačních nástrojů, které lze v současnosti využít k podpoře vyššího využívání odpadů, není užívána dostatečně. Jde zejména o cílené vymezení veřejných zakázek směrem k využívání odpadů a směrem k prokazatelné kvalitě vybrané firmy (držitelé EMAS, EMS).

Informace jsou základním vstupem, je důležité řídit OH v jakémkoli územním průmětu na základě věrohodných a standardizovaným způsobem získaných informací. Trvají požadavky na začlenění environmentálního vzdělávání do všech stupňů vzdělávací soustavy, působení na veřejnost ve smyslu vyššího materiálového využívání odpadů je považováno za nedostatečné.

Všechny aktivity týkající se podpory využívání odpadů lze doporučit a prosazovat jejich význam v řízení systému.

Realizační program část II.

Ve druhé etapě realizačního programu „Nástroje na podporu materiálového využití odpadů“ byl vybrán následující soubor nástrojů pro tvorbu nástrojových mixů pro odpady obecně. Pro podrobnější komentáře a vysvětlení odkazujeme na uvedený Realizační program.

Tabulka č. 4 Vybrané nástroje pro tvorbu nástrojových mixů

Vybrané nástroje
Poplatek za ukládání odpadů.
Recyklační poplatky. (Do budoucna zavést i na jiné odpady.)
Výrobní poplatek za uvádění nebezpečných látek a přípravků vybraných nebezpečných vlastností na trh.
Zákaz skládkování vybraných typů odpadů. (Možnost zavést na daný odpad.)
Povinnosti zpětného odběru. (Možnost zavést na další výrobky).
Plány odpadového hospodářství – zejména výrobců.
Obecně kvalitní a důsledná kontrola dodržování právních předpisů.
Daňová zvýhodnění – v úvahu přichází zejména daň z příjmů a daň z nemovitostí.
Podpory ze SFŽP (zaměření na podporu materiálové využití odpadů).
Metodiky pro plnění povinností původců vybraných odpadových toků.
Platby z primárních přírodních zdrojů (ekologická daňová reforma).
Evidence, informační systémy.
Pokuty a sankce.
Obchodovatelná povolení.
Zálohy.
Dobrovolné nástroje, osvěta, výchova.

5.4 Možnosti podpory EŠV a ozeleňování veřejných zakázek v ČR

Zařazení kritérií využívání odpadů a výrobků z odpadů do výběrových řízení a veřejných zakázek a preference Ekologicky šetrných výrobků (EŠV) v ČR bylo zahrnuto do této kapitoly.

Pojmem ozeleňování veřejných zakázek (green public procurement) je označován proces, kdy státní a veřejné instituce při svém nakupování upřednostňují výrobky a služby šetrné k životnímu prostředí. Mluvíme o environmentálně šetrných veřejných zakázkách.

Ministerstvo životního prostředí uvádí na internetových stránkách následující informace o zeleném nakupování, ozeleňování veřejné správy a podpoře environmentálně šetrných výrobků. Veřejné instituce patří v Evropě k největším spotřebitelům, jelikož utrácejí přibližně 16 % hrubého domácího produktu Evropské unie (což je suma odpovídající polovině hrubého domácího produktu Německa). Např. v roce 2002 činil objem veřejných zakázek (nákupů) v EU 1 450 mld. EUR. Veřejné zakázky proto představují potenciálně velmi silný nástroj k podpoře nákupu a využívání environmentálně šetrných výrobků a služeb.

Pokud veřejné instituce využijí svou kupní sílu k výběru toho zboží a služeb, které berou ohled také na životní prostředí, slouží tím jako příklad a mohou významně ovlivnit trh s

takovým zbožím nebo službami. Průmyslu tím poskytnou reálné stimuly pro vývoj a produkci takového zboží. V oblastech některých výrobků, prací a služeb může být tento vliv obzvláště významný, jelikož nákupy prováděné veřejnými institucemi zde tvoří velký podíl na trhu - např. kancelářská technika, energeticky úsporné budovy a jejich vybavení, elektřina z obnovitelných zdrojů, veřejná doprava, apod.

Ozeleňování veřejných zakázek v ČR

V České republice lze ozeleňování veřejných zakázek realizovat s využitím těchto zákonů a předpisů:

- zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách
- usnesení vlády ČR č. 720/2000 k návrhu podpory rozvoje prodeje a užívání ekologicky šetrných výrobků.
- nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky
- zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií

A) Zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách

Zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách definuje v § 55 možnost, aby zadavatel zvolil jako základní kritérium pro zadání zakázky buď nejnižší nabídkovou cenu, nebo ekonomickou výhodnost nabídky. Rozhodne-li se pro druhou z možností, posuzuje jednotlivé nabídky podle několika dílčích kritérií. Jedním z kritérií musí být vždy nabídková cena a dále zejména:

- provozní náklady,
- požadavky na údržbu,
- technické, jakostní, **ekologické** nebo funkční vlastnosti předmětu veřejné zakázky.

Kritéria, jež se dají zařadit pod použitý termín „ekologické vlastnosti předmětu veřejné zakázky“, se mohou týkat např. energetické náročnosti (spotřeby), životnosti, použitých materiálů, balení, příp. různých technických specifikací a požadavků, jejichž splněním se poptávaný produkt stává environmentálně šetrnější než srovnatelné alternativy.

Pro efektivní podporu environmentálně šetrného zboží a služeb je kromě zvolených environmentálních kritérií velmi důležitá také významnost (váha), kterou jim zadavatel při hodnocení přidělí.

Zvláštní pozornost věnuje zákon případu, kdy je mezi hodnotícími kritérii uveden požadavek na zavedení systému environmentálního řízení (EMS) u dodavatele. V takovém případě se splnění požadavku prokazuje doložením jednoho z následujících dokumentů (viz § 37):

- certifikátu vydaného podle českých technických norem akreditovanou osobou,
- rovnocenného certifikátu vydaného v členském státě Evropské unie, nebo
- jiného dokladu prokazujícího splnění požadavků systému environmentálního řízení, pokud jej zadavatel uzná.

Ministerstvo pro místní rozvoj v současné době připravuje nový zákon o veřejných zakázkách, který v § 33 umožňuje veřejnému zadavateli požadovat předložení certifikátu systému environmentálního řízení (ISO 14001 nebo EMAS) vydaného v České republice

nebo v zahraničí. Dále se zákon v § 89 zmiňuje o technických specifikacích nakupovaných výrobků a služeb, jež mohou zahrnovat požadavky na vlastnictví národní, nadnárodní či evropské ekoznačky. Konkrétně je zmiňována evropská ekoznačka „The Flower“ (Květina).

Zákon navíc nechává veřejným zadavatelům velký prostor pro stanovení dalších environmentálních kritérií: „charakteristiky z hlediska životního prostředí“, „opatření k zajištění řízení z hlediska ochrany životního prostředí“, apod. Sem mohou být zahrnuty např. požadavky na recyklovatelnost, biologickou odbouratelnost, opatření čistší produkce, atp.

B) Usnesení vlády ČR č. 720/2000 k návrhu podpory rozvoje prodeje a užívání ekologicky šetrných výrobků

Dne 19. července 2000 přijala vláda ČR usnesení č. 720/2000 k návrhu podpory rozvoje prodeje a užívání ekologicky šetrných výrobků. Usnesení všem členům vlády a vedoucím ostatních orgánů státní správy doporučuje, aby v jimi řízených organizacích (či úřadech):

- při zadávání veřejných zakázek, jejichž předmětem je dodávka, instalace a použití výrobku, zohledňovali jako jedno z hodnotících kritérií jeho ekologickou šetrnost (např. označení ochrannou známkou „Ekologicky šetrný výrobek“);
- upřednostnili přímý nákup takto označeného zboží a výrobků (např. pro opravy exteriérů a interiérů budov a jejich vybavení - nábytek, osvětlení, kancelářská technika a papíry, hygienické potřeby atd.).

Ministerstvo životního prostředí každoročně vyhodnocuje plnění a přínosy usnesení č. 720/2000. Z těchto hodnocení je patrné, že snaha o preferenci ekologicky šetrných výrobků na úřadech (ministerstvech) se rok od roku zvyšuje, stejně tak jako povědomí pracovníků, kteří mají otázku nákupů a výběrových řízení na jednotlivých ministerstvech na starosti.

C) Nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky

V závazné části Plánu odpadového hospodářství České republiky, který přijala vláda ČR svým nařízením č. 197/2003 Sb., jsou definována „opatření k předcházení vzniku odpadů, omezování jejich množství a nebezpečných vlastností.“ Mezi tato opatření, jež mají vést ke splnění strategických cílů odpadového hospodářství, se řadí mimo jiné následující:

- podporovat všemi dostupnými prostředky zavedení systémů environmentálního řízení (EMS);
- využívat v rámci jednotlivých odvětví Národní program čistší produkce a programy Státního fondu životního prostředí České republiky pro šíření a podporu preventivních postupů k omezení vzniku odpadů a jejich nebezpečných vlastností;
- usilovat o změnu chování podnikatelské i občanské sféry směrem k upřednostňování výrobků příznivých z hlediska jejich vlivu na zdraví lidí a životní prostředí;
- podporovat všechny formy dobrovolných aktivit výrobní a nevýrobní sféry.

*Přehled, jakým způsobem jsou uvedené požadavky naplňovány v praxi, poskytuje např. **Plán odpadového hospodářství hlavního města Prahy**. Ten si jako jedno z opatření k zajištění stanovených cílů definuje „upřednostňování ekologicky šetrných výrobků a výrobků z*

recyklovaných surovin při zadávání veřejných zakázek na úrovni orgánů veřejné správy.“
Konkrétně uvádí, že při zadávání veřejných zakázek mají orgány veřejné správy požadovat:

- certifikaci systému řízení (ISO 9000, 14001, EMAS),
- certifikaci společnosti jako odborně způsobilé organizace k nakládání s odpady,
- prokázání srovnání s nejlepší dostupnou technikou,
- použití ekologicky šetrných výrobků (EŠV),
- použití recyklovaných materiálů nebo výrobků a výrobků z odpadů (např. kompost z odpadů, recykláty stavebních odpadů),
- vyloučení materiálů/výrobků, jejichž použitím vznikají nebezpečné odpady (v co největší míře),
- minimalizaci vzniku odpadů.

5.5 Vyhodnocení dotazníkového průzkumu

Dotazníkový průzkum v obcích Středočeského kraje probíhal podle uvedené metodiky v říjnu 2005.

Cílem bylo zjistit aktuální stav v oblasti zpracování odpadů a nákupu výrobků z odpadů, který byl základem pro tvorbu Návrhu plánu.

Celkem bylo osloveno 56 obecních úřadů a bylo získáno 23 dotazníků. Výťažnost dotazníků získaných od respondentů průzkumu (zástupci měst a obcí) dosáhla téměř 50 %, proto je možné považovat výsledky průzkumu za dostatečně reprezentativní.

Vyhodnocení údajů získaných během dotazníkového průzkumu bylo provedeno metodou SWOT analýzy, která informace člení na silné/slabé stránky, příležitosti a hrozby pro využívání výrobků z odpadů v následující tabulce. Poznatky z dotazníkového šetření byly upraveny a doplněny o závěry expertního hodnocení řešitelského týmu. Tyto informace byly zásadní pro Návrh plánu podpory výrobků z odpadů.

Tabulka č. 5 Vyhodnocení dotazníků metodou SWOT analýzy

silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> – podporou výrobků z odpadů se zlepšuje environmentální tvář úřadů – obec jde příkladem občanům ve využívání výrobků z odpadů – praktické využití vyříděných složek komunálních odpadů – nejlepší demonstrace důvodů k třídění komunálních odpadů – předvedení výrobků z odpadů občanům a jejich další rozšíření – růstem třídění odpadu a poptávky po výrobcích z odpadu vede k nepřímému snížení objemu vyváženého komunálního odpadu – plnění hygienických předpisů – delší trvanlivost a odolnost některých výrobků (např. ve srovnání plastů se dřevem působením vody) – některé výrobky se vyznačují vysokou užitnou hodnotou – cena výrobku z odpadu versus ekologické řešení odpadů 	slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> – malá nabídka výrobků na trhu vede k malé poptávce (využívání) – malá informovanost o možnostech použití a nákupu výrobků z odpadů – nedostatečné informační zdroje (katalog, internetový portál) – malá propagace výrobků z odpadů – nedůvěra spotřebitele k takovému výrobku (lze změnit osvětou a kvalitou technologie výroby) – nedostupnost nebo složitější dostupnost u obchodníků (např. obrubníky z recyklovaných plastů ke koupi ve stavebninách) – dost vysoká cena výrobků – krátká trvanlivost výrobků – málo konkrétních akcí a investic obcí pro uplatnění výrobků z odpadů
----------------------	--	----------------------	--

příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> – vysvětlení smyslu třídění odpadů v praxi – propagace separovaného sběru odpadů – osvěta ke zvýšení využívání těchto výrobků – praktické ukázky možného využití výrobků – zvýšení motivace občanů k recyklaci odpadů – ukázka přímého vztahu odpad-výrobek – rozšíření a odběr výrobků z odpadu přes systém Ekokomu – vytváření konkrétních akcí a investic veřejnou správou pro uplatnění výrobků z odpadů 	hrozby	<ul style="list-style-type: none"> – možnosti dalšího zpracování výrobků z odpadu – nižší kvalita recyklovaných výrobků (hlavně papír do kopírek) – nižší ceny výrobků z primárních surovin a vyšší ceny výrobků z odpadu snižují jejich uplatnění – hořlavost výrobků z odpadu (poškození ohněm u plastů) – nutná povrchová úprava (střepy skla)
---------------------	---	---------------	--

Komentář z dotazníků:

<ul style="list-style-type: none"> – krátká trvanlivost výrobků - praskají vlivem mrazu, opravy téměř nemožné, omezený výběr barev – Myslím, že by bylo dobré tyto výrobky rozšířit přes systém Ekokom – obcím se dnes vrací finanční prostředky jako odměna za separaci odpadů. Nebylo by špatné, kdyby dostávaly body, za které by si z katalogu mohly vybrat výrobky z recyklovaných odpadů dle své potřeby a uvážení. Když by byly „zdarma“, jistě by je začaly využívat k úpravě veřejných prostranství a do povědomí veřejnosti by se dostaly z každodenního, běžného styku. – Využívání výrobků z odpadů závisí na konkrétní nabídce těchto výrobků včetně jejich cenové relace. Dále na realizaci akce nebo investice, kde lze takové výrobky uplatnit. Vzhledem k obecnému nedostatku finančních prostředků v obecních pokladnách je prioritou při rozhodování o nákupu výrobku, zařízení.... zejména jeho cena a kvalita.
--

5.6 Přehled skupin odpadů a komodit k výběru podpory

V rámci analýzy dostupných zdrojů byly identifikovány skupiny odpadů a příslušné komodity k určení podpory. Podle skupin odpadů byly vyhledány hlavní provozovatelé zařízení na využívání odpadů, technologie zpracování odpadů a hlavní produkty (komodity).

5.6.1 Biologicky rozložitelný odpad

Provozovatelé zařízení na využití biologicky rozložitelných materiálů zařazení do projektu „Audit zařízení na využití odpadů“ jsou uvedeni v následující tabulce.

<i>NÁZEV SPOLEČNOSTI</i>	<i>Adresa umístění zařízení</i>
<i>AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o.</i>	Průmyslová 1002, 294 71 Benátky nad Jizerou
<i>Bačina Jaroslav</i>	k.ú. Panenské Břežany
<i>BIO-FERM, s.r.o</i>	Březina 122
<i>Borovičková Adriána</i>	Areál Zemědělského družstva Písková Lhota
<i>BREPA, s.r.o.</i>	Areál ZD Velké Přílepy
<i>BREPA, s.r.o.</i>	Areál ZD Velké Přílepy, p. č. 259/1
<i>BREPA, s.r.o.</i>	Areál zem. společnosti ZEA SVĚTICE, p. č. 160/1
<i>EKOLOGIE s.r.o.</i>	Areál skládky EKOLOGIE, s.r.o., Rynholec 373
<i>EKOSO Trhový Štěpánov, s.r.o.</i>	Lhotecká 372, 257 63 Trhový Štěpánov
<i>Hrubý Jaroslav</i>	k. ú. Libeň, Psáry
<i>Obsed, s.r.o</i>	Neštětice (v areálu zemědělské farmy)
<i>PROAGRO Nymburk a.s.</i>	Městec Králové, Pražská ulice, 289 03
<i>SETRA, spol.s.r.o.</i>	Všestudy u Veltrus

NÁZEV SPOLEČNOSTI	Adresa umístění zařízení
Severová Markéta	Kompostárna Dolínek, Odolena Voda
Švec Vladimír - Ekolia	Chýnice, Lomená (bez čísla) 252 17 p.Tachlovice
Švejkovský Jan – JENA – FIRMA SLUŽEB	Úholičky 251, 252 64 Velké Přílepy
T.O.P. Umwelt spol. s r.o.	U Sušičky 674, 253 01 Hostovice - Litovice
Zemědělské družstvo Sádek	Pozemek parc. č. 315/1 k. ú. Bratkovice
ZEMOS Agro – SEDLČÁNKY zemědělská a obchodní a.s.	Sedlčánky 318, PSČ 250 88

Komunálním, biologicky rozložitelným odpadem, je odpad, který je schopen aerobního nebo anaerobního rozkladu a je ho možné zařadit dle katalogu odpadů do skupiny 20 00 00, tj. mezi odpady komunální a jim podobné odpady ze živností, z úřadů a z průmyslu, včetně odděleně sbíraných složek těchto odpadů. Patří sem např. odpady z údržby zeleně, kuchyňský odpad včetně olejů na smažení, jak z domácností, tak i z jídelen a restaurací, ale též papír, přírodní textilie, dřevo, zeleninový odpad z tržišť a ze živností. Většinu komunálního bioodpadu dnes tvoří organický podíl směsného komunálního odpadu.

Materiálovým využitím biologicky rozložitelného odpadu je jeho kompostování. Kompostování je z technologií nabízejících zpracování odpadní biomasy tou nejjednodušší a nejlevnější.

Nejdůležitější přínosy kompostování jsou: efektivní využití odpadní biomasy, zabezpečení koloběhu uhlíku v přírodě, upevnění vazby dusíku, proces obnovy a zlepšení půdní úrodnosti, komerční využití odpadů, hygienizace prostředí.

Jednou z nejdůležitějších předností kompostování je produkce kvalitního humusu. Základem aerobního kompostování je biodegradace organické hmoty účinkem aerobních mikroorganismů, kombinovanou s některými dalšími reakcemi, mezi které zejména patří oxidace a hydrolyza.

Technologie anaerobní fermentace nabízí jedinečnou možnost výroby bioplynu a kvalitního hnojiva zároveň. Vhodné materiály jsou odpady z živočišné výroby, organické komunální odpady, organické odpady z potravinářské výroby a další s obsahem sušiny od 3 do 30 %.

Produkty: komposty, zeminy a pěstební substráty

Pro využití biologicky rozložitelných odpadů zatím v ČR neexistuje žádný předpis. Norma průmyslové komposty (ČSN 46 5735 Průmyslové komposty) je již dnes překonaná, nesleduje např. organické polutanty ani hygienické ukazatele, jak je to požadováno podle vyhlášky č. 382/2001 Sb. v případě přímého použití kalů na půdu. Naopak v případech, kde je možné výskyt těchto látek předpokládat (např. tzv. kalové komposty) je třeba zavést přísnější požadavky v souladu s vývojem legislativy ostatních evropských států.

Velká část kvalitních kompostů míří na rekultivace či ke hnojení nepotravinářských plodin, kde by bylo možné využívat rovněž komposty, vyrobené z biologicky rozložitelných odpadů, které by mohly splňovat méně přísné požadavky.

Rizikem kompostování odpadů na centrální úrovni může být ekonomická neefektivnost provozu kompostáren. Náklady na kompostování odpadů by měly být podstatně nižší než při ukládání těchto odpadů do skládek. Stávající nízké ceny při skládkování bioodpadů způsobovaly nedostatečnou konkurenční schopnost kompostáren. Dalším problémem nízké ekonomické efektivity kompostáren je nedostatečný odbyt vyrobených kompostů do

zemědělství. Dotace na užívání kompostů v zemědělství, která byla v roce 2000 poskytnuta ze státního rozpočtu zvýšila odbyt a iniciovala obnovu činnosti celé řady kompostáren. V případě nezájmu a platební neschopnosti zemědělců je vhodné, aby kompostárny zaměřily odbyt kompostů do oblasti zakládání a údržby veřejné zeleně, na rekultivace nezemědělské půdy a na prodej balených kompostů a z nich připravených substrátů zahrádkářům.

Řešením využití biologicky rozložitelných odpadů se v současné době zabývá Centrum pro hospodaření s odpady (CeHO) Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. M. v Praze. Pracovní skupina ve spolupráci s dalšími odborníky zúčastněných rezortů zemědělství (CZ Biom, MZe), zdravotnictví (SZÚ) a krajských pracovníků, včetně zástupců kompostářských firem připravuje návrh nového předpisu pro nakládání s bioodpady.

Předpokládá se, že jeho součástí bude také upřesnění pravidel prevence šíření nakažlivých chorob v souvislosti s nařízením Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 1774/2002 o veterinárních a hygienických pravidlech pro vedlejší výrobky živočišného původu, které nejsou určeny k lidské spotřebě. Tato pravidla zároveň umožní rozvoj využívání biologicky rozložitelných odpadů - včetně odpadů ze stravování. Připravovaný předpis bude obsahovat minimální provozní požadavky (doba zdržení, teplota, environmentální podmínky atd.) pro anaerobní digesci, kompostování a mechanicko/biologické zpracování (MBU). Předběžně se uvažuje v zásadě s návrhem kritérií pro 3 třídy biokompostů z bioodpadů:

Třída I - na plochách, které nespádají a nejsou ani do budoucna určeny k produkci potravin a krmiv, k využití pro údržbu městské zeleně a u sportovních a rekreačních zařízení včetně obytných zón, parků, lesoparků a dětských hřišť.

Třída II - k využití pro pěstování energetických rostlin, k pěstování technických a okrasných rostlin, k terénním úpravám a rekultivaci krajiny (např. po těžbě surovin), k obohacování antropogenních půd, k rekultivaci nebo jako příměsi při tvorbě rekultivační vrstvy na nezemědělských plochách, jako suroviny pro výrobu rekultivačního substrátu pro nezemědělské účely, intravilánu v průmyslových zónách, při stavebních úpravách a výstavbách (silnice, železnice).

Stabilizovaný bioodpad - k tvorbě rekultivačních vrstev u zabezpečených skládek a odkališť nebo jako příměsi rekultivačních vrstev v rámci povrchového těsnění skládek podle ČSN 83 8032 Skládání odpadů - Těsnění skládek a ČSN 83 8035 Skládání odpadů - Uzavírání a rekultivace skládek.

Předpokládá se, že komposty a substráty pro využití na zemědělské půdě budou podléhat nadále platným předpisům MZe. Současné předpisy zatím neumožňují registrovat méně kvalitní komposty vhodné např. pro rekultivace, nepotravinářskou produkci, terénní úpravy a podobně. Uvedený návrh chce napomoci využívání bioodpadů a jejich zpracování zejména kompostováním, jako jedné z významných možností materiálového využití.

5.6.2 Stavební a demoliční odpady

V evidenci zařízení k nakládání s odpady uvedené na www.stredoceske-odpady.cz je registrováno 17 zařízení k využívání stavebních a demoličních odpadů (SDO). Uvedená zařízení nebyla zahrnuta do auditu zařízení na využití odpadů.

NÁZEV SPOLEČNOSTI	Adresa umístění zařízení
BENE-stavební společnost, spol. s r.o.	mobilní drtící zařízení pro využití stavebních a demoličních odpadů

NÁZEV SPOLEČNOSTI	Adresa umístění zařízení
RECYKLOSTAV, s.r.o.	Jiřická 1000, Milovice
COMPAG MLADÁ BOLESLAV s.r.o.	Michalovice, Dalovice
B & P spol. s r.o.zprostředkovatelská a stavební firma	Hájek - Litovice
Březina Petr	Mobilní recyklační linka stavebního odpadu
DEMK, s. r.o.	Horoměřice
DUFONEV s.r.o.	Mobilní zařízení
Fechter Luboš	Zájezd u Buštěhradu
Hercl Jiří	Cihelna Bratronice
Hlaváček s.r.o.	Svrkyně
Kalivoda Stanislav, Ing.	Mobilní zařízení
Obec Radim	Mobilní zařízení
Poláček Oldřich	Malé Čičovice
Polanský Lubomír	Mobilní zařízení
REMEX Bohemia s.r.o.	Mobilní zařízení
RESTA veřejná obchodní společnost	Mobilní zařízení
ŠUMBOR, spol. s r.o.	Hájka ků Sány

Přehledně lze stavební odpad rozčlenit na čtyři základní skupiny i s podíly jejich zastoupení ve stavebním odpadu tak, jak jsou publikovány v literatuře.

- výkopová zemina (nepojená zemina) 65% až 75%,
- materiál z demolice vozovek (*materiál z dopravních ploch bez zeminy, převážně asfalty a živice*) 10% až 15%,
- demoliční stavební minerální suť 5% až 20%,
- odpady ze stavenišť 5% až 15%.

Odbor odpadů MŽP vydal v roce 2003 metodický pokyn k nakládání s odpady ze stavební výroby a s odpady z rekonstrukcí a odstraňování staveb (viz příloha č. 4). Jedním z cílů metodického pokynu je zvýšit podíl recyklace stavebních a demoličních odpadů. Nástroj je velmi významný z pohledu zadávání veřejných stavebních zakázek.

Metodický pokyn je určen pracovníkům správních úřadů, projektových organizací, stavebních a demoličních organizací, osobám pověřeným k hodnocení nebezpečných vlastností odpadu a rovněž dalším osobám s přímým vlivem na rozhodování o přípravě staveb, jejich realizaci, opravách a odstraňování, vydávání stanovisek orgánů ochrany životního prostředí pro potřebu stavebních úřadů, rozhodování stavebních úřadů, vydávání rozhodnutí k provozu zařízení k nakládání s odpady v souladu s ustanoveními § 14 zákona o odpadech, hodnocení nebezpečných vlastností stavebních odpadů a dalších činnostech, spojených se vznikem stavebních odpadů a nakládání s nimi.

Metodický pokyn v obecné rovině doporučuje přednostní využívání konstrukčních celků staveb, pokud uvedené využití není možné, je doporučeno mechanicky (fyzikálně) upravit odpad tak, aby svou strukturou byl srovnatelný se stavebními výrobky, např. šterkopískem nebo stavebním kamenivem a dále jej využívat v souladu se zákonem č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky. Možnou alternativou je materiálové využití upravených stavebních odpadů v podzemních prostorech a na povrchu terénu v souladu s požadavky § 12, vyhlášky č. 383/2001 Sb., a s požadavky vyhlášky

č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady.

Princip znovuzískání stavebních materiálů z minerálních odpadů (materiálové využití odpadů) spočívá zpravidla v mechanické (fyzikální) úpravě (drcení, třídění) odpadů kategorie „ostatní odpad“ a zařazení materiálů vystupujících ze zařízení k úpravě odpadu dle jejich technických, kvalitativních a tržních požadavků mezi výrobky či odpady. Upravené odpady na bázi zdiva, betonu, maltovin a kameniva je možné využít např. jako:

- Stanovený stavební výrobek po posouzení shody podle § 12 zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků, a nařízení vlády č. 163/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na vybrané stavební výrobky. Jedná se například o stanovený stavební výrobek kamenivo, zásypový materiál určený k likvidaci hlavních důlních děl zasypáním, granulát pro kolejové lože a obslužné komunikace báňských provozů, granulát do výsypek povrchových dolů pro násypy a zásypy, granulát pro rekultivaci báňských výsypek).
- Upravený odpad s nímž je dále nakládáno pouze v zařízeních k využívání odpadů podle § 14 odst. 1 za podmínek stanovených vyhláškou č. 383/2001 Sb., nebo v zařízeních podle § 14 odst. 2 zákona o odpadech. Jedná se o upravené stavební odpady, určené pro rekultivaci povrchu terénu a k umístění do podzemních prostor, upravené stavební odpady určené do rekultivační vrstvy skládek a upravené stavební odpady určené k výrobě umělých rekultivačních materiálů.

Přehled odpadů, které jsou považovány za stavební a demoliční odpady vhodné k úpravě (recyklaci):

- 17 01 01 Beton
- 17 01 02 Cihly
- 17 01 03 Tašky a keramické výrobky
- 17 01 07 Směsi nebo oddělené frakce betonu, cihel, tašek a keramických výrobků neuvedené pod číslem 17 01 06
- 17 02 02 Sklo
- 17 03 02 Asfaltové směsi neuvedené pod číslem 17 03 01
- 17 05 04 Zemina a kamení neuvedené pod číslem 17 05 03
- 17 05 08 Štěrka ze železničního svršku neuvedený pod číslem 17 05 07
- 17 06 04 Izolační materiály neuvedené pod čísly 17 06 01 a 17 06 03
- 17 08 02 Stavební materiály na bázi sádry neuvedené pod číslem 17 08 01
- 17 09 04 Směsné stavební a demoliční odpady neuvedené pod čísly 17 09 01, 17 09 02 a 17 09 03

V podmínkách ČR dosud neexistují na rozdíl od některých zemí EU (SRN, Rakouska, Švýcarska, zemí Beneluxu), obecně platné normy pro jakost recyklátů. Výjimku tvoří pouze některé normy pro stavbu komunikací a OTP pro stavbu železničního svršku a spodku. Konkrétně se jedná o:

- ČSN 73 6121 Hutněné asfaltové vrstvy
- ČSN 73 6122 Lité asfalty
- ČSN 73 6123 Cementobetonové kryty vozovek
- ČSN 73 6124 Kamenivo stmelené hydraulickým pojivem
- ČSN 73 6125 Stabilizované podklady
- ČSN 73 6126 Nestmelené vrstvy
- OTP ČD Kamenivo pro kolejové lože (*platnost od 1. 1. 1996*)
- OTP ARSM 01/2001 Recykláty pro výstavbu pozemních komunikací

Všechny výše uvedené předpisy umožňují použít recykláty v některých fázích stavební výroby avšak pouze za podmínky, že vyhoví kritériím, která jsou dána pro přírodní nerostné suroviny.

V ČR byla v roce 1995 založena Asociace pro rozvoj recyklace stavebních materiálů (ARSM), která je od 1996 řádným členem celoevropské organizace F.I.R. (*Federation Internationale du Recyclage*).

Možnosti využití stavebních a demoličních odpadů Recyklace využitelných stavebních odpadů

Jedná se o fyzikálně mechanickou úpravu minerálních sutí (betony, cihly, keramika, asfaltové kry, živice a pod.) pomocí speciálních výkonných drtičů a třídících linek. Technologické linky jsou většinou mobilní nebo semimobilní, takže jsou schopny zpracovávat stavební odpady kampaňovitě na různých lokalitách. Základním zařízením jsou odrazové nebo čelistové drtiče, někdy v kombinaci s magnetickým separátorem ferromagnetických složek. Následující nebo samostatnou součástí technologie bývá mobilní třídící zařízení s variabilní sestavou sít s různou granulometrií (od 4 do 125 mm).

Recyklací stavebních a demoličních odpadů se zabývá na území České republiky asi 50 specializovaných nebo stavebních firem.

Recyklace stavebních odpadů je v porovnání s jinými způsoby nakládání s odpady v režimu zákona o odpadech ekonomicky konkurenci schopná. Podpora recyklace stavebních odpadů ze strany obcí je řešitelná obecně závaznou vyhláškou.

Po odpovídajícím zpracování lze minerální suť použít zejména v těchto oblastech:

- náhradní materiál pro budování zpevněných ploch, jednotlivých konstrukčních vrstev vozovek a komunikací (podkladní vrstvy namáhaných vozovek, parkovacích ploch a sportovišť, pojené vrstvy méně namáhaných vozovek),
- obsypový materiál,
- zásypy výkopů,
- zpeňování lesních a zemědělských cest,
- protihlukové stěny,
- přísada do některých druhů betonů a do malt,
- plnivo pro různé stavební materiály pojené hydraulickým nebo bitumenovým pojivem.

V současnosti je ve většině případů užíván směsný (příp. cihlový) recyklát jako zásyrový materiál (např. pro rozvody energií) či pro stabilizaci podkladů a nestmelených vrstev vozovek. Přitom však lze kvalitní tříděné recykláty využít na daleko vyšší úrovni, což ukazují níže uváděné příklady.

Terénní úpravy a rekultivace

Jedná se o velmi častý způsob nakládání se stavebními a demoličními odpady. Hlavní ekonomickou výhodou provádění terénních úprav je to, že tato činnost nespadá do režimu provozování skládky a tím se provozovatel terénní úpravy vyhne povinnosti odvádět poplatky za ukládání odpadů a nemusí vytvářet rekultivační rezervu.

Recyklovatelné stavební odpady jsou často za nízké ceny „využívány“ pro problematické rekultivace či terénní úpravy. Tím dochází k znehodnocování potenciálních druhotných surovin.

Cihelný recyklát

Cihelný recyklát se u většiny drtících linek získává zrnitostí do cca 80 mm a to nejméně ve třech frakcích 0-16 mm, 16- 32 mm a 32-80 mm, přičemž producenti tohoto materiálu jsou schopni vytřídit i jiné požadované frakce. Tento recyklát nabízí podstatně širší možnosti využití než je doposud všeobecně známo.

- Výroba cihlobetonu. Cihlobeton je možno používat jako výplňové zdivo ve skupině monolitických konstrukcí, dále pro výrobu prefabrikovaných prvků k přípravě vibrolisovaných tvárnic nebo stěnových prvků.
- Výroba stavebních směsí jako plniva malt pro zdění s využitím frakcí drobných, tedy do 4 mm, a vzdušným či hydraulickým vápnem. Dále je možno používat jako pojiva i cement nebo kombinace pro vápenocementové malty.
- Dalším možným využitím je výroba drenážního betonu pro plošné odvodnění a odvzdušnění, např. jako obklad vertikální hydroizolace, nebo k odvzdušnění základové spáry.
- Využití ve stabilizovaných podkladech a nestmelených vrstvách vozovek.
- V poslední době byla také zkoušena výroba nepálených lisovaných cihel rozměrů 300x150x100 mm ze směsi cihelného recyklátu frakce 0-16 mm a hlíny s 10 % příměsí cementu i bez příměsí cementu.

Betonový recyklát

- a) Plnivo do betonů.
- b) Použití betonového recyklátu je dnes zakotveno i v některých normách a je poměrně rozšířené jako např. v podkladních vrstvách vozovek stmelených cementem, ochranných vrstev silničních komunikací a pražcového podloží (jako mechanicky zpevněná zemina) a hlavně jako náhrady přírodního kameniva do konstrukčních betonů nižších tříd za předcházejících předpokladů.
- c) Využití betonového recyklátu do živičných směsí pro výstavbu a opravy živičných vozovek za předpokladu dodržení receptur a pracovních postupů předepsaných příslušnými normami, jako např. ČSN 73 6121 - "Hutněné asfaltové vrstvy".

Asfaltový recyklát

Bylo prokázáno, že asfaltové recykláty jsou velmi vhodné zejména pro technologie za studena za použití emulzí, případně v kombinaci s cementem, kdy dochází k obalení ekologicky závadných částic a tím ke snížení možnosti znehodnocení odpadních vod a blízkého okolí. Nejvhodnější využití asfaltového recyklátu za studena je těmito způsoby :

- a) bez přidání nového pojiva k recyklátu s použitím pro málo zatížené vozovky, pro spodní podkladní vrstvy a pro zpevnění štěrkopískových podsypných vrstev.
- b) s přidáním hydraulického pojiva (cementu, popř. vápna či strusky) pro provedení nové stmelené podkladní vrstvy.
- c) s přidáním emulze k recyklovanému materiálu, vhodné zejména tam, kde staré úpravy obsahují dehtové pojivo.
- d) kombinovaný způsob, kdy k recyklovanému materiálu se přidává emulze i cement, což je vlastně zlepšení předchozího způsobu a firma prokázala, že tento způsob dosáhl nejlepších výsledků a že vlastnosti těchto směsí je prokazatelně možné srovnat se směsmi typu OK (obalované kamenivo) zpracovávanými za horka.

Recyklace kameniva ze železničního lože

Kamenivo vytěžené z kolejového lože vykazuje velmi dobré mechanicko-fyzikální vlastnosti, pouze jeho ostrohrannost a zrnitostní složení jsou dlouhodobým provozem narušeny. Předrcením a tříděním starých směsí přírodních materiálů získaných při odtěžování podloží, dostáváme vysoce kvalitní materiály, které je možno použít do konstrukčních vrstev tělesa železničního spodku a kolejového lože.

Jedním z účinných opatření obcí, jakým způsobem nakládat ze stavebními odpady je přiznat jejich existenci a zahrnout nakládání s nimi do svých obecních vyhlášek. Obecní a krajské úřady mohou svým závazným vyjádřením v územním a stavebním řízení dle zákona č. 109/2001 Sb. (Stavební zákon) usměrnit působnost stavebních úřadů a tím usměrnit povinnosti stavebníků a stavebních firem. Tímto mohou předepsaným způsobem evidovat vznik a předání stavebních odpadů k dalšímu materiálovému využití, výjimečně k odstranění. Zdůraznění této povinnosti by mělo být nedílnou součástí stavebních povolení.

Legislativní a související ekonomické bariéry stále brání širšímu využívání stavebních recyklátů ve srovnání se zeměmi EU. Jedním z objektivních argumentů proti použití je jejich nižší kvalita ve srovnání s přírodními materiály. Ve srovnání s vyspělým zahraničím jsou v ČR značné rezervy. Možnosti využití materiálů vzniklých recyklací v následné stavební výrobě jsou velmi široké. I přes relativně podrobný výzkum však v současnosti převažuje využití jako podkladního a zásypového materiálu při stavbě nejrůznějších inženýrských sítí.

Vyšší míry zhodnocení, tedy využití materiálu k původnímu účelu před vlastní demolicí je dosahováno jen v omezeném množství aplikací a to zejména v těchto případech:

- Asfalty bez dehtu (živice) – po recyklaci využívány buď bez další úpravy pro zpevnění cest nebo jsou využívány při výrobě nových živičných směsí,
- Betony – po rozdrobení (výhradně odrazovým drtičem) a roztřídění na početnou řadu úzkých frakcí, jsou částečně využívány jako plnivo do živičných směsí, v omezené míře jako plnivo do betonů s nízkými požadavky na pevnostní vlastnosti,
- Hrubší frakce recyklovaných betonů jsou v omezené míře využívány jako podkladový materiál při stavbě komunikací,

- Kamenivo ze železničních koridorů je po recyklaci (rozdrcení, ohranění, přetřídění) využíváno opět pro stavbu železničních svršků a spodků.

Lze konstatovat, že se v ČR v uplynulých několika letech kvalita produkovaného recyklátu, díky postupně získávaným zkušenostem, zlepšila. Přesto však, v důsledku absence obecných předpisů deklarujících kvalitu recyklátů, nedosahuje zpravidla kvality certifikovaných recyklátů v zahraničí. Není to dáno nezkušeností provozovatelů recyklačních linek, ale jejich omezenými ekonomickými možnostmi nákupu a provozování dalších zařízení (odlučovače, vodní pračky apod.).

Šanci do budoucna mají především mobilní zařízení (*umístěné na silničním podvozku*), které lze operativně přemísťovat na lokalitu, kde odpady vznikají. Ideální situace samozřejmě nastává, pokud se vzniklý recyklát na téže lokalitě využije jako vstupní surovina pro další výrobu. Pokud je nutno materiál k recyklaci převážet ke zpracovatelskému zařízení a produkt následně k dalšímu využití (*zejména na větší vzdálenost*), dopravní náklady mohou zcela změnit ekonomickou stránku procesu a recyklace přestane být pro původce i spotřebitele zajímavá. Tato varianta je méně vhodná i z environmentálního hlediska.

Pro účely materiálového využití SDO, ať už jako odpadů nebo jako výrobků, bude vždy nutná mechanická úprava, která umožní hodnocení jejich vlastností a splnění prováděcích předpisů odpadového zákona nebo zvláštních předpisů pro jejich využití jako výrobků. Neupravené SDO nelze (*s výjimkou odpadu podskupiny 170500 – Zemina vytěžená, kategorie O*) obecně využívat na jakékoli terénní úpravy a rekultivace.

Zkušenosti ze zemí EU ukazují, že další rozvoj trhu recyklátů povede i u nás jen cestou zvyšování jakosti produktů. Jako hlavní překážku vyššího zpracování uvádějí výrobci nepříznivý poměr nákladů na recyklaci stavebního odpadu proti cenám za jeho ukládání na skládky, na druhé straně je uváděn argument o nižší a kolísavé jakosti recyklátů ve srovnání s přírodními materiály.

5.6.3 Pryžový odpad a opotřebované pneumatiky

V rámci auditu zařízení na využití odpadů byl identifikován jeden provozovatel zařízení na využití pryžového odpadu.

NÁZEV SPOLEČNOSTI	Adresa umístění zařízení
Král Daniel	Ždánice 153

Největší podíl z produkce pryžového odpadu v ČR tvoří opotřebované pneumatiky a jejich odřezky (61 %) a odpad pryže (39 %). Podmínkou materiálového využití vyřazených pneumatik a pryže v současných běžně užívaných technologiích je předchozí zpracování a úprava většinou na využitelný pryžový granulát požadované velikosti zrn. Pryžový granulát je vhodnou surovinou s mnohostranným využitím.

Nevýhodou materiálového využití odpadních pneumatik a pryže je poměrně vysoká cena pryžového granulátu, což částečně snižuje možnosti použití. Důvodem je energetická náročnost provozu a vysoké náklady na údržbu vysoce namáhaných mechanických součástí recyklační linky. V ČR dosud neexistuje žádná podpora státu v oblasti recyklace nebo používání výrobků s obsahem recyklátu.

Na území Středočeského kraje se nachází recyklační linka firmy Daniel Král (nerecykluje pneumatiky). Vstup tvoří vulkanizovaná homogenní (mikroporezní) pryž bez jakýchkoliv cizích předmětů, příměsí. Linka produkuje různé druhy granulátů, rozdělené dle

barvy, velikosti, většinového elastomeru, tvrdosti. Kvalita výstupu odpovídá přísným normám na hračky. Pryžový granulát i vstupní surovina (pryž. odpady) jsou hodnoceny Institutem pro testování a certifikaci ve Zlíně (pro odběratele v SRN a Rakousku u Dr. Grundera v Berlíně).

Největším recyklačním závodem u nás, který se zabývá drcením pneumatik a odpadní pryže, je firma MONTSTAV CZ, s.r.o. Další recyklační linku vlastní firma DARTA v Uherském Brodě.

Využití vyrazených pneumatik (jedná se spíše o příležitostná využití):

- Součást rekultivačních materiálů,
- Při budování drenážních rekultivačních vrstev při sanacích,
- V zemědělství (zatížení překryvných folií silážních žlabů a pod.),
- Při budování drenážních systémů skládek,
- Při výstavbě autodromů a pod.

Využití pryžového granulátu:

- Je výchozí surovinou při výrobě regenerátu, tj. devulkanizované pryže, kterou lze znovu vulkanizovat. Žádným z regeneračních postupů nelze získat z pryžového odpadu původní kaučuk ani jiné gumárenské suroviny. Mechanické vlastnosti z vulkanizátoru jsou horší než ze surového kaučuku. Proto se regenerát přes řadu zpracovatelských výhod používá především jako přísada do kaučukových směsí a jeho spotřeba činí je něco kolem 10 %, počítáno na celkovou spotřebu kaučuku.
- Uplatnění při budování povrchů sportovišť a závodních drah (granuláty různých velikostí).
- Použití gumového granulátu do asfaltových ploch – plnivo pro asfalt a asfaltové vozovky (v Evropě je nejznámější aplikací gumových granulátů technologie Rubit).
- Aplikace jakožto univerzálního absorpčního prostředku při likvidaci ekologických havárií spojených s únikem ropných a chemických látek (technologie PETRO – EX). Vyrábí se z jemné drti opotřebovaných pneumatik a odpadní pryže. Absorbuje přírodní i syntetické oleje, naftu, benzin, etanol, glycerin, metanol, parafin, ftaláty a mnoho dalších chemikálií a látek rozlitých při ekologických haváriích na vozovce, provozních plochách i vodní hladině.
- V poslední době se rozvíjí oblast využití odpadní pryže rozemleté na velmi jemné částice (pryžová moučka), které lze využít jako plnivo, a to buď běžných kaučukových směsí nebo směsí na základě termoplastických kaučuků. První případ se již stává běžným, druhý se zavádí. V ČR se termoplastických kaučuků plněných jemnými částicemi z odpadní pryže používá např. v obuvnickém průmyslu. V západní Evropě se pryžová moučka využívá v různých oblastech průmyslu a chemie k výrobě kompozitních materiálů a prostředků na protikorozní ochranu. Potřeba pryžové moučky bude zřejmě stoupat; moučka je použitelná jako plnivo u nových pneumatik.
- Je surovinou pro výrobu různých předmětů z pryže.

Největším producentem výrobků z pryžového odpadu je v ČR firma Pragoelast, která měsíčně zpracovává 550 až 600 tun pryžového granulátu. Dodává díly z recyklované gumy a pryže (ELTEC). Pryžovou dlažbu a desky dále vyrábí např. firma RENOGUM NILOS a.s.

Výrobky z recyklovaného pryžového granulátu:

- Dlažba (pryžová zámková dlažba, pryžová elastická dlažba, tvarovky, elastické dlaždice) v širokém sortimentu rozměru a barvy s uplatnění ve všech oborech. Uplatnění je v oblasti komunální sféry, kam můžeme zařadit zejména povrchy různých sportovišť, hřišť, tělocvičny, fitness-centra, pěší zóny, rekreační plochy, obložení teras a balkónů, elastické dlažby, obrubníky, schodnice, bezbariérové přechody a náběhy, zpomalovací retardery, apod. Oblast elastických povrchů je velmi rozmanitá z hlediska použití (aplikací), rozměrů, tvarů, resp. i barev. Protipádové povrchy opatřené zespodu "změkčovacím profilem" mají stejné použití jako elastické povrchy s garancí bezpečné výšky případného pádu až ze 3 metrů. Zejména v posledních letech či dokonce měsících roste poptávka městských úřadů a investorů obecně na protipádové provedení dětských hřišť s prolézačkami, houpačkami, šplhadly, hrazdami apod.
- Protiskluzové podložky a pásy.
- Pružné izolační hmoty - izolační desky, kabelové lávky pro uložení VF kabelů pro spojovou techniku a anténní systémy; tlumicí koberce pro komunikační plochy, vozovky, chodníky, přejezdy, sportovní hřiště apod., průmyslové izolace.
- Systémy tlumení hluku a vibrací pro dopravu. Jedná se především o tlumení vibrací u železničních a tramvajových tratí (kolejové tlumiče), tvarové tlumicí díly do kolejnic všeho druhu uzpůsobené na typ upevnění kolejnice k pražci, resp. základu. K těmto systémům patří též zálivky paty kolejnic, spárové bitumenové zálivky pro povrch vozovek, opláštění rozchodnic, polyuretanové podložky paty kolejnice odolné proti stárnutí a další.
- Antivibrační díly pro průmysl - útlum vibrací strojů při kotvení do základů (tlumicí základové desky).
- Pokrytí střech a teras - Hydroizolační vrstva (skládaná krytina). Většinou se jedná o maloformátovou skládanou krytinu imitující přírodní břidlici, dřevěný šindel, eternitové šablony, nebo tašku bobrovku. Jednotlivé šablony se vyrábějí z recyklovaného plastu; a to buď z odpadní pryže získané recyklací opotřebovaných pneumatik s přísadou pojiva, nebo z recyklovaného plastu získaného z izolací elektrických vodičů (PVC s příměsí HDPE, PET, PP a PS).

5.6.4 Odpadní plasty

V rámci auditu zařízení na využití odpadů byla prověřena zařízení sedmi společností.

NÁZEV SPOLEČNOSTI	Adresa umístění zařízení
HAMOUZ Zdeněk	Beroun Na Máchovně 1270
JTC Mnichovice s.r.o.	Husova 723, 251 4 Mnichovice
Metalia s.r.o.	Nymburk-Lada č.298
PREX a.s.	Čsl. Armády 16, 253 01 Hostivice
Superplast s.r.o.	Polní 460, Lety u Dobřichovic 252 29
TEMPLAST s.r.o.	Slapy nad Vltavou, 252 08
WANSIDA Int. s.r.o.	Pražská 298, Brandýs nad Labem, 250 01

Mezi nejvýznamnější producenty výrobků ze směsných odpadních plastů v České republice patří např.: Transform a.s. Lázně Bohdaneč, INPROKOM a.s., TERRA, MOSEV plast s.r.o.

Výrobky z odpadních směsných plastů:

- Zatravnovací dlažby
- Plastové ploty, plotové sloupky a prkna, plotové základy
- Plastové profily
- Plastové chodníky a obrubníky
- Automobilové zátarasy
- Plastové desky pro stavebnictví a zemědělství
- Převážní palety
- Kabelové žlaby
- Kanalizační rošty
- Drenážní žlaby
- Stropní vložky
- Protihlukové panely (prvky protihlukových stěn)
- Střešní krytina
- Okenní rámy
- Ohradníkové kůly, palisády, zábradlí
- Květináče, odpadkové koše
- Lavičky a stoličky, zahradní nábytek
- Pískoviště
- Boxy pro kontejnery na odpad
- Hydroizolační vrstvy a další

Regranulát polyethylentereftalátu se ve většině případů (asi 78 %) zpracovává na vlákna, což v České republice činí a.s. Silon v Plané nad Lužnicí.

5.6.5 Recyklovaný papír

Do auditu zařízení na využití odpadů byly zařazeny 2 společnosti z nichž pouze jedna je zařízením na využití odpadů. Společnost Papírny Bělá přijímá sběrový papír dle předpisů příslušných norem ČSN (ČSN EN) pro suroviny pro výrobu papíru.

NÁZEV SPOLEČNOSTI	Adresa umístění zařízení
<i>CIUR, a.s.</i>	Pražská 1012, 250 01 Brandýs nad Labem
<i>Papírny BĚLÁ a.s.</i>	294 21 Bělá pod Bezdězem

Sběrový papír zpracovává na nové papírenské výrobky celkem 22 papíren. Všichni rozhodující zpracovatelé sběrového papíru jsou vesměs členové Svazu průmyslu papíru a celulózy.

Výrobky z recyklovaného papíru:

- Kancelářské a hygienické potřeby:
 - Xerografický recyklovaný papír
 - Kreslicí čtvrtky
 - Dopisní obálky
 - Obchodní tiskopisy a formuláře
 - Sešity
 - Pořadače
 - Poznámkové bloky
 - Pokladní kotoučky
 - Tašky
 - Lepenkové krabice
 - Toaletní papír
 - Ubrousky

- Tepelné a akustické izolace (např. tepelně izolační izolace ve stavbách; tepelná i zvuková izolace CLIMATIZER PLUS vyráběná v kanadské licenci ve firmě CIUR, a.s., která se v poslední době používá i jako skládkový a nebo zatravnovací substrát, který výrazně napomáhá vzniku rozsáhlých travnatých ploch a v neposlední řadě je používán jako přísada do asfaltových silničářských směsí.);

- Brikety z odpadového papíru (noviny, časopisy, balicí papír apod.).

5.6.6 Odpady z energetiky (odpady z tepelných procesů)

V České republice se jedná především o všechny varianty tuhých zbytků po spalování uhlí a tuhé zbytky z odsíření kouřových spalin energetických a teplárenských zdrojů. Z hlediska materiálového využití jsou velmi významné.

- Tuhé zbytky (produkty) po spalování uhlí – popílek, struska, škvára, popel;
- Tuhé zbytky (produkty) odsíření spalin - energosádovec, produkt z odsíření.

Využívání odpadů z energetiky a náhrada primárních surovin prostřednictvím VEP je trendem, který i v České republice od 90. let 20. století významně ovlivňuje bilanci a produkci odpadů z energetického sektoru. Ve většině elektráren ČEZ, a.s. byl již proveden přechod na suchý způsob odběru popele a strusky a tyto materiály jsou využívány při přípravě betonů a malt, přičemž popílek působí jako aktivní a neaktivní složka (přispívá či nepřispívá k procesu tvrdnutí) a struska a škvára zastává především funkci plniva. Popílek a struska se také používá při výrobě cementu, kdy se využívají pucolánové vlastnosti popílku, které cement aktivují. Asi 5% z popílku zachyceného v elektrostatických odlučovačích má vhodné vlastnosti pro použití při čištění odpadních vod. Tento systém čištění odpadních vod je založen na principu filtrace s českým patentem s názvem CINIS. Dalším způsobem jak využívat popílek je ve směsi s cementem a vodou (popř. dalších přísad) jeho použití při solidifikaci nebezpečných odpadů. Energosádovec se využívá v cementárnách jako přísada pro tuhnutí cementu. Pro tyto účely je plnohodnotnou náhradou přírodního sádovce. Energosádovec se používá i pro výrobu sádry a sádrokartonových desek (KNAUF

Poděbrady, Rigips Mělník). Pražská Teplárenská, a.s. vyzkoušela možnost využití popílku v ochranných protipovodňových hrázích. V tomto případě se využívá vhodných fyzikálních a pucolánových vlastností popílku ke zlepšení fyzikálních vlastností zeminy.

Ve stavebnictví jsou technologicky upravené odpady z tepelných procesů částečně využívány zejména v oborech:

- silniční stavitelství – konstrukční vrstvy vozovek, násypy a zásypy
- sádrových výrobků – desky, podhledové prvky, omítky
- cementářství – regulátory tuhnutí cementu

5.7 Závěry analýzy

Na základě zpracované analytické části Plánu podpory výrobků z odpadů a zejména z provedeného dotazníkového šetření vyplynuly následující stěžejní problémy:

- malá nabídka výrobků na trhu vede k malé poptávce (využívání)
- malá informovanost o možnostech použití a nákupu výrobků z odpadů
- nedostatečné informační zdroje (katalog, internetový portál)
- malá propagace výrobků z odpadů
- nedůvěra spotřebitele k takovému výrobku (lze změnit osvětou a kvalitou technologie výroby)
- nedostupnost nebo složitější dostupnost u obchodníků (např. obrubníky z recyklovaných plastů ke koupi ve stavebninách)
- dost vysoká cena výrobků
- krátká trvanlivost výrobků
- málo konkrétních akcí a investic obcí pro uplatnění výrobků z odpadů
- možnosti dalšího zpracování výrobků z odpadu
- nižší kvalita recyklovaných výrobků (hlavně papír do kopírek)
- nižší ceny výrobků z primárních surovin a vyšší ceny výrobků z odpadu snižují jejich uplatnění
- hořlavost výrobků z odpadu (poškození ohněm u plastů)
- nutná povrchová úprava (střepy skla)

Na základě analýzy odpadů v zemích EU a zejména z hlediska původu, produkovaného množství odpadu (t, m³), technologií zpracování odpadů a využití výrobků z odpadů v komunální sféře se jeví jako významné skupiny biologicky rozložitelné odpady a stavební a demoliční odpady.

Žádný z dostupným finančních zdrojů není primárně určen k podpoře odbytu výrobků z odpadů, odbyt výrobků z odpadů je však možné vnímat jako vedlejší efekt.

Pro podporu odbytu výrobků na území Středočeského kraje je vhodné použít prostředky Fondu životního prostředí Středočeského kraje. Pro možnost podpory z tohoto fondu je nejprve nutné připravit příslušný dotační titul (vymezení na podporu výrobků z odpadů).

Řešení identifikovaných problémů a další aspekty využívání výrobků z odpadu je uvedeno v návrhové části plánu.

6 STANOVENÍ PRIORIT PODPORY

Cílem POH SČK v oblasti nakládání s odpady je zajistit maximální využívání odpadů jako náhrady primárních přírodních zdrojů a minimalizace negativních vlivů na zdraví lidí a životní prostředí při nakládání s odpady.

Strategický cíl Středočeského kraje pro oblast podpory odbytu výrobků z odpadů byl stanoven na základě stěžejních problémů identifikovaných v provedené analýze. **Strategickým cílem je prostřednictvím přímé a nepřímé podpory zvýšit odbyt výrobků z odpadů ve veřejném sektoru na území Středočeského kraje.**

Součástí kapitoly 6 je zhodnocení a určení prioritních komodit pro podporu a určení druhu podpory, společně s definováním prioritních nástrojů pro podporu odbytu výrobků z odpadů.

6.1 Hodnocení komodit a výběr prioritních komodit pro podporu

Výběr prioritních výrobků z odpadů (komodit) byl proveden na základě výsledků analytické části, zkušeností zpracovatele z obdobných projektů, zejména na základě informací získaných provedením Auditů zařízení na využití odpadů.

Pro hodnocení a stanovení priorit podpory byly vybrány následující komodity:

- komposty vyrobené z biologicky rozložitelných komunálních odpadů
- recykláty vyrobené ze stavebních a demoličních odpadů
- papírové a lepenkové výrobky vyrobené a případně izolační materiály vyrobené ze sběrového papíru
- výrobky vyrobené z pryžových a plastových odpadů
- a vedlejší energetické produkty.

6.1.1 Kritéria výběru komodit

Kritéria hodnocení umožňují objektivně posoudit vhodnost posuzovaného řešení. Obvykle jsou k výběru používána kritéria ekonomická, technická, environmentální a sociální.

Pro hodnocení komodit bylo stanoveno 5 kritérií, z toho první tři kritéria byla environmentální a další dvě technicko-ekonomická.

Komentář kritérií pro hodnocení komodit:

1. Zamezení skládkování odpadů – ukládání odpadů na skládkách představuje celostátní problém, je nejčastějším způsobem odstraňování odpadů a jeho omezení je cílem POH SČK;
2. Podíl produkce odpadu v rámci kraje – zohlednění podílu produkovaných odpadů na celkové produkci odpadů na území Středočeského kraje;
3. Snadné a šetrné zpracování odpadu – při zpracování odpadu je sledována technická proveditelnost a malý dopad na životní prostředí;
4. Nedostatečný odbyt komodity v komunální sféře – poptávka po komoditě v komunální sféře není dostatečně rozvinuta;

5. Potenciál uplatnění komodity v komunální sféře – zájem na uplatnění v komunální sféře a očekávaný růst poptávky.

Při definování podpory je vhodné zaměřit se zejména na výrobky z odpadů vyráběné na území Středočeského kraje (tam kde je to možné).

6.1.2 Hodnocení a výběr komodit

Hodnocení a výběr komodit pro podporu bylo provedeno podle určených kritérií a bodového hodnocení (3-1). Podle významnosti byly komodity zařazeny do skupin A. a B. a byly seříděny podle významnosti v následující tabulce.

Tabulka č. 6 Hodnocení a výběr prioritních komodit

č.	Kritéria/ Komodity	Zamezení skládkování odpadů na skládkách	Podíl produkce odpadu v rámci kraje	Snadné a šetrné zpracování odpadu	Nedostatečný odbyt komodity v komunální sféře	Potenciál uplatnění komodity v komunální sféře	Významnost
1.	komposty vyrobené z biologicky rozložitelných komunálních odpadů	3	3	3	2	3	A. - vysoká priorita
2.	recykláty vyrobené ze stavebních a demoličních výrobků	3	3	2	3	3	A. - vysoká priorita
3.	papírové a lepenkové výrobky vyrobené a případně izolační materiály vyrobené ze sběrového papíru	2	2	2	1	1	B. - střední priorita
4.	výrobky vyrobené z pryžových a plastových odpadů	2	1	2	1	2	B. - střední priorita
5.	vedlejší energetické produkty	3	3	2	2	2	B. - střední priorita

Body: 3-nejvyšší, 2-střední, 1-nízké

Významnost: A. vysoká priorita dle skóre, B. střední priorita dle skóre, C. Nízká priorita – nehodnocené komodity

6.1.3 Výčet prioritních komodit a zdůvodnění výběru

Na základě provedeného hodnocení a finanční dostupnosti podpory byly stanoveny 2 úrovně významnosti.

Prioritní komodity (v sestupném pořadí významnosti) dle skupin:

V případě nedostatku finančních prostředků a splnění kritérií bylo navrženo přednostně podpořit komodity skupiny A.

Komodity skupiny A.:

- komposty vyrobené z biologicky rozložitelných komunálních odpadů,
- recykláty vyrobené ze stavebních a demoličních odpadů,

V případě dostatku finančních prostředků a splnění kritérií přednostně podpořit výrobky skupiny A. a rovněž skupiny B.

Komodity skupiny B.:

- papírové a lepenkové výrobky vyrobené a případně izolační materiály vyrobené ze sběrového papíru,
- výrobky vyrobené z pryžových a plastových odpadů,
- vedlejší energetické produkty.

6.1.4 Formy podpory

Forma podpory byla navržena přímá a nepřímá. Přímá podpora je poskytována např. formou dotace. Nepřímá finanční podpora se poskytuje jako příspěvek na částečnou úhradu úroků z úvěrů. Podporu nelze poskytnout na již ukončené akce.

Formy přímé podpory

1) Přímá podpora realizace projektů může probíhat třemi způsoby:

- spolufinancováním technické pomoci při dokončování přípravy vybraných projektů k realizaci (např. studie proveditelnosti, EIA, apod). Technická podpora bude směřována zejména na ty předkladatele, jejichž kapacita pro realizaci projektů je omezená.

- organizační podporou kraje (např. při realizaci větších projektů regionálního rozsahu, které zahrnují velké množství účastníků).

- spolufinancováním vlastní realizace

- projektů neinvestičního charakteru, které nevyžadují velkou a náročnou přípravnou fázi (zejména v počátku tyto projekty budou asi z důvodu omezených finančních možností tvořit většinu),
- projektů investičních,
 - kterým se dostalo v první fázi již technické podpory při přípravě
 - které byly podány již kvalitně dopracované a bylo možné přistoupit přímo k jejich realizaci

2) Prováděcí plán

Přímá podpora bude zahájena teprve poté, kdy kraj rozhodne o vyčlenění části svých rozpočtových prostředků na zahájení realizace Plánu podpory výrobků z odpadů.

Z tohoto důvodu bude současně s přípravou rozpočtu, ve kterém budou již vyčleněny prostředky na přímou podporu, zpracován i prováděcí plán pro nejbližší období (např. jednoletý, s tím, že může být potvrzen ve stejném znění i na další roční období). Plán bude schvalován zastupitelstvem a který určí, kterým konkrétním prioritám a opatřením z Plánu podpory výrobků z odpadů bude v daném období poskytována přímá podpora a rozdělení finančních prostředků na takto vybrané priority, čímž bude vyjádřena váha, jaká je jednotlivým prioritám pro dané období přiřazena. V plánu budou rovněž definována další specifická kritéria pro výběr projektů pro podporu.

3) Rozhodnutí o přímé podpoře projektu a její realizace

V případě, že příjemce splní všechny podmínky ve stanovené lhůtě, je uzavřena smlouva o poskytnutí příspěvku mezi příjemcem a krajským úřadem a je zahájena realizace podpory.

4) Monitorování a vyhodnocování realizace projektů a programu

Tato kapitola se vztahuje především na přímou podporu poskytnutou formou spolufinancování vlastní realizace projektů. Cílem monitorování a vyhodnocování je zjistit skutečný stav plnění cílů projektů respektive programu a porovnáním tohoto stavu s plánovaným vyhodnotit nakolik jsou tyto cíle plněny a tj. nakolik je zajištěno efektivní využívání veřejných zdrojů. Pokud se má získat ucelená informace o správném plnění cílů i o transparentním a efektivním vynakládání poskytnutých finančních prostředků, je třeba provádět paralelně technický a finanční monitoring s pravidelným předkládáním příslušných monitorovacích zpráv.

Zatímco finanční monitoring sleduje, zda poskytnutá podpora je využívána v souladu s dohodnutými pravidly a podmínkami, technický monitoring sleduje věcné plnění cílů projektu/programu. Na úrovni jednotlivých projektů i celého prováděcího plánu jsou stanoveny cíle a objektivně ověřitelné ukazatele pro dosažení těchto cílů. Průběžné sledování (monitorování) těchto ukazatelů umožňuje měřit skutečně dosažené výsledky a následně je porovnávat s výsledky s předpokládanými a tím posoudit jak projekt přispívá k dosažení cílů specifických a rovněž cílů celkových (vyhodnocování). Tento postup pak umožňuje v případě odchýlení od stanovených cílů učinit včas příslušná nápravná opatření. Při technickém monitorování projektů se vychází z logického rámce (logframe), jehož zpracování je jednou z podmínek zařazení projektu do zásobníku.

Formy nepřímé podpory realizace projektů

Nepřímá podpora realizace projektů bude poskytována respektive nabídnuta žadatelům, kteří předkládají již kvalitně připravené projekty, a kteří

- se rovnou ucházejí se o financování z vnějších zdrojů a mají zájem o to, aby je kraj doporučil a posléze pomohl prosazovat vůči těmto jiným rozvojovým programům,
- mají zájem o přímou podporu, ale přes kvalitní připravenost se jejich projekt ve světle nastavených podmínek nejeví natolik prioritní, aby na něj byly přiděleny finanční prostředky,
- informační a osvětová kampaň.

Nepřímá podpora může být zahájena prakticky okamžitě, tzn. že na rozdíl od podpory přímé se nemusí čekat na přidělení rozpočtových prostředků.

Při nepřímé podpoře projektu se kraj nepodílí finančně ani organizačně na přípravě či realizaci projektu, ale pomáhá jej prosazovat pro podporu v rámci programů financovaných z mimokrajských zdrojů (národních i zahraničních). Nepřímá podpora má dvě formy, které na sebe vzájemně navazují:

1. stupeň:

písemné potvrzení hejtmána Středočeského kraje, že projekt naplňuje cíle konkrétní priority a opatření Plánu podpory odpory výrobků z odpadů.

2. stupeň:

prosazování projektu zástupci kraje při vlastním výběru projektů pro přidělení podpory v rámci programu financovaného z mimokrajských zdrojů.

Rozhodnutí o nepřímé podpoře projektu a její realizace

Na základě rozhodnutí hejtmána jsou příslušní předkladatelé písemně informováni o schválení nepřímé podpory jejich projektu a je vystaveno potvrzení o tom, že projekt naplňuje konkrétní prioritu.

Monitorování a vyhodnocování realizace nepřímé podpory

Monitorování a vyhodnocování se týká především přímé podpory poskytnuté formou spolufinancování vlastní realizace projektů. Monitorování a vyhodnocování nepřímé podpory se omezuje víceméně na statistické sledování úspěšnosti krajských projektů v rámci externích programů, eventuelně v případě jejich realizace, na monitorování dopadů a přínosů pro rozvoj kraje. Monitorování a vyhodnocování tak, jak je popsáno pro přímou podporu, se děje v těchto případech v rámci příslušného programu, z něhož projekt obdržel podporu.

Zatímco logickým vyústěním monitorování a vyhodnocování přímé podpory je vypracování prováděcího plánu pro další období, po které se pak přímá podpora řídí řadou podmínek, které jsou definovány podle aktuálních potřeb kraje a které musí všechny projekty respektovat, je poskytování nepřímé podpory z pohledu kraje daleko volnější. Zásadní podmínkou je soulad projektu alespoň s jedním opatřením návrhu Plánu podpory výrobků z odpadů. V ostatních ohledech se nepřímá podpora řídí podmínkami nastavenými tím kterým externím programem.

6.2 Prioritní nástroje pro podporu odbytu výrobků z odpadů

Pro přípravu byly využity zejména informace uvedené v dílčí zprávě z května roku 2005 projektu VaV - 1C/7/41/04 „Modely produkčních a odbytových bilancí pro vybrané toky odpadů v komparaci s navržením nástrojového mixu k podpoře prevence vzniku a materiálového využití odpadů“, zejména Administrativní, ekonomické a ostatní nástroje.

Nástroje Plánu podpory výrobků z odpadů byly vybrány v následujícím souboru nástrojů pro tvorbu nástrojových mixů pro odpady obecně. Pro podrobnější komentáře a vysvětlení odkazujeme na uvedený Realizační program.

Tabulka č. 7 Vybrané nástroje pro tvorbu nástrojových mixů

Vybrané nástroje
Zákaz skládkování vybraných typů odpadů. (Možnost zavést na daný odpad.)
Plány odpadového hospodářství – zejména výrobců.
Obecně kvalitní a důsledná kontrola dodržování právních předpisů.
Podpory ze SFŽP (zaměření na podporu materiálové využití odpadů).
Dotace/ půjčky
Metodiky pro plnění povinností původců vybraných odpadových toků.
Evidence, informační systémy.
Pokuty a sankce.
Dobrovolné nástroje, osvěta, výchova.

Prioritní nástroje byly využity při návrhu opatření pro podporu výrobků z odpadů.

7 STANOVENÍ SUBJEKTŮ A PODMÍNEK PODPORY

V rámci podpory uplatnění výrobků z odpadů na území Středočeského kraje je možné podpořit následující subjekty dle významu (sestupně):

- Organizace řízené krajským úřadem Středočeského kraje nebo v jeho majetku (školská a zdravotnická zařízení, ústavy sociální péče, apod.),
- Obce a města, sdružení obcí ze Středočeského kraje,
- Technické služby v majetku měst a obcí Středočeského kraje,
- Občany trvale bydlící ve Středočeském kraji,
- Privátní nebo neziskové subjekty, pokud jsou zčásti vlastněny krajem,
- Privátní nebo neziskové subjekty, pokud komodity budou uplatněny v komunální sféře resp. v majetku kraje nebo obcí,
- Privátní nebo neziskové subjekty (pro neinvestiční opatření).

U specifických případů a subjektů je možné získat vyjádření kraje.

Všechny záměry a projekty musí být v souladu s legislativou a koncepčními dokumenty Středočeského kraje a v souladu s podmínkami hospodářské soutěže.

Prostředky je možné podpořit v souladu s podmínkami Fondu životního prostředí Středočeského kraje dle §19 zákona č. 250/2000 Sb.:

- investiční nebo neinvestiční akce, které mohou zvýšit zpracování odpadu a to uplatnění výrobků z odpadu na trhu zejména v komunální sféře,
- zlepšování technické infrastruktury zejména v oblasti materiálového využívání odpadů,
- na podporu správného nakládání s odpady, zejména jejich využívání jako druhotných surovin,
- výrobky z odpadu budou přednostně použity v komunální sféře.

8 OBECNÝ MECHANISMUS PRO UDĚLENÍ PODPORY

Strategickým cílem Plánu podpory výrobků z odpadů je zajistit prostřednictvím přímé a nepřímé podpory zvýšení odbytu výrobků z odpadů ve veřejném sektoru na území Středočeského kraje.

Skupiny odpadů ve spojení s výrobky z nich, v pořadí sestupných priorit, jsou uvedeny v kapitole 6.1. Vzhledem k tomu, že na území Středočeského kraje se jeví jako nejvhodnější přímá a nepřímá podpora odbytu výrobků z odpadů lze předpokládat, že zvýšením poptávky po výrobcích z odpadů zejména v komunální sféře dojde ke zvýšení výroby a k rozvoji výrobních kapacit.

Definování obecného mechanismu pro udělení podpory:

1. Prověření subjektu (žadatele), zda-li vyhovuje základním podmínkám,
2. Porovnání zda-li záměr nebo projekt bude využívat prioritní komodity skupiny A. případně B. a dalších parametrů záměru,
3. Podání žádosti, projektu a požadovaných příloh (registrace, výpisy, osvědčení, studii proveditelnosti apod.),
4. Posouzení kompletnosti žádosti nebo případně vrácení k doplnění,
5. Hodnocení žádosti podle kritérií (1-10 b. za každé kritérium a získání alespoň 60% z max. počtu bodů),
6. Rozhodnutí o formě podpory a její výši,
7. Předložení smlouvy k podepsání za smluvní strany,
8. Monitoring dlouhodobých akcí,
9. Převedení podpory žadateli (po ukončení projektu),
10. Uzavření a vyhodnocení projektu.

Na přidělení podpory není právní nárok. Podpora je závislá na výši disponibilních prostředků. Krajský úřad si může vyhradit pozastavení nebo zrušení vybraného záměru vybraného k podpoře.

9 STANOVENÍ KRITÉRIÍ PRO UDĚLENÍ PODPORY A VÝŠE PODPORY

Navržená úroveň finanční podpory vychází z předpokládaných dostupných finančních prostředků pro realizaci projektů v rámci Plánu podpory výrobků z odpadů.

9.1 Stanovení kritérií pro udělení podpory a výše podpory

9.1.1 Hlavní kritéria pro udělení podpory

Pro předložený záměr se vyberou vhodná kritéria uvedená níže v kapitole. Kritéria slouží k zhodnocení kvality předloženého záměru a jeho souladu zejména s vymezenými prioritami a cíly POH SČK a prioritami v oblasti podpory odbytu výrobků z odpadů:

I. ekonomická a sociální kritéria:

- a) výše podpory (tis. Kč) a cena na jednotku zpracovaného odpadu/komodity,
- b) ekonomická návratnost projektu (v případě investičního projektu),
- c) vytvoření pracovních příležitostí na území Středočeského kraje,
- d) přednost subjektů se sídlem a výkonem činnosti na území Středočeského kraje,
- e) subjekt není v konkurzu či likvidaci nebo neúměrně zadlužen,
- f) odpovědní představitelé organizace nejsou či nebyli trestně stíháni nebo odsouzeni v oblasti hospodářské kriminality.

II. environmentální kritéria:

- a) záměr má kladný dopad na životní prostředí ve Středočeském kraji (příp. zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivu na životní prostředí),
- b) v případě investičního opatření prokázat soulad s nejlepšími dostupnými technikami (příp. zákon č. 76/2002 Sb.),
- c) zamezení skládkování odpadů,
- d) snížení podílu odpadu z celkové produkce odpadu kraje.

III. technická kritéria:

- a) dostupná technologie zpracování odpadu
- b) nenáročnost na výrobního provozu a možné úspory primárních surovin a energií
- c) záměr je přednostně situován v místě zpracování odpadu a výroby komodity
- d) omezení přepravy a jednoduchá logistika komodity

9.1.2 Forma a výše podpory

Forma přímé podpory:

- Nevratná dotace (finanční kompenzace) do celkové max. výše 0,8 mil. Kč v kalendářním roce.

Finanční podpora (nevratná dotace/ finanční kompenzace) je rozdělena dle charakteru záměru a typu subjektu.

- Finanční podpora pro investiční záměry dle subjektů do výše (%):
Prioritní subjekty – obec, sdružení obcí, zařízení kraje, technické služby ve vlastnictví obce – do 80 % z celkových nákladů,
Ostatní subjekty – do 30 % z celkových nákladů.
- Pro neinvestiční záměry:
Prioritní subjekty - obec, sdružení obcí, zařízení kraje, technické služby ve vlastnictví obce – do 100 % z celkových nákladů,
Ostatní subjekty – do 50 % z celkových nákladů,

Výše podpory byla určena s ohledem na možnosti čerpání finančních zdrojů, finanční situaci žadatele a podmínky jiných zdrojů financování uvedených v analýze.

10 NÁVRH PLÁNU PODPORY VÝROBKŮ Z ODPADŮ

Zadání uvádí potřebu návrhu variant plánu podpory výrobků z odpadů s komentářem a zdůvodněním. Varianty plánu musí vycházet z provedené analýzy stavu a znalosti podmínek pro realizaci. Nejdůležitější podmínkou plánu je jeho finanční zajištění. Jedním ze závěrů analýzy je skutečnost, že prakticky jediným možným finančním zdrojem je Fond Středočeského kraje s omezenými finančními zdroji. Parametr pro uvažování scénářů v závislosti na objemu financí nelze využít. V předchozích kapitolách byl popsán obecný mechanismus pro udělení podpory a stanovená kritéria a výše pro její udělení.

Je realistické očekávat podporu provedení omezeného počtu opatření a výše podpory.

Pro realizaci plánu podpory výrobků z odpadů byla navržena přímá a nepřímá opatření. Na úrovni Středočeského kraje a obcí je nejvhodnějším způsobem přímá a nepřímá podpora odbytu výrobků z odpadů. Zvýšená poptávka logicky povede ke zvýšení výroby a k rozvoji výrobních kapacit.

Opatření k přímé podpoře realizuje řídicí subjekt přímou aktivitou interně nebo externě např. dotací. Nepřímá podpora spočívá v prosazování spíše organizačních kroků u řízených nebo spolupracujících subjektů a cílových skupin.

Cílem POH SČK v oblasti nakládání s odpady je zajistit maximální využívání odpadů jako náhrady primárních přírodních zdrojů a minimalizace negativních vlivů na zdraví lidí a životní prostředí při nakládání s odpady.

Na základě analytické části zpracování Plánu podpory výrobků z odpadů a zejména z provedeného dotazníkového šetření vypsaly následující stěžejní problémy:

- malá informovanost o možnostech použití a nákupu výrobků z odpadů
- nedostatečné informační zdroje (katalog, internetový portál)
- malá propagace výrobků z odpadů
- nedůvěra spotřebitele k takovému výrobku (lze změnit osvětou a kvalitou technologie výroby)
- nedostupnost nebo složitější dostupnost u obchodníků (např. obrubníky z recyklovaných plastů ke koupi ve stavebninách)
- nižší ceny výrobků z primárních surovin a vyšší ceny výrobků z odpadu snižují jejich uplatnění,
- krátká trvanlivost výrobků
- málo konkrétních akcí a investic obcí pro uplatnění výrobků z odpadů
- nižší kvalita recyklovaných výrobků (hlavně papír do kopírek)
- hořlavost výrobků z odpadu (poškození ohněm u plastů)

Strategický cíl Středočeského kraje pro oblast podpory odbytu výrobků z odpadů byl stanoven na základě stěžejních problémů identifikovaných v provedené analýze. **Strategickým cílem je tedy prostřednictvím přímé a nepřímé podpory zvýšit odbyt výrobků z odpadů ve veřejném sektoru na území Středočeského kraje.**

Konkrétní cíle pro naplnění Plánu podpory výrobků z odpadů:

- zvýšení povědomí o možnostech používání výrobků z odpadů zejména v komunální sféře,

- zajistit uplatnění výrobků z odpadů v rámci obchodních zakázek.

Strategickými a dlouhodobými cíli v oblasti odpadového hospodářství by mělo být posilování výchovy a osvěty v oblasti odpadů, vhodným nástrojem může být například vytváření programů pro masová média. Dlouhodobě by měl být také posilován význam dobrovolných nástrojů podnikatelských subjektů jako je zavádění EMAS, ISO norem, čistší produkce apod. Dobrovolné nástroje jsou velmi důležité ve směru dodržování legislativních povinností a k potlačování produkce rizikových odpadů. Jeho výraznějšímu rozšíření by pomohlo zvýšení informovanosti a aktivit na regionálních úrovních ve směru blíže k producentům. Je důležité posilovat jejich významnost.

Významným doplňujícím nástrojem může být i upřednostňování recyklovaných výrobků při zadávání zakázek apod.

Nadále je třeba podporovat vydávání informačních a metodických pomůcek a materiálů, zveřejňovat koncepční dokumenty a další informace nejen směrem k soukromým subjektům, ale i k veřejné správě.

Za účelem zajištění splnění uvedených strategických a konkrétních cílů byla navržena níže uvedená opatření.

V následující tabulce je uveden souhrnný přehled opatření, byla navržena 3 přímá a 3 nepřímá opatření.

Opatření	Číslo opatření	Název opatření	Náklady [Kč]
PŘÍMÁ	1.	Upřednostnění výrobků z odpadů v přímých nákupech (krajský úřad, organizace řízené krajem)	bez zvýšených nákladů
	2.	Zahrnutí podmínky maximálního uplatnění výrobků z odpadů do obchodních soutěží vypisovaných krajem, organizacemi řízenými krajem	organizační
	3.	Uplatňování dobrovolných dohod k podpoře výrobků z odpadů	40 000,-
NEPŘÍMÁ	4.	Doporučení pro obecní úroveň k upřednostňování výrobků z odpadů v přímých nákupech a zahrnutí podmínky do obchodních soutěží	90 000,-
	5.	Finanční kompenzace v případě, že nákup výrobků z odpadů vyžaduje vynaložení vyšších finančních prostředků než cena srovnatelných výrobků z primárních surovin	do 0,8 mil. v kalendářním roce
	6.	Připravit a realizovat informační kampaň	150 000,-

Navržená přímá a nepřímá opatření jsou detailně rozpracována v samostatných tabulkách níže a v každém opatření byly definovány:

- název opatření,
- popis,
- nástroj,
- odpovědnost,

- cíle,
- náklady.

Časová dimenze řešení návrhu plánu se předpokládá ve střednědobém horizontu 5 let v období 2006 – 2010. Realizace navržených opatření nebyla v čase dosud uvažována a bude vycházet z preference zadavatele (Středočeského kraje).

10.1 Příímá opatření (opatření k přímé podpoře)

Název opatření	Upřednostnění výrobků z odpadů v přímých nákupech (krajský úřad, organizace řízené krajem)
Popis	<p>Při přímých nákupech realizovaných Krajským úřadem a organizacemi řízenými krajem uplatňovat požadavek nákupu výrobků vyrobených z významné části z odpadů.</p> <p>V souvislosti s koncepcí udržitelného rozvoje, tedy rozvoje, který splňuje potřeby současnosti, aniž by ohrožoval možnosti budoucích generací splňovat jejich vlastní potřeby, vyvstala nutnost, aby při rozhodovacích procesech byla vedle hledisek hospodářských a sociálních zohledněna také hlediska ochrany životního prostředí.</p> <p>Dosáhnout udržitelného rozvoje na všech úrovních správy nelze bez integrace dimenze ochrany životního prostředí do všech rozhodovacích oblastí, prostřednictvím správné realizace politiky ochrany životního prostředí se zvýšeným využíváním tržních nástrojů a cestou informování veřejnosti s cílem napomáhat potřebným změnám v chování.</p> <p>Příslušné orgány na všech úrovních mají při svém rozhodování brát v úvahu hlediska udržitelného rozvoje a podporovat a prosazovat takovou politiku zadávání obchodních zakázek, které stimuluje vývoj a šíření služeb šetrnějších k životnímu prostředí.</p> <p>K nakupování výrobků šetrnějších k životnímu prostředí je účinným stimulem nejen prospěch životního prostředí ale také vlastní prospěch zadávající instituce, neboť se tím zlepší obraz u veřejnosti.</p> <p>Nezbytné je provést informační podporu pro nakupování výrobků z odpadů, zajistit přístup k informacím o ochraně životního prostředí a stanovit priority při výběru nejvhodnějších zakázek.</p> <p>Veřejná správa je významným spotřebitelem a může nastartovat poptávku po komoditách v rámci přímých nákupů (zeleného nakupování) a stimulovat nabídku komodit na trhu.</p>
Nástroj	Interní směrnice, Nařízení kraje
Odpovědnost	Kraj
Cíle	Maximální upřednostnění výrobků z odpadů v přímých nákupech
Náklady	bez zvýšených nákladů

Název opatření	Zahrnutí podmínky maximálního uplatnění výrobků z odpadů do obchodních soutěží vypisovaných krajem, organizacemi řízenými krajem
Popis	Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/18 o koordinaci řízení při zadávání zakázek na veřejné práce, veřejné zásobování a zakázek na veřejné

	<p>služby se vztahuje pouze na veřejné zakázky převyšující stanovený práh, Evropský soudní dvůr však vynesl výrok, podle kterého se mají vztahovat také na zakázky pod tímto prahem.</p> <p>Príslušné orgány na všech úrovních mají při svém rozhodování brát v úvahu hlediska udržitelného rozvoje a podporovat a prosazovat takovou politiku zadávání obchodních zakázek, které stimuluje vývoj a šíření služeb šetrnějších k životnímu prostředí.</p> <p>K nakupování výrobků šetrnějších k životnímu prostředí je účinným stimulem nejen prospěch životního prostředí, ale také vlastní prospěch zadávající instituce, neboť se tím zlepšuje obraz u veřejnosti.</p> <p>Nezbytné je provést informační podporu pro nakupování výrobků z odpadů, zajistit přístup k informacím o ochraně životního prostředí a stanovit priority při výběru nejvhodnějších zakázek.</p> <p>Veřejná správa může v rámci veřejných zakázek výrazně ovlivnit spotřebu komodit (ozeleňování veřejných zakázek). Postupně bude příkladem pro privátní aneziskovou sféru i občany na území kraje.</p>
Nástroj	Interní směrnice, Nařízení kraje
Odpovědnost	Kraj
Cíle	Maximální uplatnění výrobků z odpadů do obchodních soutěží
Náklady	Organizační povahy

Název opatření	Uplatňování dobrovolných dohod k podpoře výrobků z odpadů
Popis	<p>Použití dobrovolných nástrojů je žádoucí také v oblasti odpadového hospodářství a jedním z možných nástrojů je použití dobrovolné dohody. Smyslem dohody je prosazení určitého cíle dobrovolnou formou na rozdíl od legislativy. Struktura dohod je dána různými metodikami a zkušenostmi, obvykle má tyto základní parametry: vymezení aktérů, rozsahu, definování vzniku, změny a zániku dobrovolné dohody a obsahová náplň formou plnění konkrétních závazků a cílů. Z obsahového hlediska mohou být dohody malé, k řešení úzce vymezeného problému, pokud je uzavřena mezi dvěma aktéry jedná se o dohodu bilaterální. Druhým případem je velká dohoda, je to případ, kdy obsahová náplň dobrovolné dohody je obecnější a hlavním principem je vlastní deklarace zájmu o danou problematiku a prohloubení vzájemné spolupráce mezi subjekty dohody. Pokud je subjektů více než dva nebo jejich počet není omezen jde o dohodu multilaterální, pro případ podpory výrobku z odpadu je navržena tato forma.</p> <p>Uplatňování dobrovolných dohod (multilaterální) o podpoře výrobků z odpadů ve struktuře:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kraj – vybraná města a obce, - kraj – významní potenciální spotřebitelé (subjekty řízené krajem, stavebnictví) <p>Iniciátorem dohody o podpoře uplatnění výrobku z odpadu je navrhován kraj, který má v první řadě vyzvat k zapojení vybraná města a obce v územních obvodech Středočeského kraje a dále subjekty, které jsou řízené krajem (školy, zdravotnická zařízení, ústavy sociální péče, a pod.). Z hlediska významných spotřebitelů se dalšími subjekty dobrovolné dohody mají stát významní potenciální spotřebitelé zejména obchodní sítě stavebních výrobků, architektonické kanceláře, projekční a stavební firmy a jejich profesní</p>

	<p>sdružení. Příprava konkrétní dobrovolné dohody pro podporu výrobků z odpadů má být svěřena např. odborné firmě. Realizace má probíhat podle zpracovaného plánu realizace dobrovolné dohody. Po spuštění dohody by probíhal pravidelný monitoring plnění a hodnocení plnění cílů při setkání s jejími aktéry.</p> <p>Dobrovolné nástroje mají často větší odezvu než vynucování legislativy, pro uplatňování komodit takové ustanovení neexistuje. Dobrovolná dohoda umožňuje trvalý závazek smluvních stran na rozdíl od jednotlivých výběrových řízení nebo zakázek a zapojení velkého počtu dotčených subjektů.</p>
Nástroj	Dobrovolná dohoda
Odpovědnost	Kraj, odborná firma (spolupráce)
Cíle	Zvýšit podíl uplatnění výrobků z odpadu mezi odběrateli Zainteresovat na plnění další subjekty a zlepšit spolupráci na dobrovolné bázi
Náklady	40 000,-

10.2 Nepřímá opatření (opatření k nepřímé podpoře):

Název opatření	Doporučení pro obecní úroveň k upřednostňování výrobků z odpadů v přímých nákupech a zahrnutí podmínky do obchodních soutěží
Popis	<p>Na základě posouzení dodavatelsko-odběratelských vztahu uplatnění primárních nebo sekundárních produktů vyplývá zjištění, že dosavadní stav se realizuje převážně na obecní úrovni a prostřednictvím veřejných obchodních soutěží. Cílem navrhovaného opatření je proto provést doporučení organizačních opatření, které povedou v upřednostňování přímých nákupů a zahrnutí podmínek uplatnění výrobků z odpadu do obchodních soutěží. Možností jak zlepšit uplatnění výrobků z odpadů na obecní úrovni je zároveň zpracovat a distribuovat metodickou příručku pro upřednostňování výrobků z odpadů. Příručka by obsahovala obecný výčet vhodných výrobků z odpadu a jejich doporučené aplikace. Konkrétní postup by určoval použití priorit výběru (A, B) a zhodnocení dalších technických, ekonomických a organizačních hledisek viz níže.</p> <p>Strategie nakupování výrobků z odpadů:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poskytnutí odpovědným pracovníkům dostatečné množství informací (viz kapitola 6.1), • informovat o politice zadávání obchodních zakázek dodavatele, poskytovatele služeb i smluvní partnery tak, aby mohli nové požadavky brát v úvahu, • priority – výrobky z odpadů, jejichž užívání v rámci relevantních obchodních zakázek je zvláště vhodné (v sestupném pořadí dle významnosti): <p>PRIORITA A:</p> <ul style="list-style-type: none"> - komposty vyrobené z biologicky rozložitelných komunálních odpadů, - recykláty vyrobené ze stavebních a demoličních výrobků, <p>PRIORITA B</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ papírové a lepenkové výrobky vyrobené a případně izolační materiály vyrobené ze sběrového papíru,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ výrobky vyrobené z pryžových a plastových odpadů, ▪ vedlejší energetické produkty. <p>Garantem navrženého opatření je kraj, který má být odpovědný za nastavení doporučení, organizačních změn na obecní úrovni a zpracování nebo zadání příručky pro upřednostňování výrobků z odpadů. V nákladech je samozřejmě zahrnuto zpracování internetové verze příručky (on-line).</p> <p>Podle průzkumu dosud neexistují dostatečné znalosti o možnostech uplatnění výrobků z odpadů. Podle legislativy ani neexistuje ustanovení pro uplatňování komodit a proto je potřeba postupovat formou doporučení na úrovni obecních úřadů. Navržená příručka bude účinným nástrojem pro naplnění opatření.</p>
Nástroj	Doporučení kraje – Příručka pro upřednostňování výrobků z odpadů
Odpovědnost	Kraj
Cíle	Doporučení a organizační změny na úřadech v upřednostňování přímých nákupů výrobků z odpadu i v rámci obchodních soutěží Zpracování příručky pro upřednostňování výrobků z odpadů
Náklady	90 000,-

Název opatření	Finanční kompenzace (Fond životního prostředí Středočeského kraje, podpora společnosti EKO-KOM) v případě, že nákup výrobků z odpadů vyžaduje vynaložení vyšších finančních prostředků než cena srovnatelných výrobků z primárních surovin
Popis	<p>Přímá finanční podpora je navržena pouze pro případ kompenzace rozdílné ceny výrobků z odpadů a výrobků z primárních surovin.</p> <p>Přímá finanční podpora má být realizována Fondem životního prostředí Středočeského kraje. Přímá finanční podpora (dotace) se vztahuje na obce Středočeského kraje nebo organizace obcemi řízené.</p> <p>MECHANIMUS PRO UDĚLENÍ PODPORY (DOTACE)</p> <ul style="list-style-type: none"> - princip vícezdrojového financování, - s cílem dosažení koncepčních cílů definovaných ve schválených koncepčních materiálech kraje – Plán odpadového hospodářství, - dotaci lze poskytnout právnické i fyzické osobě, která nemá ke dni podání žádosti splatné závazky ve vztahu ke státnímu rozpočtu a rozpočtu kraje a splatné závazky pojistného na veřejné zdravotní pojištění a pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, - dotace je určena pouze na úhradu prokázané rozdílné ceny související s realizací projektu (nákup výrobků z odpadů), v rozpočtu projektu nesmí být kalkulován zisk, - úhrada prokázané rozdílné ceny je prováděna pouze pro výrobky zařazené pod PRIORITY a u nichž byl proveden nákup ze zařízení provozovaných na území Středočeského kraje <p>NÁVRH VÝŠE PODPORY:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výše podpory je závislá na prokázaném finančním rozdílu, přičemž rozdíl má být uhrazen plně, <p>OKAMŽIK PŘIDĚLENÍ PODPORY</p> <ul style="list-style-type: none"> - zpětně, na základě předložených finančních vyhodnocení nákupu výrobku z odpadů PRIORITY a srovnatelného výrobku z primárních surovin

	Na trhu se některé komodity těžko prosazují z důvody nedůvěry nebo rozdílným cenám výrobků z primárních surovin. V případě srovnání cenových rozdílů mezi komoditou a výrobkem z primární suroviny existuje možnost lepšího uplatnění některých komodit (kompost II. kategorie).
Nástroj	Dotační titul Fondu životního prostředí Středočeského kraje
Odpovědnost	Kraj
Cíle	Kompenzace finančního rozdílu v ceně recyklovaného výrobku a výrobku z primárních zdrojů
Náklady	nedefinováno

Název opatření	Přípravit a realizovat informační kampaň
Popis	<p>V rámci prosazení cílů vedoucích k vyššímu podílu uplatňování výrobků z odpadů. Na základě výsledků průzkumu v obcích a zpracované SWOT analýzy vyplynula potřeba vyšší informovanosti všech zainteresovaných stran, zlepšit ochotu v používání výrobků z odpadu a vysvětlit vhodné aplikace v praxi. Navrženým řešením příprava a realizace informační kampaně nebo jako součást ucelené komunikační strategie v oblasti odpadového hospodářství nebo řízení životního prostředí krajského úřadu Středočeského kraje.</p> <p>Východiska informační kampaně:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tříděný sběr využitelných odpadů je prvním stupněm při recyklaci. Kruh je uzavřený v případě, že zákazníci nakupují výrobky, které byly vyrobeny alespoň částečně z recyklovatelných materiálů. Nakupování výrobků z odpadů snižuje nároky na využívání primárních zdrojů, šetří místo na skládkách odpadů, často přináší úsporu energie v porovnání s výrobou z primárních zdrojů a významně přispívá ke snižování množství odstraňovaných odpadů a znečištění životního prostředí. Nákup výrobků z odpadů není možný bez současného odděleného sběru využitelných odpadů. - Na území Středočeského kraje jsou provozována zařízení, která využívají odpady k výrobě produktů. Seznam zařízení je uveden v kapitole 5.6 této zprávy. V kapitole jsou u jednotlivých odpadních proudů uvedeny charakteristické typy výrobků z odpadů, kterými je možné nahradit výrobky z primárních surovin. Seznam je vhodné použít jako informační zdroj pro přípravu informační kampaně <p>Cílové skupiny informační kampaně:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cílová skupina I: města a obce - cílová skupina II: privátní sféra a organizace řízené krajem - cílová skupina III: občané <p>Přípravu informační kampaně má zajistit kraj nebo jím pověřená organizace. Úkolem bude zpracování plánu realizace informační kampaně. Plán by měl obsahovat základní prvky jako jsou určené cílové skupiny, vhodné nástroje, formy a způsoby provedení i časová dimenze. Vhodné je využít přímé a nepřímé nástroje, které využívají tradičních organizačních nebo jiných vazeb. Efektivní bude v první řadě informační dopis zasláný na vedení obcí resp. stavební úřady. Spoluodpovědností obcí má být informování dodavatelů služeb a dalších subjektů o změně podmínek při veřejných zakázkách, které mají provést stavební úřady obcí. Informování cílové skupiny občanů mohou</p>

	<p>provádět místní neziskové organizace v rámci grantů Středočeského kraje. Lze představit informační setkání s občany s předvedením vhodných výrobků nebo uveřejnění informací na jejich internetových stránkách o využívání odpadů z výrobků.</p> <p>Povědomí obcí, občanů o uplatnění komodit je dosud nízké a bez systematické a dlouhodobé informační kampaně nelze tento stav zlepšit.</p>
Nástroj	Informační a osvětová kampaň
Odpovědnost	Kraj, obce
Cíle	Zajistit dostatečnou podporu veřejnosti a dostatečnou informovanost odpovědných pracovníků
Náklady	150 000,-

11 ZÁVĚR

Návrhu plánu podpory výrobků z odpadů navrhuje opatření pro oblast podpory odbytu výrobků z odpadů, tedy z recyklovaných materiálů.

V oblasti odpadového hospodářství Středočeského kraje definuje Plán odpadového hospodářství Středočeského kraje (POH SČK) cíle a opatření. V posledních letech narůstá množství vytríděných složek komunálních odpadů a obalů a daří se naplňovat závazek ČR vůči EU v oblasti recyklace obalů. Avšak podíl materiálového využívání některých komodit (odpadů) je v současnosti nedostatečný na celostátní i regionální úrovni. Je způsoben nedostatkem uplatnění vytríděných odpadů jako vstupní suroviny a vhodných výrobků z odpadu na trhu.

POH SČK navrhuje využít potenciálu vytríděných druhotných surovin pro produkci výrobků z odpadu, které by byly uplatněny zejména v komunální sféře. Právě komunální sféra by se mohla stát motorem pro zvýšení poptávky výrobků z odpadu v rámci aplikace dobrovolných nástrojů „zeleného nakupování“ a „ozeleňování veřejných zakázek“ a vyvolat vyšší poptávku využívání druhotných surovin (odpadů).

Zvýšení poptávky po výrobcích z odpadu se může stát impulzem pro rozvoj nových podnikatelských záměrů v oblasti materiálového využití odpadů a přispět k rozvoji sociálních příležitostí zejména v periferních částech regionu. Kombinace navržených cílů a očekávaných efektů navržených řešení vede ke naplňování udržitelného rozvoje regionu Středních Čech.

Předmětem tohoto návrhu plánu jsou možné přístupy podpory výrobků z odpadu s výběrem prioritních komodit, definováním vhodných nástrojů, nastavením kritérií výběru a tvorby návrhu plánu podpory výrobku z odpadu.

V rámci podpory uplatnění výrobků z odpadů na území Středočeského kraje je možné podpořit zejména následující subjekty: organizace řízené krajským úřadem Středočeského kraje nebo v jeho majetku (školská a zdravotnická zařízení, ústavy sociální péče, apod.), obce a města, sdružení obcí ze Středočeského kraje. Všechny záměry a projekty musí být v souladu s legislativou a koncepčními dokumenty Středočeského kraje a v souladu s podmínkami hospodářské soutěže.

Obecný mechanismus pro udělení podpory se má zakládat zejména na prověření subjektu (žadatele), zda-li vyhovuje základním podmínkám, porovnání zda-li záměr nebo projekt bude využívat prioritní komodity skupiny A. případně B., posouzení kompletnosti žádosti nebo případně vrácení k doplnění, hodnocení žádosti podle kritérií, rozhodnutí o formě podpory a její výši, předložení smlouvy, monitoring dlouhodobých akcí, převedení podpory žadateli (po ukončení projektu), uzavření a vyhodnocení projektu. Na přidělení podpory není právní nárok. Podpora je závislá na výši disponibilních prostředků.

Byly stanoveny skupiny kritérií ke zhodnocení kvality předloženého záměru. (ekonomická a sociální kritéria, environmentální kritéria, technická kritéria).

Vzhledem k identifikovaným problematickým otázkám v oblasti využívání výrobků z odpadů byly komodity (skupiny výrobků z odpadů) rozděleny do dvou skupin (PRIORITA A, PRIORITA B).

Pro podporu odbytu výrobků je na území Středočeského kraje vhodné použít prostředky Fondu životního prostředí Středočeského kraje. Pro možnost podpory z tohoto fondu je nejprve nutné připravit příslušný dotační titul (vymezení oblasti podpory na podporu výrobků z odpadů).

Za účelem zajištění splnění uvedených strategických a konkrétních cílů byla navržena 3 přímá a 3 nepřímá opatření.

- Upřednostnění výrobků z odpadů v přímých nákupech (krajský úřad, organizace řízené krajem),
- Zahrnutí podmínky maximálního uplatnění výrobků z odpadů do obchodních soutěží vypisovaných krajem, organizacemi řízenými krajem,
- Uplatňování dobrovolných dohod k podpoře výrobků z odpadů,
- Doporučení pro obecní úroveň k upřednostňování výrobků z odpadů v přímých nákupech a zahrnutí podmínky do obchodních soutěží,
- Finanční kompenzace v případě, že nákup výrobků z odpadů vyžaduje vynaložení vyšších finančních prostředků než cena srovnatelných výrobků z primárních surovin,
- Připravit a realizovat informační kampaň.

Navržená přímá a nepřímá opatření jsou detailně rozpracována v samostatných tabulkách níže a v každém opatření byly definovány: název opatření, popis, nástroj, odpovědnost, cíle, náklady. Časová dimenze řešení návrhu plánu se předpokládá ve střednědobém horizontu 5 let v období 2006 – 2010.

12 PŘÍLOHY

1. Seznam obcí se stavebním úřadem zapojených do dotazníkového šetření
2. Souhrn získaných odpovědí v dotazníkovém šetření
3. Komise Evropských společenství, Kupujte zeleně!, Příručka pro zadávání veřejných zakázek šetrných k životnímu prostředí, 18.8.2004, BRUSEL
4. Metodický pokyn odboru odpadů Ministerstva životního prostředí k nakládání s odpady ze stavební výroby a s odpady z rekonstrukcí a odstraňování staveb
5. Metodický pokyn odboru odpadů Ministerstva životního prostředí – Stanovení skupin biologicky rozložitelných odpadů